

Vai valstī īstenotie ugunsdrošības pasākumi ir pietiekami?

Nr.2.4.1-9/2015 | Rīga 2016

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Vai valstī īstenotie ugunsdrošības pasākumi ir pietiekami?

09.03.2016.

Lietderības revīzija “Valstī īstenotās ugunsdrošības uzraudzības efektivitātē”

Revīzija veikta pamatojoties uz Valsts kontroles 2015.gada darba plānu un Otrā revīzijas departamenta 2015.gada 10.februāra revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-9/2015.

Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no tīmekļa vietnes *Depositphotos*.

Cienījamais lasītāj!

Esam pabeiguši lietderības revīziju par Latvijā izveidotās ugunsdrošības uzraudzības efektivitāti un sagatavojuši ziņojumu Iekšlietu ministrijai.

Latvijas ugunsdrošības situāciju raksturojošie rādītāji ir vieni no sliktākajiem starp valstīm, par kurām tiek apkopota šāda informācija. Gan ugunsgrēku, gan tajos bojā gājušo skaits Latvijā vairāk nekā divas reizes pārsniedz valstu vidējo rādītāju.

Ugunsgrēku skaits Latvijā pēdējos gados arvien palielinās, bet Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests ne vienmēr spēj ierasties notikuma vietā 5–10 minūšu laikā pēc ugunsgrēka izcelšanās. Saskaņā ar pētījumiem tas ir laiks, kurā tiek sasniegtas cilvēkam bīstamo faktoru kritiskās vērtības. Tāpēc satraucošs ir to speciālistu (skursteņslaucītāju, apdrošinātāju) vērtējums, kuri ikdienas darbā saskaras ar ugunsdrošības situāciju valstī: Latvijas iedzīvotājiem ir gan vājas zināšanas par ugunsdrošības prasībām, gan zema motivācija tās ievērot.

Pieaugot ugunsgrēku skaitam, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam reaģēšanai uz ugunsgrēkiem būs nepieciešams aizvien vairāk resursu, tāpēc liela nozīme ir visu valstī pieejamo resursu – brīvprātīgo ugunsdzēsēju, pašvaldību un iestāžu izveidoto ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu – iesaistei gan preventīvo pasākumu veikšanā, gan ugunsgrēku dzēšanā.

Ugunsdrošības uzraudzības sistēmā būtu jāietver risku analīzē un esošās situācijas izvērtējumā balstītus preventijas pasākumus un efektīvus kontroles mehānismus situācijas uzlabošanai.

Nemot vērā ugunsdrošības uzraudzības būtisko nozīmi cilvēku un īpašuma drošības garantēšanā, revīzijā vērtējām arī to, vai valstī īstenotie ugunsdrošības pasākumi ir pietiekami un esošā ugunsdrošības uzraudzības sistēma spēj uzlabot situāciju.

Lai gūtu kompetentu viedokli par revīzijā izskatāmajiem jautājumiem, Valsts kontrole sadarbojās ar Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomikas un vadības fakultātes Darba un civilās aizsardzības institūta ekspertiem.

Revīzijā tika saņemta informācija no Iekšlietu ministrijas, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Lauku atbalsta dienesta, Latvijas Apdrošinātāju asociācijas, Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālības, Latvijas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju apvienības, Latvijas Ugunsdzēsības asociācijas pārstāvjiem un 39 Latvijas pašvaldībām.

Pateicamies mūsu revidējamajām vienībām un visām iesaistītajām pusēm par sadarbību, informācijas un domu apmaiņu, kas sekmēja revīzijas mērķa sasniegšanu! Ceram, ka veiktais izvērtējums un ieteikumi ļaus rast pārdomātus un efektīvus risinājumus ugunsdrošības uzraudzības sistēmas pilnveidošanai.

Ar cieņu
departamenta direktore
Ilze Grīnhofa

Saturs

Kopsavilkums	6
Motivācija.....	6
Galvenie secinājumi	6
Būtiskākie ieteikumi.....	10
Ziņojuma struktūra	11
Kāda ir Latvijas ugunsdrošības situācija?	12
Latvijas ugunsdrošības situācijas raksturojums	12
Iekšlietu ministrija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā pauda viedokli, ka:	14
VUGD reaģētspēja un resursi ugunsdrošībai, dzēšanai un glābšanai.....	14
Revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi	17
1. Vai Latvijā ir izstrādāta attīstības plānošanas politika ugunsdrošības jomā?	17
1.1. Vai atbildīgās institūcijas ir izstrādājušas politikas plānošanas dokumentus ugunsdrošības jomā? ..	17
1.2. Vai ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas nodrošināšanā efektīvi tiek iesaistīti visi valstī pieejamie resursi?	22
Citi valstī esošie resursi, kuri izmantojami saistībā ar ugunsdrošību, ugunsdzēsību un glābšanu ...	22
Ārvalstu pieredze brīvprātīgo ugunsdzēsēju iesaistīšanā	28
1.3. Vai normatīvajos aktos izdarītie grozījumi, pastiprinot iedzīvotāju atbildību, uzlabos ugunsdrošības situāciju?	29
Iekšlietu ministrijas rosinātās un turpmāk plānotās izmaiņas.....	30
Normatīvā regulējuma izmaiņas VUGD iesaistes būvniecības procesā samazināšanai.....	34
2. Vai ar VUGD īstenoto valsts ugunsdrošības uzraudzību tiek uzlabota ugunsdrošības situācija valstī un mazināts ugunsgrēku skaits?	37
2.1. Vai VUGD ugunsdrošības pārbaudes uzlabo ugunsdrošības situāciju valstī un motivē ēku un būvju īpašniekus ievērot noteiktās prasības?	37
Ugunsdrošības pārbaudes ekspluatācijā esošos objektos	38

2.2. Vai VUGD izmanto paredzētos sodīšanas un ietekmēšanas instrumentus ugunsdrošības prasību ievērošanas veicināšanai?	45
2.3. Vai valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros VUGD veiktie informatīvie pasākumi ir mērķorientēti un veicina sabiedrības informētību par ugunsdrošības prasībām un to ievērošanu?..	49
Kāda ir citu valstu pieredze sabiedrības informēšanas pasākumu plānošanā un īstenošanā?	54
3. Vai ar pašreiz spēkā esošo normatīvo regulējumu pietiekami tiek nodrošināta ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrole būvniecībā?	55
Iekšlietu ministrijas viedoklis.....	60
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes	62
Revīzijas mērķis	62
Juridiskais pamatojums	62
Revidentu un revidējamās vienības atbildība.....	62
Revīzijas apjoms un ierobežojums	62
Vērtēšanas kritēriji	64
Revīzijas metodes.....	68
Termini un skaidrojumi	69
Pielikumi.....	70
1.pielikums. Latvijā reģistrētie ugunsgrēki no 2002. līdz 2015.gadam.....	70
2.pielikums. Citās valstīs izstrādātie darbības ugunsdrošības jomā plānošanas dokumenti	71
3.pielikums. Pašvaldību aptaujas apkopojums (39 atbildes).....	73
4.pielikums. VUGD depo noslodze izbraukumiem uz ugunsgrēkiem	78
5.pielikums. VUGD noteiktie objekti, kuri jāiekļauj pārbaudāmo objektu sarakstā.....	79
6.pielikums. VUGD veikto preventīvo pasākumu apjoms 2007.-2014.gadam.....	80
7.pielikums. VUGD amatpersonu skaits, kas veic ugunsdrošības uzraudzību valstī, 2008.-2014.gadam	81
8.pielikums. VUGD pārbaudēs biežāk konstatētie pārkāpumi.....	82
Atsauces.....	84

Kopsavilkums

Motivācija

Ugunsgrēki tautsaimniecībai un valsts budžetam rada zaudējumus, iznīcinot vai sabojājot materiālās vērtības, apdraudot iedzīvotāju dzīvību un veselību, kā arī prasa būtiskus resursus dzēšanas un glābšanas darbu veikšanai.

Latvijai ir raksturīgs pieaugošais ugunsgrēku skaits un samērā zema iedzīvotāju zināšanu un izpratnes līmenis par obligātajām ugunsdrošības prasībām. Saskaņā ar starptautiskās organizācijas CTIF¹ datiem Latvijas ugunsdrošības situāciju raksturojošie rādītāji ir vieni no zemākajiem starp valstīm, par kurām tiek apkopota šāda informācija. Latvijā ugunsgrēku skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir divas reizes augstāks nekā valstu vidējais rādītājs, bet bojāgājušo skaits uz 100 tūkstošiem iedzīvotāju vairāk nekā divas reizes pārsniedz valstu vidējo rādītāju.

Pieaugot ugunsgrēku skaitam, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam (turpmāk – VUGD) aizvien vairāk resursu būs nepieciešams reaģēšanai uz ugunsgrēkiem, turklāt vairākos valsts reģionos attālums no ugunsdzēsības depo līdz notikuma vietai ir par lielu, lai ugunsdzēsēji notikuma vietā ierastos laikus. Šādos apstākļos ugunsdrošības uzraudzības pasākumiem ir būtiska nozīme, lai veicinātu ugunsdrošības prasību ievērošanu un mazinātu ugunsgrēku skaitu un to radītās sekas.

Revīzijas mērķis bija pārliecināties, vai Iekšlietu ministrija un VUGD kā par minēto jomu atbildīgās institūcijas ir izveidojušas efektīvu valsts ugunsdrošības uzraudzības sistēmu, kas spēj uzlabot ugunsdrošības situāciju valstī – vai ir izstrādāta attīstības plānošanas politika (rīcībpolitika) ugunsdrošības jomā ar konkrētiem mērķiem, sasniedzamajiem rezultātiem un vērtējamajiem rādītājiem, kā arī vai veiktie preventīvie pasākumi ir visaptveroši un uz konkrētiem mērķiem un risku analīzi balstīti.

Ņemot vērā to, ka ugunsdrošība ir joma, kas skar katru valsts iedzīvotāju, ir svarīgi tās uzlabošanā iesaistīt pēc iespējas plašāku ar ugunsdrošības jomu saistīto institūciju loku, tādēļ revīzijā tika vērtēta arī VUGD sadarbība ar iestāžu, organizāciju, komercsabiedrību un pašvaldību izveidotajiem ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestiem un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijām.

Galvenie secinājumi

Latvijas ugunsdrošības situāciju raksturojošie rādītāji ir vieni no sliktākajiem starp valstīm, par kurām tiek apkopota šāda informācija – atpaliekam no citām valstīm gan ugunsgrēku skaita ziņā, gan tajos bojāgājušo un cietušo personu skaita ziņā.

Kāpēc Valsts kontrole
uzsāka revīziju?

Latvijā netiek aprēķināti zaudējumi tautsaimniecībai, kas rodas saistībā ar ugunsgrēkos bojāgājušajiem. Savukārt, ja šādu zaudējumu noteikšanai izmantotu ceļu satiksmes drošības jomā definēto rādītāju (zaudējumi, ko sabiedrībai rada vidēji viens ceļu satiksmes negadījumā bojāgājušais), 2014.gadā tautsaimniecībai radītais zaudējumu apmērs veidotu 47 470 846 *euro*.

Pētījumi liecina, ka ugunsgrēkā cilvēkam bīstamo faktoru kritiskās vērtības tiek sasniegtas 5–10 minūšu laikā no ugunsgrēka sākšanās brīža. Attīstoties un modernizējoties būvniecības materiāliem, uguns izplatīšanās ir kļuvusi daudz ātrāka – ja 1950.gadā uguns no mazas liesmas līdz nekontrolētam ugunsgrēkam izplatījās 25 minūšu laikā, tad mūsdienās tam var būt pietiekami tikai ar 3 minūtēm. Tāpēc jo īpaši satraucošs ir profesionālo organizāciju, kas ikdienas darbā saskaras ar ugunsdrošības situāciju valstī, vērtējums, ka iedzīvotāju zināšanas par ugunsdrošības prasībām un motivācija tās ievērot ir zema.

Revīzijā konstatētais liecina, ka ugunsdrošības prasību ievērošana valstī nav prioritāte pat valsts un pašvaldību iestādēm – 70,1% valsts īpašumā esošo objektu līdz nākamajai VUGD pārbaudei nav novērsti iepriekš konstatētie pārkāpumi, bet gandrīz pusē (46,4%) objektu pārkāpumus nenovērš gadiem ilgi. Lielā daļā izglītības, kultūras un citu iestāžu nav primāri nepieciešamā – 31,0% izglītības iestāžu, 28,6% kultūras un sporta centru un 26,0% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu nav nodrošināti ar ugunsdzēsības aparātiem, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai ugunsaisardzības un ugunsdzēsības sistēmām.

Ugunsdrošības situācija valstī neuzlabojas, tomēr ne Iekšlietu ministrija kā politikas izstrādātāja ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas jomā, ne VUGD kā politikas īstenotājs un atbildīgais par ugunsdrošības stāvokļa un iespējamo apdraudējumu apzināšanu un analīzi, prevencijas pasākumu organizēšanu un sabiedrības informēšanu nav rosinājuši attīstības plānošanas politikas (rīcībpolitikas) ugunsdrošības jomā izstrādi, kas noteiktu konkrētus mērķus un sasniedzamos rezultātus situācijas uzlabošanai.

- ❖ Nav izveidota efektīva ugunsdrošības uzraudzības sistēma, kas ierobežoto budžeta līdzekļu apstākļos nodrošinātu racionālu visu valstī pieejamo resursu iesaisti pietiekama ugunsdrošības līmeņa uzturēšanā valstī.
- ❖ Nav noteikts veicamo pasākumu kopums, lai paaugstinātu iedzīvotāju izpratnes līmeni un mazinātu ugunsgrēku skaitu, tā vietā atbildīgo iestāžu rīcība galvenokārt ir vērsta tikai uz resursu palielināšanu ugunsgrēku dzēšanai.

Zinātnieki ir pamatojuši, ka brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumu organizēšana un sagatavotība kopumā dod nozīmīgu ekonomisko efektu

Ugunsdrošības situācija valstī nav no labākajām

Ugunsdrošības situācija neuzlabojas, bet rīcībpolitika ugunsdrošības jomā nav izstrādāta - situācijas uzlabošanai valstī nav noteikti konkrēti mērķi, sasniedzamie rezultāti un vērtējamie rādītāji

un ļauj paaugstināt ugunsdrošības līmeni, jo brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumu uzturēšana ir 2 līdz 4 reizes lētāka par profesionālo vienību uzturēšanu, un ieguldījumam tajos ir augsta efektivitāte. Iekšlietu ministrija nav vērtējusi, vai iesaistot citus resursus, nebūtu iespējams ekonomiskāk tērēt dzēšanai paredzētos resursus, rodot papildu līdzekļus valsts ugunsdrošības uzraudzībai. Šobrīd citu valstī izveidoto institūciju – brīvprātīgo ugunsdzēsēju, pašvaldību un iestāžu izveidoto ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu – iesaiste ugunsdrošības situācijas apzināšanā, ugunsgrēku dzēšanā un preventīvo pasākumu veikšanā ir minimāla.

- ❖ Brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijām normatīvajos aktos nav noteikta kompetence un uzdevumi ne ugunsdrošības, ne ugunsdzēsības jomā. Tās netiek atbalstītas no valsts puses un lielākoties iztiek no līdzīgu ārvalstu organizāciju ziedojumiem un palīdzības.
- ❖ Lai gan pašvaldību un iestāžu ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestiem ir uzdots veikt ugunsgrēku profilaksi, tomēr nav noteikti konkrēti uzdevumi un VUGD nekoordinē šo dienestu darbību. Tikai daļa pašvaldību ugunsdrošības nodrošināšanu savā administratīvajā teritorijā atzīst par pašvaldības atbildības jomu un mēģina savu iespēju un izpratnes robežās to risināt.

Apstākļos, kad valstī nav izstrādāta attīstības plānošanas politika (rīcībpolitika) ugunsdrošības jomā, kas ietvertu arī pasākumus iedzīvotāju izpratnes un zināšanu paaugstināšanai, Iekšlietu ministrija ir rosinājusi tādu izmaiņu veikšanu normatīvajos aktos, kas pastiprina iedzīvotāju atbildību un aizvien vairāk ugunsdrošības prasību ievērošanu atstāj iedzīvotāju pašu ziņā.

- ❖ Ir paredzēts iedzīvotāju ziņā atstāt tādu jautājumu novērtēšanu, ko līdz šim veica profesionāli, piemēram, prasība, ka dūmvadu un apkures ierīci pārbauda un tīra sertificēts skursteņslaucītājs, netiks attiecināta uz savrupmājām, šādos objektos to varēs veikt jebkurš, arī pats īpašnieks.
- ❖ Rosinātās izmaiņas paredz, ka iedzīvotājam jābūt informētam par vispārējām ugunsdrošības prasībām objektā, tajā skaitā par būvnormatīviem atbilstošu konstrukciju, materiālu, inženiertīklu un sistēmu izvēli. Jauno Ugunsdrošības noteikumu normu redakcijas ir sarežģītas un nebūtu vērtējamas kā tādas, ko viegli varētu izprast un piemērot jebkurš iedzīvotājs bez speciālām zināšanām.

Atbildīgo iestāžu rīcība – neplānojot visaptverošus pasākumus iedzīvotāju izpratnes un zināšanu paaugstināšanai, ugunsdrošības prasību

Nav pietiekami izvērtēta brīvprātīgo ugunsdzēsēju, pašvaldību un iestāžu ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu iesaiste ugunsgrēku dzēšanā un preventīvo pasākumu veikšanā

Vai ir pietiekami un pārdomāti ugunsdrošības prasību ievērošanu atstāt iedzīvotāju pašu ziņā?

ievērošanu atstāt iedzīvotāju ziņā – nav pārdomāta un pietiekama ugunsdrošības situācijas uzlabošanai valstī.

Pēdējos gados ir mazināta arī VUGD kā iestādes, kurai ir noteikta kompetence veikt valsts ugunsdrošības uzraudzību, iesaiste būvniecības procesā, un šobrīd VUGD līdzdalība ir paredzēta tikai publiski nozīmīgu ēku pieņemšanā ekspluatācijā.

Revīzijā konstatētais norāda uz nepieciešamību izvērtēt 2007.gadā normatīvajos aktos veikto izmaiņu, kas samazināja VUGD līdzdalību būvniecības objektu projektēšanā un pieņemšanā ekspluatācijā, ietekmi uz sabiedrības drošību. Izmaiņas tolaik tika pamatotas ar nepieciešamību vienkāršot būvniecības procedūru ugunsdrošības jomā un samazināt birokrātiskās barjeras uzņēmējdarbības veikšanai būvniecībā.

Revidenti konstatējuši, ka pat tajā nelielajā daļā objektu, kur ugunsdrošības kontrolei ir noteiktas paaugstinātas prasības būvprojektēšanā un VUGD sniedz atzinumu pirms pieņemšanas ekspluatācijā, vismaz 16% gadījumu VUGD konstatē ugunsdrošības prasību pārkāpumus un objektu ekspluatācijā nodot nevar. Turklāt vairāk nekā pusē gadījumu neatbilstības ir saistītas ar tādiem pārkāpumiem, kas attiecināmi uz būvprojektēšanas stadiju, un ne vienmēr šie pārkāpumi ir pilnībā novēršami.

Trūkumi konstatēti arī VUGD īstenotajā ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrolē.

Objektu loks, kuros VUGD veic pārbaudes par ugunsdrošības prasību ievērošanu, nav noteikts saskaņā ar skaidriem, visiem zināmiem, ārējā normatīvā regulējuma pieņemšanas procesā apspriestiem kritērijiem, bet saskaņā ar VUGD iekšēji noteiktiem kritērijiem. Tāpēc pārbaudīto objektu loka apjoms ir atkarīgs no VUGD pieejamajiem resursiem, un to nevar vērtēt kā pietiekamu un efektīvu.

VUGD veiktā uzraudzība nenovērš pārkāpumus pat nozīmīgos publiskos objektos, tajā skaitā tādus pārkāpumus, kas ugunsgrēka izcelšanās gadījumā apgrūtinātu cilvēku evakuāciju un dzēšanas darbus, varētu radīt traģiskas sekas un būtiskus materiālos zaudējumus. Rīgas pilsētas lielākajā tirdzniecības vietā Rīgas Centrāltirgū, kuru ik dienu apmeklē liels daudzums cilvēku, pēdējo piecu gadu laikā VUGD katru gadu ir konstatējis lielu skaitu ugunsdrošības noteikumu pārkāpumu.

Pārbaudes neplāno, balstoties uz ugunsdrošības situācijas un risku analīzi attiecīgā reģionā un valstī kopumā, tās aptver konkrētu, nemainīgu objektu loku, bet arī tajos objektos, kuros pārbaudes notiek katru gadu, pārkāpumus konstatē regulāri. Kopumā pārkāpumus atklāj 96,0% no pārbaudītajiem objektiem, un lielākajā daļā objektu (58,4%) atklātie pārkāpumi līdz nākamajai pārbaudei netiek novērsti, bet gandrīz trešdaļā objektu (31,3%) īpašnieki pārkāpumus nenovērš gadiem ilgi.

Vai pietiekami pārdomāts ir lēmums mazināt VUGD līdzdalību būvniecības procesā, paredzot VUGD līdzdalību vien pie publiski nozīmīgu ēku nodošanas ekspluatācijā?

VUGD pārbaudes neveicina situācijas uzlabošanu – pārkāpumus atklāj 96% pārbaudīto objektu, 58% pārkāpumi atkārtojas, bet 31% tos nenovērš gadiem ilgi

Kā norādījām jau iepriekš, ugunsdrošības prasību ievērošana nav prioritāte arī valsts un pašvaldību iestādēm, kur gandrīz pusē (46,4%) objektu pārkāpumus nenovērs gadiem ilgi. Lielā daļā izglītības, kultūras un citu iestāžu nav primāri nepieciešamā – 31,0% izglītības iestāžu, 28,6% kultūras un sporta centru un 26,0% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu nav nodrošināti ar ugunsdzēsības aparātiem, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai ugunsaizsardzības un ugunsdzēsības sistēmām.

Lai gan VUGD ir uzlikts pienākums piemērot administratīvos sodus par ugunsdrošības prasību pārkāpumiem, ja tādi tiek konstatēti, VUGD ļoti reti pieņem lēmumu vērsties pret personām, kas pārkāpj ugunsdrošības prasības. Pārkāpēji netiek saukti pie administratīvās atbildības, un netiek īstenots administratīvā soda mērķis – atturēt vainīgo personu un citas personas no ugunsdrošības pārkāpumu izdarīšanas un uzlabot ugunsdrošības stāvokli valstī. Līdz ar to VUGD ne tikai nevēršas pret personām, kuras sistemātiski pārkāpj ugunsdrošības noteikumus, bet arī neizmanto iespēju iegūt papildu līdzekļus valsts budžetā savas darbības, tajā skaitā preventīvās, finansēšanai.

Viens no visbiežākajiem ugunsgrēku veidiem, kuru dzēšanai VUGD ir spiests tērēt lielu daļu no saviem resursiem, ir kūlas ugunsgrēki. Tomēr arī pret personām, kas savā atbildībā esošajā teritorijā neveic pasākumus, lai novērstu kūlas degšanu, VUGD amatpersonas ir saudzīgas, jo tikai aptuveni 1% gadījumu, kad izcēlies kūlas ugunsgrēks, personai ir uzlikts naudas sods par teritorijas nesakārtošanu.

VUGD regulāri organizē pasākumus iedzīvotāju informēšanai, tomēr tie nenasniedz savu mērķi, jo iedzīvotāju izpratnes un zināšanu līmenis par ugunsdrošības prasībām nepaaugstinās un ugunsdrošības situācija neuzlabojas. VUGD darbību iedzīvotāju informēšanā nevar vērtēt kā mērķtiecīgu un vērstu uz tādu jautājumu skaidrošanu, kuru zināšana un ievērošana ir svarīga konkrētām sabiedrības grupām.

Dzīvojamā sektorā, kur ugunsgrēku skaits ir viens no lielākajiem, ugunsdrošības pārbaudes tiek veiktas minimālā apjomā, bet VUGD sagatavotie informatīvie materiāli (piemēram, bukleti) nesniedz konkrētu un pilnīgu informāciju par to, kas un cik bieži mājas vai dzīvokļa īpašniekam jādara, lai ievērotu obligātās prasības. Trūkstot izpratnei par ugunsdrošības prasībām, iedzīvotāji nav motivēti tās ievērot.

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz lietderības revīzijas secinājumiem, revīzijā Iekšlietu ministrijai un VUGD ir sniegti ieteikumi, kuru īstenošana nākotnē varētu uzlabot ugunsdrošības situāciju valstī. Valsts kontrole aicina Iekšlietu ministriju veikt nepieciešamos pasākumus, lai valstī tiktu izstrādāta un

Ugunsdrošības prasību ievērošana nav prioritāte arī valsts un pašvaldību iestādēm

VUGD reti piemēro administratīvos sodus un nevēršas pret personām, kas sistemātiski pārkāpj ugunsdrošības prasības

Īstenota mērķorientēta rīcībpolitika ugunsdrošības jomā, iespēju robežās paredzot visu valstī esošo resursu iesaisti.

Kopumā revīzijā sniegti septiņi ieteikumi, kurus ieviešot:

- ✓ tiks izstrādāts politikas plānošanas dokuments ugunsdrošības jomā, izvirzot konkrētus sasniedzamos mērķus un nosakot veicamos pasākumus, kā arī konkrētus iesaistāmo institūciju uzdevumus vienotas, sistēmiskas, efektīvas darbības ugunsdrošības jomā īstenošanai, izvērtējot visu ugunsdrošības jomā darbojošos institūciju iesaistes risinājumus;
- ✓ tiks izveidota efektīva sadarbības sistēma mērķorientētai, koordinētai ugunsdrošības prevencijas pasākumu īstenošanai valstī;
- ✓ VUGD ugunsdrošības preventīvās darbības ietvaros īstenotās aktivitātes tiks plānotas un veiktas kā komplekss, uz konkrētiem mērķiem orientēts un situācijas un risku analīzi balstīts, plānveidīgs pasākumu kopums, kā arī tiks veicināta vienota izpratne normatīvajos aktos paredzēto ietekmēšanas līdzekļu piemērošanai;
- ✓ tiks izvērtēti iespējamie risinājumi ugunsdrošības prasību kontroles pastiprināšanai būvniecībā, lai veicinātu ugunsdrošības prasību ievērošanu un nodrošinātu jaunuzbūvēto objektu atbilstošu kvalitāti un drošu ekspluatāciju.

Ieteikumi ugunsdrošības
situācijas uzlabošanai
valstī

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- ✓ ugunsdrošības situācijas valstī raksturojums;
- ✓ revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi Latvijā īstenotajā ugunsdrošības uzraudzībā un tās efektivitātes paaugstināšanā ugunsdrošības situācijas valstī uzlabošanai;
- ✓ vispārīgs revīzijas raksturojums (mērķis, apjoms, juridiskais pamatojums, Valsts kontroles un revidējamās vienības atbildība);
- ✓ ziņojumā izmantotie saīsinājumi;
- ✓ ziņojuma pielikumi.

Katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, norādot būtiskāko, kas turpmāk nodaļā pamatots ar revīzijas konstatējumiem.

Kāda ir Latvijas ugunsdrošības situācija?

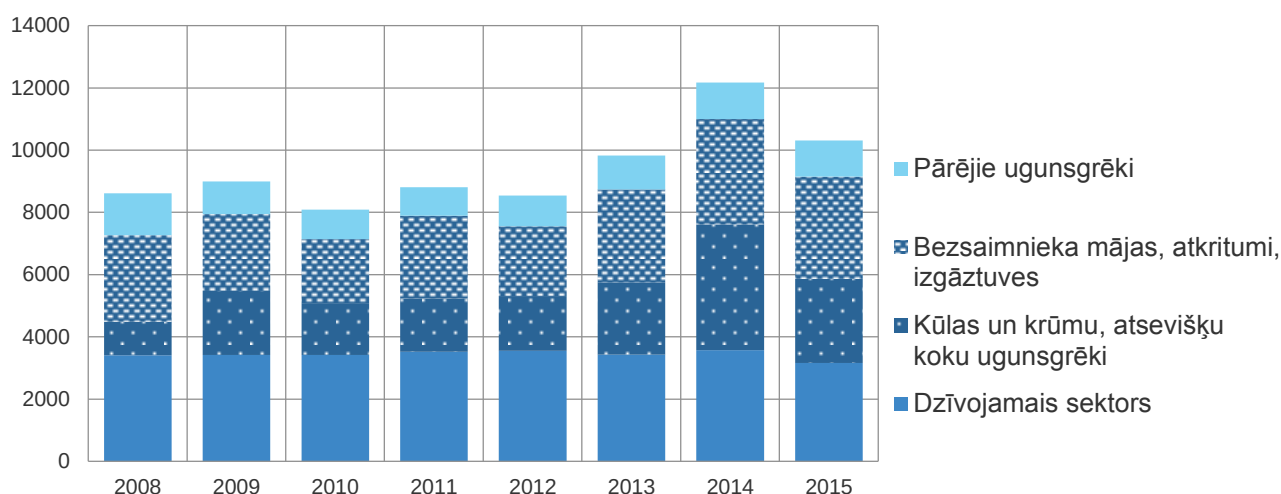
Latvijas ugunsdrošības situācijas raksturojums

Ugunsdrošība ir atbilstība normatīvajos aktos noteiktajām prasībām attiecībā uz ugunsgrēku novēršanu, sekmīgu dzēšanu un to seku mazināšanu². Ugunsdrošības, tāpat kā ugunsdzēsības jomā, politikas īstenošana ir noteikta VUGD, bet Iekšlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde šajās jomās³.

Ugunsgrēkos bojā gājušo cilvēku skaitam ir tendence samazināties (pēdējo piecu gadu laikā tas ir samazinājies par 36%), cietušo personu skaits nemazinās (pēdējo piecu gadu laikā tas ir robežās no 250 – 280 cilvēkiem), bet ugunsgrēku skaitam Latvijā pēdējos gados ir tendence palielināties (skatīt 1.pielikumu). 2010.gadā kopējais ugunsgrēku skaits bija 8087 ugunsgrēki, bet 2015.gadā jau 10 311 ugunsgrēki. Vislielākais ugunsgrēku skaits pēdējo piecu gadu laikā bija 2014.gadā – 12 175 (skatīt 1.attēlu).

Ugunsdrošības politikas veidotāja ir Iekšlietu ministrija, bet īstenootājs VUGD

Kopējais ugunsgrēku skaits

1.attēls. Ugunsgrēku skaits Latvijā no 2008. līdz 2015.gadam (bez mežu ugunsgrēkiem)

Galvenie objekti, kuros ugunsgrēki notiek visbiežāk, gadu gaitā ir nemainīgi – 90% gadījumu deg objekti dzīvojamā sektorā, kūla un bezsaimnieka mājas vai izgāztuves. Tikai 10% no kopējā ugunsgrēku skaita deguši cita veida objekti – publiskas ēkas, ražošanas ēkas, noliktavu ēkas, jaunbūves vai transportlīdzekļi.

Kūlas ugunsgrēku skaits pa gadiem ir mainīgs (2006.gadā – 6958, 2008.gadā – 1076, 2014.gadā – 4044, 2015.gadā – 2710), ko VUGD skaidro ar atšķirīgiem laika apstākļiem vasarā. Aplūkojot kūlas ugunsgrēku skaita dinamiku kopsakarā ar valstī īstendotiem pasākumiem, var secināt, ka vismazākais tas bija laika posmā no 2008.gada līdz

90% gadījumu deg objekti dzīvojamā sektorā, kūla un bezsaimnieka mājas vai izgāztuves

2010.gadam, kas sakrīt ar laika posmu, kad tika īstenots Ministru kabineta apstiprinātais Rīcības plāns kūlas dedzināšanas apkarošanai 2008.–2010.gadam. Plāns paredzēja vairākus pasākumus, piemēram, izstrādāt apmācības programmas speciālistiem lauku attīstības veicināšanai, apmācību izglītības iestādēs, informēt pašvaldības par nepieciešamību izstrādāt saistošos noteikumus par minimālajām uzturēšanas prasībām visām zemes platībām u.c., par kuru izpildi kā atbildīgās institūcijas tika noteikts gan VUGD, gan arī Zemkopības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija u.c. Cits rīcības plāns vairs pēc tam nav apstiprināts un īstenots.

Ugunsgrēki valsts budžetam un tautsaimniecībai rada zaudējumus, kas rodas gan saistībā ar ugunsgrēkos iznīcinātām vai sabojātām materiālajām vērtībām un dzēšanas un glābšanas darbiem izlietotajiem līdzekļiem, gan arī apdraudot cilvēku dzīvību un veselību.

Latvijā pēdējo piecu gadu laikā ugunsgrēkos bojā gājuši 509 cilvēki, bet cietuši 1342 cilvēki (skatīt 1.pielikumā).

Latvijā netiek aprēķināti zaudējumi tautsaimniecībai, kas rodas saistībā ar ugunsgrēkos bojāgājušajiem un zaudētajām vai bojātajām materiālajām vērtībām. Piemēram, ceļu satiksmes drošības jomā aprēķināts, ka zaudējumi, ko sabiedrībai rada vidēji viens ceļu satiksmes negadījumā bojāgājušais, veido 354 922 latu jeb 505 009 *euro*⁴. Ja minēto aprēķinu piemērotu zaudējumu noteikšanai saistībā ar ugunsgrēkos bojāgājušajiem 2014.gadā, iegūtais rezultāts⁵ būtu – tautsaimniecībai radītais zaudējumu apmērs 47 470 846 *euro*.

Salīdzinājumā ar citām valstīm ugunsdrošības situāciju raksturojošie rādītāji Latvijā ir vieni no sliktākajiem, un gandrīz visos rādītājos tie ir sliktāki nekā kaimiņvalstīs (skatīt 1.tabulā):

- ✓ ugunsgrēku skaits uz 1000 iedzīvotājiem 32 valstu starpā, kuras sniegušas šādus datus, Latvijai ir otrs lielākais – 4,8 ugunsgrēki jeb tieši divas reizes vairāk nekā valstu vidējais rādītājs;
- ✓ vidējais ugunsgrēkos bojā gājušo skaits 29 valstu starpā Latvijai ir piektais lielākais – 5,1 bojāgājušais uz 100 tūkstošiem iedzīvotāju, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz vidējo rādītāju;
- ✓ ugunsgrēkos cietušo skaits Latvijai ir trešais lielākais 23 valstu starpā – 12,4 cietušie uz 100 tūkstošiem iedzīvotāju, kas ir divas reizes vairāk nekā valstu vidējais rādītājs.

Kādus zaudējumus
tautsaimniecībai rada
ugunsgrēki?

Ugunsgrēku un tajos
bojāgājušo skaits Latvijā
ir viens no lielākajiem

1.tabula. Latvijas ugunsdrošības situācija salīdzinājumā ar citām valstīm 2013.gadā

Valsts	Ugunsgrēku skaits uz 1000 iedzīvotājiem	Uz 100 000 iedzīvotājiem	
		Bojā gājušo skaits	Cietušo skaits
Somija	2,5	1,1	11,5
Zviedrija	2,7	1,0	6,6
Polija	3,3	1,3	n/i
Lietuva	3,8	5,3	7,0
Igaunija	4,4	3,6	7,5
Latvija	4,8	5,1	12,4
Vidēji	2,4	2,0	6,1

Avots: Starptautiskās organizācijas "CTIF" (Comité technique international de prévention et d'extinction du Feu) apkopotie valstu statistikas dati⁶

Iekšlietu ministrija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā puda viedokli, ka:

CTIF iekļautajai statistikai ir vispārīgs raksturs, jo katrā valstī statistikas uzskaitē tiek veikta atšķirīgi, atbilstoši tās valsts tiesību aktos noteiktajam.

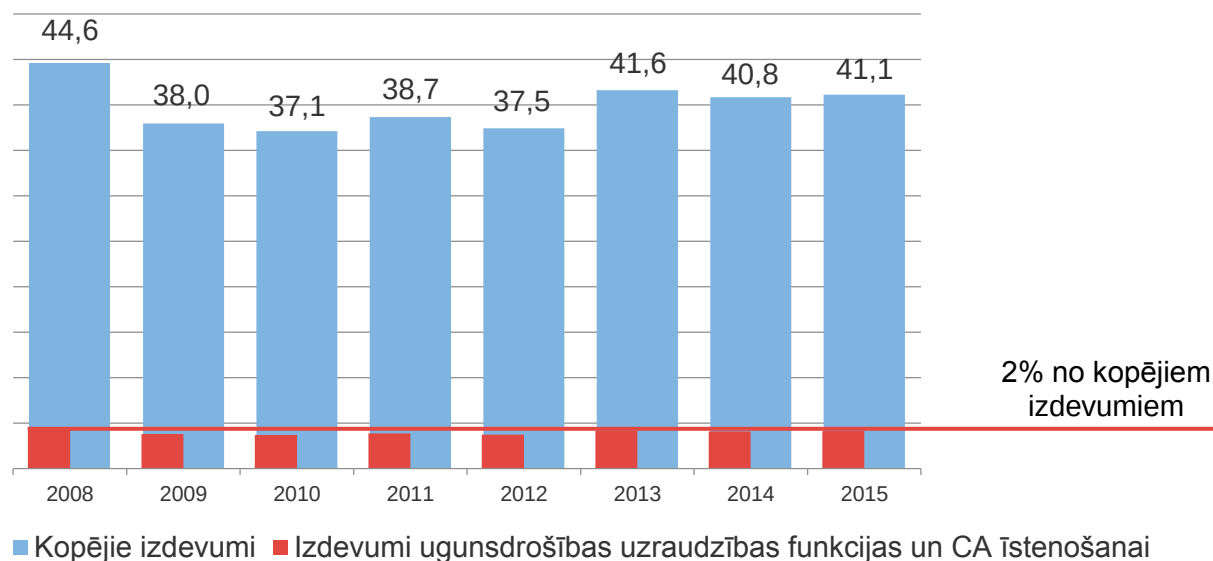
VUGD reaģētspēja un resursi ugunsdrošībai, dzēšanai un glābšanai

VUGD funkcijās ietilpst gan reaģēšana uz notikumiem, kas saistīti ar cilvēku un materiālo vērtību glābšanu un ugunsgrēku dzēšanu, gan arī ugunsdrošības uzraudzība, lai tiktu ievērotas normatīvajā regulējumā paredzētās ugunsdrošības prasības, novērsti ugunsgrēki un mazinātas to sekas⁷.

Kopējais VUGD finansējums pēdējos gados ir nedaudz palielinājies un ir aptuveni 41 miljons *euro* gadā. Palielinājums skaidrojams ar to, ka ir veikta vairāku ugunsdzēsības depo būvniecība un rekonstrukcija, kā arī uzsākta apjomīga speciālo ugunsdzēsības automašīnu iegāde – laika posmā no 2014. līdz 2018.gadam par 36,3 miljoniem *euro* plānots iegādāties 93 jaunus speciālos ugunsdzēsības transportlīdzekļus.

Ugunsdrošības uzraudzības funkcijai līdzekļi netiek atsevišķi plānoti, bet pēc VUGD veiktajām aplēsēm 2014.gadā no kopējiem izdevumiem ugunsdrošības uzraudzības funkcijas un civilās aizsardzības (jo abas funkcijas veic vienas un tās pašas amatpersonas) īstenošanai izlietoti 836 873 *euro*, kas ir 2% no kopējiem VUGD izdevumiem (skatīt 2.attēlu).

VUGD finansējums pēdējos gados ir aptuveni 41 miljons *euro* gadā, no tiem aptuveni 2% ugunsdrošības uzraudzības funkcijai

2.attēls. VUGD izdevumi (miljonos euro)

Kopējais VUGD amata vietu skaits⁸ ir 3137, no tā 2467 ir ugunsdzēsēji glābēji, bet ugunsdrošības uzraudzības funkcijas nodrošināšanā ir iesaistītas 191 amatpersonas.

Latvijā darbojas 92 VUGD depo, un kopumā valstī ir 130 apakšvienības (speciālais transportlīdzeklis ar 5 ugunsdzēsējiem), kas ir gatavas izbraukt uz dzēšanas un glābšanas darbiem.

Pašreizējā VUGD depo izvietojumā VUGD ir grūtības nodrošināt operatīvu ierašanos ugunsgrēka vietā. Iekšlietu ministrija, iesniedzot informāciju Ministru kabinetā⁹, kā arī Iekšlietu ministrijas darbības stratēģijā 2014. – 2016.gadam¹⁰ ir norādījusi, ka vairākos valsts reģionos attālums no ugunsdzēsības depo ēkas līdz notikuma vietai – 30–50 km ir par lielu, lai nodrošinātu Ministru kabineta noteikumos noteikto normu par ierašanos notikuma vietā izpildi.

VUGD ir jānodrošina¹¹ ierašanās notikuma vietā republikas pilsētās 5 minūšu laikā, pārējās pilsētās un lauku teritorijās, kurās iedzīvotāju blīvums ir 10 un vairāk cilvēku uz kvadrātkilometru – 15 minūšu laikā, un lauku teritorijās, kurās iedzīvotāju blīvums ir mazāks nekā 10 cilvēku uz kvadrātkilometru – 25 minūšu laikā pēc izsaukuma saņemšanas. Šādi ierašanās laiki ir noteikti kopš 2004.gada.

Iekšlietu ministrija 2015.gada novembrī ir piedāvājusi noteikt¹² ilgāku VUGD ierašanās laiku uz notikumiem republikas pilsētās (šobrīd noteikto 5 minūšu vietā 9,5 minūtes) un gadījumus (piemēram, mācības, nodarbības, slikts ceļu stāvoklis, intensīva satiksme, vienlaikus saņemti ziņojumi par vairākiem notikumiem u.c.), kad VUGD var neievērot noteikto ierašanās laiku. Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sniegto skaidrojumu¹³ ilgāka ierašanās uz notikumiem tiek paredzēta, lai tā atbilstu patiesajai situācijai.

Attālums no ugunsdzēsības depo ēkas līdz notikuma vietai reģionos ir par lielu – Iekšlietu ministrija rosina paredzēt ilgāku VUGD ierašanās laiku ugunsgrēka vietā

Saskaņā ar VUGD ugunsgrēku uzskaites informācijas sistēmā uzkrātajiem datiem 2014.gadā lielākā problēma ir bijusi nodrošināt noteiktos ierašanās laikus Rīgā, Rīgas reģionā un republikas pilsētās:

- ✓ Rīgā un republikas pilsētās 76% gadījumu ugunsdzēsēji ir ieradušies vēlāk nekā noteiktajās 5 minūtēs;
- ✓ citās pilsētās 9% gadījumu ugunsdzēsēji ir ieradušies vēlāk nekā noteiktajās 15 minūtēs;
- ✓ lauku apvidū 17% gadījumu ugunsdzēsēji ir ieradušies vēlāk nekā noteiktajās 25 minūtēs.

Ugunsgrēkā cilvēkam bīstamo faktoru kritiskās vērtības tiek sasniegtas 5–10 minūšu laikā no ugunsgrēka sākšanās brīža. Pat pieņemot, ka izsaukums par ugunsgrēku seko pēc 1,5 minūtēm no tā izcelšanās brīža un ugunsdzēsēju komandas pulcēšanās un izbraukšana ilgst 1 minūti, ceļam un līdz bīstamo faktoru kritiskās koncentrācijas rašanās laikam paliek 2,5 minūtes¹⁴.

Revidentu veiktā analīze liecina, ka vairumā gadījumu VUGD nespēj ierasties notikuma vietā 5-10 minūšu laikā pēc ugunsgrēka izcelšanās, kas vēl vairāk norāda uz ugunsdrošības uzraudzības būtisko nozīmi Latvijā, lai tās efektīvas īstenošanas rezultātā tiktu mazināts ugunsgrēku skaits, bet ugunsgrēka izcelšanās gadījumā būtu ierobežota uguns izplatīšanās un būtu iespējama ātra cilvēku evakuācija un ugunsgrēka likvidēšana.

Vairumā gadījumu VUGD nespēj ierasties notikuma vietā 5–10 minūšu laikā pēc ugunsgrēka izcelšanās – tas atbilst laikam, kad cilvēkam bīstamo faktoru kritiskā robeža ir jau sasniegta

Revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi

1. Vai Latvijā ir izstrādāta attīstības plānošanas politika ugunsdrošības jomā?

1.1. Vai atbildīgās institūcijas ir izstrādājušas politikas plānošanas dokumentus ugunsdrošības jomā?

Lai gan ugunsdrošības situācija valstī neuzlabojas, nav izstrādāta attīstības plānošanas politika ugunsdrošības jomā, kas noteiktu konkrētus mērķus un sasniedzamos rezultātus ugunsdrošības situācijas uzlabošanai. Nav noteikts veicamo pasākumu kopums un iesaistāmo institūciju uzdevumi, lai paaugstinātu iedzīvotāju izpratnes līmeni un mazinātu ugunsgrēku skaitu, nevis orientētos tikai uz resursu nodrošināšanu ugunsgrēku dzēšanai.

Nepastāvot attīstības plānošanas politikai (rīcībpolitikai) ugunsdrošības uzraudzības jomā, ugunsgrēku skaits pieaug, un valsts budžeta līdzekļi aizvien pieaugošā apmērā jānovirza ugunsgrēku dzēšanai.

Latvijā nav definēti rīcībpolitikas mērķi un sasniedzamie rezultāti ugunsdrošības situācijas uzlabošanai

Latvijas attīstības plānošanas dokumentos ir definēti arī mērķi, kas saistīti ar iedzīvotāju aizsardzību un nepieciešamību panākt iedzīvotāju izpratni un līdzdalību savas drošības nodrošināšanā. Līdz šim brīdim Latvijā nav izvirzīti mērķi un nav definēti risinājumi iedzīvotāju aizsardzībai ugunsdrošības jomā, kaut gan situācija šajā jomā var apdraudēt minēto mērķu sasniegšanu un atstāt ietekmi uz Latvijas iedzīvotāju drošumspēju.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam¹⁵

Viens no definētajiem mērķiem – 2030.gadā Latvija būs plaukstoša aktīvu un atbildīgu pilsoņu valsts, ikviens varēs justies drošs un piederīgs Latvijai, šeit katrs varēs īstenot savus mērķus

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam¹⁶

Ekonomikas izrāviena nodrošināšanai – valsts pamatuzdevums ir atbildēt par iedzīvotāju fizisko drošību un tiesisko aizsardzību, ievērojot principu “viens likums, viena taisnība visiem”. Drošības un tiesību aizsardzības iestādēm ir plašs sabiedrības atbalsts, jo to pienākumi tiek pildīti, nodrošinot iedzīvotāju izpratni un līdzdalību.

Viena no 3 izvirzītajām prioritātēm – cilvēka drošumspējas stiprināšana:

- ✓ *Nevar droši zināt, kādi apstākļi ietekmēs Latvijas un tās iedzīvotāju attīstību. Tāpēc valstij ir svarīgi stiprināt iedzīvotāju drošumspēju jeb spēju pielāgoties mainīgiem apstākļiem.*
- ✓ *Cilvēks ar pietiekamu drošumspēju spēj rast attīstības un problēmu risinājumus ne tikai sev un tuvākajiem, bet arī pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības dzīvē. Cilvēks ar nepietiekamu drošumspēju neprot saskatīt iespējas izaugsmei, jūtas apdraudēts, neuzticas citiem, neredz savu saikni ar valsti un neiesaistās tās dzīvē.*

Politikas izstrāde un īstenošana ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas jomā ir Iekšlietu ministrijas kompetencē. Savukārt VUGD īsteno valsts politikas ugunsdrošības, ugunsdzēsības jomā īstenošanu, kā arī ugunsdrošības stāvokļa un iespējamo apdraudējumu apzināšanu un analīzi, prevencijas pasākumu organizēšanu un sabiedrības informēšanu ugunsdrošības jomā¹⁷.

Attīstības plānošanas sistēmas likums paredz, ka attiecīgajā politikas jomā identificētās problēmas un to risinājumus, kā arī sasniedzamos politikas rezultātus ietver attīstības plānošanas dokumentā, kurā izvērtē risinājumu iespējamo ietekmi, kā arī plāno turpmāko politikas īstenošanai un rezultātu novērtēšanai nepieciešamo rīcību. Sasniedzamajiem politikas rezultātiem ir jābūt hierarhiski pakārtotiem un jāatbilst konkrētam politikas mērķim, kā arī jāattēlo mērķa sasniegšanas pakāpe noteiktā laikposmā¹⁸.

Līdz šim brīdim valstī nav izvirzīti konkrēti ugunsdrošības attīstības plānošanas politikas (rīcībpolitikas) mērķi un nav paredzēti tiem atbilstoši veicamie pasākumi un sasniedzamie rezultāti, pēc kuriem novērtēt, vai un kā sekmējas izvirzīto mērķu īstenošana ugunsdrošības stāvokļa valstī uzlabošanā. Tā kā nav definēti politikas rezultāti, netiek arī veikta kopumā īstenotās preventīvās darbības ietekmes uz ugunsdrošības situāciju valstī analīze un novērtējums, lai atbilstoši situācijai plānotu turpmāk veicamos pasākumus un resursus to izpildei

Ministru kabinetā vairākkārt ir skatīts jautājums par nepietiekamiem VUGD resursiem ugunsgrēku dzēšanai un glābšanas darbiem¹⁹. Ir veikti aprēķini par nepieciešamo VUGD materiāltehnisko nodrošinājumu, lai spētu reaģēt ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu veikšanai, bet kompleksi nav skatīti un risināts jautājums par nepieciešamajiem pasākumiem un finansējumu, lai paaugstinātu iedzīvotāju izpratnes līmeni par ugunsdrošību, mazinātu ugunsgrēku skaitu un to sekas. Atsevišķi veicamie pasākumi saistībā ar bērnu un jauniešu drošību paredzēti Bērnu noziedzības novēršanas un bērnu aizsardzības pret noziedzīgu nodarījumu pamatnostādņēs 2013.–2019.gadam, kā arī Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2009.–2018.gadam (piemēram, videoklipu un bukletu sagatavošana).

Arī šobrīd plānotā rīcība, kam pieprasāmi papildu valsts budžeta līdzekļi, ir vērsta vienīgi uz VUGD speciālās tehnikas un depo ēku atjaunošanu un modernizēšanu, lai spētu operatīvi reaģēt uz ugunsgrēkiem un notikumiem, bet nevis uz pasākumu īstenošanu, kas preventīvi mazinātu ugunsgrēku skaitu²⁰.

Līdz šim sagatavotajā politikas plānošanas dokumentā un dokumenta projektā ir plānoti risinājumi saistībā ar meža ugunsdrošības uzraudzību:

- ✓ 2004.gadā Ministru kabinetā tika atbalstīta Vienotas valsts uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanas koncepcija²¹, kas 2008.gada sākumā zaudēja savu spēku. Koncepcijā bija paredzēts, ka ar 2008.gadu VUGD pārņem no Valsts meža dienesta meža ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku

Ministru kabinetā
vairākkārt ir rosināts
papildus piešķirt līdzekļus
ugunsgrēku dzēšanai,
nepietiekami vērtētas
iespējas plānot pasākumus
ugunsgrēku skaita
mazināšanai

ierobežošanu. Ņemot vērā to, ka Iekšlietu ministrijai netika piešķirts nepieciešamais papildu finansējums, tika panākta vienošanās par citu meža ugunsgrēku ierobežošanas modeli.

- ✓ Arī 2007.gadā bija mēģinājums veidot vienotu sistēmu, izstrādājot Vienotas valsts uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanas koncepcijas 2009.-2014.gadam projektu, bet 2007.gada beigās projekts tika atsaukts Valsts sekretāru sanāsmē²², un cita koncepcija netika izstrādāta. Koncepcijas projektā ietvertā problēma un piedāvātie risinājumi bija saistīti ar uguns apsardzību un ugunsdzēsšanu mežā un kompetences sadalījumu starp Valsts meža dienestu un VUGD, kā arī ar VUGD materiāltehnisko resursu nodrošināšanu ugunsgrēku dzēšanai un glābšanas darbiem.

Pašreiz ir noteikts, ka mežos un meža zemē valsts ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku dzēšanu veic Valsts meža dienests, kas nepieciešamības gadījumā ugunsgrēku dzēšanai piesaista VUGD, izņemot Rīgas, Daugavpils un Jūrmalas pilsētas, kur mežu ugunsgrēkus dzēš VUGD²³.

VUGD gan ir atbilstoši Iekšlietu ministrijas iekšējam normatīvajam aktam sniedzis informāciju par Iekšlietu ministrijas stratēģijā 2014.–2016.gadam (institūcijas vadības dokuments) norādīto politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpildi 2014.gadā, kurā rīcības virziena *“Iekšlietu politikas īstenošana Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbības jomā”* īstenošanai ir norādīti divi politikas rezultāti, no kuriem pirmais definēts kā *“samazināta ugunsgrēku izcelšanās iespējamība, līdz ar to paaugstināta cilvēku drošība, kā arī uzlabots ugunsdrošības stāvoklis objektos”*, bet otrais attiecas uz VUGD personāla politiku.

Kā pirmā politikas rezultāta rādītāji ir norādīti ugunsgrēku un glābšanas darbu skaits, veikto ugunsdrošības pārbaužu skaits paaugstināta rūpniecisko avāriju riska objektos un veikto preventijas pasākumu sabiedrības informēšanai un izglītošanai (publikācijas plašsaziņas līdzekļos, preses konferences, lekcijas) skaits, tomēr šiem rādītājiem nav saiknes ar kādiem izvirzītiem konkrētiem ugunsdrošības politikas mērķiem. Šādu veikto pasākumu kopskaits pats par sevi nelielina par mērķtiecīgu darbību ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanā, bet ataino institūcijas konkrēto darbību, un tie ir uzskatāmi par darbības rezultātu rādītājiem.

VUGD gada darba plānos (institūcijas vadības dokuments) ir paredzēti VUGD prioritārie mērķi, piemēram, saglabāt iestādes kapacitāti piešķirtā finansējuma ietvaros, nodrošināt personāla politikas īstenošanu u.tml. vispārīgi no VUGD darbības izrietoši mērķi un uzdevumi, kas nav saistīti ar ugunsdrošības situācijas valstī izvērtējumu. VUGD preventīvie ugunsdrošības pasākumi nav balstīti uz problēmu analīzi un atbilstoši tai izstrādātu kompleksu pasākumu plānu (politikas plānošanas dokuments) ar definētiem mērķiem un tos raksturojošiem sasniedzamajiem rezultātiem. Netiek arī veikts VUGD īstenoto pasākumu novērtējums.

Institūciju vadības dokumentos fragmentāri veicami pasākumi ugunsdrošības uzraudzības jomā ir paredzēti, bet, nepastāvot attīstības politikai šajā jomā, nevar novērtēt veikto pasākumu lietderību un ietekmi

Revīzijā tika iegūta informācija par ārvalstu (Igaunijas, Lietuvas, Polijas, Zviedrijas un Somijas) pieredzi par darbības virzieniem ugunsdrošības jomā. Visās revīzijā vērtētajās valstīs ir labāka ugunsdrošības situācija nekā Latvijā (pēc CTIF statistikas datiem).

Ārvalstu pieredze²⁴ rāda, ka citās valstīs atšķirībā no Latvijas tiek izvirzīti konkrēti sasniedzamie mērķi ugunsdrošības situācijas uzlabošanai un meklētas metodes, kā labāk novērtēt veiktās darbības ietekmi (skatīt 2.tabulu un plašāk – 3.pielikumu):

- ✓ Atbilstoši ugunsdrošības situācijas izvērtējumam un risku analīzei tiek izvirzīti mērķi, kuriem noteikti konkrēti, sasniedzami rezultāti un to rādītāji, piemēram, lai samazinātu ugunsgrēku skaitu konkrētos objektos (atkarībā no izvirzītā mērķa, piemēram, dzīvojamā sektorā), paaugstinātu konkrētas mērķauditorijas zināšanu un izpratnes līmeni par ugunsdrošību, paaugstinātu konkrētu ugunsdrošības prasību ievērošanas līmeni u.c.
- ✓ Tiek novērtēta rādītāju izpilde un atbilstoši sasniegtajam tiek plānotas turpmākās darbības.
- ✓ Tiek vērtēts kopējās ugunsdrošības situācijas progress un veiktās preventīvās darbības ietekme uz to, lai aktualizētu sasniedzamos mērķus un plānotu turpmāk veicamos pasākumus un resursus.

Citas valstis meklē metodes, kā novērtēt veikto pasākumu ietekmi, lai plānotu turpmākās darbības

2.tabula. Vai citās valstīs ir plānošanas dokumenti ugunsdrošības jomā?

Latvija	Igaunija	Lietuva	Polija	Somija	Zviedrija
Vai ir izstrādāti plānošanas dokumenti ugunsdrošības jomā un izvirzīti sasniedzamie mērķi?					
⊗	☑	☑	☑	☑	☑
Vai tiek novērtēta preventīvās darbības un veikto pasākumu ietekme izvirzīto mērķu sasniegšanā?					
⊗	☑	☑	☑	☑	☑

Igaunijai pārdomātas politikas un plānveidīgas rīcības rezultātā ir izdevies būtiski uzlabot ugunsdrošības situāciju, jo, kā rāda CTIF statistikas dati, laika posmā no 2006. līdz 2010.gadam Igaunijas ugunsdrošības situācija bija pat sliktāka – Latvijā uz 1000 iedzīvotājiem bija 4,9 ugunsgrēki, bet Igaunijā 7,4 (2013.gadā Latvijā – 4,8, bet Igaunijā – 4,4 ugunsgrēki uz 1000 iedzīvotājiem).

Igaunijas Glābšanas dienesta stratēģijā 2015.–2025.gadam ir atzīts, ka veiksmīgi profilakses pasākumi, ko Glābšanas dienests ir pastiprinājis jau vairākus gadus, ir būtiski sekmējuši nelaimes gadījumu skaita samazinājumu. Lielāka darba veltīšana profilakses pasākumiem ir arī viens no stratēģijā izvirzītajiem mērķiem jaunajam darbības politikas plānošanas periodam. Kā viena no svarīgākajām prioritātēm ir norādīta arī brīvprātīgo glābēju iesaistīšana ne tikai glābšanas operācijās, bet arī preventīvajos pasākumos. Latvijā brīvprātīgie ugunsdzēsēji vispār netiek iesaistīti ugunsdrošības prevencijā.

Ir valstis, kurās ar plānveidīgu un mērķorientētu darbību ir izdevies mazināt ugunsgrēku un tajos bojāgājušo skaitu

Igaunijas Glābšanas dienesta stratēģijā ir uzsvērtā nepieciešamība uzlabot veikto pasākumu ietekmes novērtēšanas procesu un nozares datu vākšanu un analīzi, lai pieņemtu optimālus lēmumus, plānojot pasākumus un nepieciešamos ieguldījumus. Stratēģijā ir izvirzīti konkrēti skaitļos mērāmi mērķi, kas īstenojami līdz 2025.gadam (skatīt 3.tabulu).

3.tabula. Igaunijas situācijas un Stratēģijā definēto mērķu salīdzinājums ar situāciju Latvijā

Igaunijas Stratēģijā definētais mērķis	2013.gada līmenis Igaunijā	Sasniedzamais līmenis 2025.gadā Igaunijā	2013.gada līmenis Latvijā	Definētie mērķi Latvijā
Ugunsgrēkos bojāgājušo skaits ir samazināts	47	< 12	104	?
Ugunsgrēku skaits ēkās ir samazināts	1627	< 1300	3847	?
tajā skaitā ugunsgrēku skaits dzīvojamās ēkās ir samazināts	892	< 700	3431	?
Ēku ugunsgrēku izraisītu īpašumu bojājumu samazinājums	13 575 000 euro	< 10 000 000 euro	Netiek aprēķināts	?
Cilvēki jūtas droši. Uzticības vērtējums Glābšanas dienestam ir augsts	95%	> 95%	Netiek vērtēts	?

Igaunijas plānošanas dokumentos ugunsdrošības jomā ir izvirzīts mērķis 10 gados sasniegt Ziemeļvalstu drošības indikatoru līmeni, kas nozīmē – mazāks negadījumu skaits, mazāki kaitējumi ugunsgrēku dēļ nākotnē, cilvēki ir apmierināti ar sniegtajiem pakalpojumiem, ir paaugstinājusies izpratne un informētība par ugunsdrošību, ir lielāka sadarbība – vairāk partneru ir iesaistīti drošības nodrošināšanai, notiek orientēšanās uz resursu efektīvāku izmantošanu.

Igaunijai nav tādu finanšu resursu kā Skandināvijas valstīm, tādēļ tā uzskata, ka lielākais izaicinājums ir mainīt cilvēku domāšanu – izpratni par iespējamām briesmām, kā aizsargāt un uzņemties atbildību. Veicot preventīvās darbības ietekmes novērtējumu, Igaunija paredz sekot līdzī vairākiem rādītājiem (izmantojot aptaujas metodi), kas raksturo informētu cilvēku rīcību ugunsgrēku novēršanā.

Zviedrijas valsts stratēģijā ugunsdrošības paaugstināšanai ir ietverta vīzija, ka neviens nedrīkst būt miris vai nopietni ievainots ugunsnelaimju rezultātā. Līdz 2020.gadam par vismaz trešdaļu ir paredzēts samazināt nāves gadījumu un nopietnu miesas bojājumu skaitu, kas gūti ugunsgrēkos mājās, palielināt ugunsdzēsības iekārtu un dūmu detektoru skaitu mājokļos. Tāpat arī Polijā līdz 2023.gadam plānots samazināt ugunsgrēkos bojāgājušo skaitu par 30%, samazināt ugunsgrēku skaitu privātajā sektorā, palielināt ugunsdrošības nozīmību un iedzīvotājos stiprināt atbildības sajūtu un attieksmi pret ugunsdrošību. Lai to sasniegtu, izvirzīti astoņi galvenie mērķi, 24 konkrēti rīcības virzieni un ap 80 rādītāji, kas ļaus novērtēt mērķu sasniegšanu.

Revīzijā netika iegūta informācija, ka VUGD tiktu apkopota un analizēta ārvalstu pieredze, kas ļautu pārņemt labāko praksi un veicinātu ugunsdrošības situācijas uzlabošanu Latvijā.

Citas valstis izvirza konkrētus mērķus un uzdevumus, iesaistot visus iespējamus partnerus un panākot resursu efektīvāku izmantošanu

1.2. Vai ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas nodrošināšanā efektīvi tiek iesaistīti visi valstī pieejamie resursi?

Laikā, kad trūkst resursu²⁵ funkciju izpildei ugunsdzēsības un glābšanas un arī ugunsdrošības uzraudzības jomā, minimālā citu institūciju iesaiste ugunsdrošības situācijas apzināšanā, ugunsgrēku dzēšanā un preventīvo pasākumu veikšanā nenodrošina racionālu visu valstī pieejamo resursu izmantošanu:

- ✓ Brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijām normatīvajos aktos nav noteikta kompetence un uzdevumi ne ugunsdrošības, ne ugunsdzēsības jomā. Tās netiek atbalstītas no valsts puses un lielākoties iztiek no līdzīgu ārvalstu organizāciju ziedojumiem un palīdzības.
- ✓ Pašvaldību un iestāžu ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestiem ir uzdota ugunsgrēku profilakses funkcija, tomēr nav noteikti konkrēti uzdevumi, un VUGD nekoordinē šo dienestu darbību. Tikai daļa pašvaldību ugunsdrošības nodrošināšanu tās administratīvajā teritorijā atzīst par pašvaldības atbildības jomu un mēģina savu iespēju un izpratnes robežās šo jautājumu risināt.
- ✓ Latvijā nav vērtēts, vai aktīvi un mērķtiecīgi ugunsgrēku dzēšanā iesaistot citus resursus, nebūtu iespējams ekonomiskāk tērēt dzēšanai paredzētos resursus un rast papildu līdzekļus valsts ugunsdrošības uzraudzībai.

Citas institūcijas, kas ikdienā nodarbojas ar ugunsdrošību saistītiem jautājumiem, piemēram, Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālība un Latvijas Apdrošinātāju asociācija arī būtu gatavas iesaistīties ugunsdrošības prevencijas aktivitātēs, ja VUGD uzņemtos koordinējošo lomu.

Citi valstī esošie resursi, kuri izmantojami saistībā ar ugunsdrošību, ugunsdzēsību un glābšanu

VUGD trūkst resursu²⁶ tā funkciju izpildei gan ugunsdzēsības un glābšanas, gan ugunsdrošības uzraudzības jomā, tomēr ne Iekšlietu ministrija, ne VUGD nav rosinājuši valstī veidot sistēmu, kuras pamatā

Latvijā nav pietiekami novērtētas visu valstī ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā darbojošos institūciju iesaistes iespējas

būtu ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un citu iesaistīto pušu sadarbība.

Zinātniski ir pamatots, ka brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumu organizēšana un sagatavotība kopumā dod nozīmīgu ekonomisko efektu un ļauj paaugstināt ugunsdrošības līmeni. Kā parāda pētījumi, brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumu uzturēšana ir 2 līdz 4 reizes lētāka par profesionālo vienību uzturēšanu, un ieguldījumam tajos ir augsta efektivitāte²⁷.

Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums²⁸ bez VUGD paredz izveidot arī citus ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestus – iestāžu, organizāciju un komercsabiedrību un pašvaldību ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestus, kā arī brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas. Koordinēt šo dienestu un organizāciju darbību ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā ir viens no VUGD noteiktajiem pamatuzdevumiem²⁹, tomēr nav noteikts mehānisms, kā to īstenot. Izņēmums ir vienīgi Valsts meža dienesta un VUGD sadarbība attiecībā uz mežu ugunsgrēku dzēšanu, kur ir reglamentēta sadarbības kārtība³⁰.

Obligāti ugunsdzēsības un glābšanas dienesti veidojami vienīgi sprādzienbīstamos, ugunsbīstamos un īpaši svarīgos objektos, kas iekļauti Ministru kabineta apstiprinātajā sarakstā³¹ (piemēram, naftas un ķīmisko produktu termināli un noliktavas, kā arī dzelzceļa stacijas, kurās tiek pārvadātas bīstamas kravas). Pārējās iestādes, organizācijas, komercsabiedrības un pašvaldības savus ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestus var izveidot brīvprātīgi un noteikt savai specifikai nepieciešamo darbinieku skaitu, speciālo aprīkojumu, ugunsdzēsības un glābšanas tehniku un inventāru, lai šajos objektos nodrošinātu ugunsgrēku profilaksi, ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus.

Ugunsgrēku profilakse ir noteikta³² kā pašvaldību, iestāžu, organizāciju un komercsabiedrību ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu funkcija, bet nav skaidrots ugunsgrēku profilakses saturs. Pat ja šādi ugunsdzēsības dienesti tiek izveidoti, nav noteikti konkrēti uzdevumi, kas tiem ugunsgrēku profilakses ietvaros ir veicami.

Brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju kompetence normatīvajā regulējumā nav paredzēta, attiecībā uz tām vienīgi ir noteikts, ka tās darbojas saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likumu.

VUGD ir apzinājis Latvijā izveidotos 19 iestāžu, organizāciju un komercsabiedrību, 95 pašvaldību un 42 brīvprātīgo ugunsdzēsēju ugunsdzēsības dienestus, tomēr VUGD vērtējumā tikai neliela daļa no pašvaldību (35) un brīvprātīgo ugunsdzēsēju dienestiem ir gatavi ar tehniku un atbilstošiem cilvēkresursiem dzēst ugunsgrēkus. Brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas pārsvarā sniedz ar ugunsdrošību un ugunsdzēsību saistītus pakalpojumus, piemēram, pārdod, uzstāda un apkopj ugunsaisardzības sistēmas un ugunsdzēsamos aparātus, sniedz skursteņslaucītāju pakalpojumus. Kopējais brīvprātīgo ugunsdzēsēju skaits, ko VUGD ir iesaistījis dzēšanas darbos, 2013.gadā bija 59, 2014.gadā – 57 un 2015.gadā – 66 brīvprātīgie ugunsdzēsēji.

Brīvprātīgo ugunsdzēsēju uzturēšana ir 2 – 4 reizes lētāka par profesionālo vienību uzturēšanu

Brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumu kompetence normatīvajos aktos nav noteikta

2014.gadā VUGD ugunsgrēku dzēšanas darbos citus ugunsdzēsības dienestus ir iesaistījis³³ vien 3% gadījumu no kopējā ugunsgrēku skaita. Pārsvārā piesaistīti pašvaldību un brīvprātīgie ugunsdzēsēji, bet dažos gadījumos (2014.gadā 13 reizes, 2015.gadā 10 reizes) Valsts meža dienesta ugunsdzēsēji piesaistīti kūlas ugunsgrēku dzēšanā. Piemēram, Vācijā aptuveni 48% ugunsgrēku tiek likvidēti tikai ar brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandu spēkiem³⁴.

Latvijas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību apvienības sniegtā informācija par savu biedru skaitu atšķiras no VUGD rīcībā esošās informācijas, un, lai gan brīvprātīgo ugunsdzēsēju skaits ar katru gadu sarūk, kopumā Latvijā vēl pirms dažiem gadiem bija aptuveni 2000 brīvprātīgo ugunsdzēsēju, kas varētu iesaistīties ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbos. Latvijas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību apvienība atzīst, ka brīvprātīgie ugunsdzēsēji dzēšanas un glābšanas darbos ir iesaistīti maz un nekādu materiālu atbalstu no valsts tie nesaņem, tādēļ tiem nav motivācijas veidoties, pastāvēt un attīstīties. Brīvprātīgie ugunsdzēsēji darbojas tikai pēc pašu iniciatīvas un uz ilgi saglabājušos tradīciju pamata, mēģinot piesaistīt tehniskajam atbalstam līdzekļus, piemēram, no ārvalstu kolēģiem humānās palīdzības veidā.

Attiecībā uz Valsts meža dienesta ugunsdzēsības resursiem Valsts kontrole jau 2013.gada revīzijā³⁵ secināja, ka VUGD un Valsts meža dienestam iepērkot un uzturot savu ugunsdzēsības tehniku, tā netiek efektīvi izmantota dīkstāvju dēļ, jo, piemēram, Valsts meža dienests specializētās ugunsdzēsības cisternas izmanto vidēji četrus līdz piecus mēnešus gadā, vienu cisternu izmantojot vidēji piecu ugunsgrēku dzēšanai gadā.

Valsts meža dienestam ugunsdzēsības darbu veikšanai kopumā 2013.gadā bija pieejamas 103 specializētās ugunsdzēsības cisternas, kuras tiek izmantotas tikai meža ugunsnedrošās sezonas laikā. Uguns apsardzības funkcijas nodrošināšanai 2011. un 2012.gadā tika iegādātas ar ugunsdzēsības iekārtām aprīkotas 23 specializētās vieglās kravas apvidus automašīnas, 150 vieglās kravas apvidus automašīnas, kā arī 140 specializētās vieglās automašīnas, kuras tiek izmantotas arī citu dienesta funkciju veikšanai.

2013.gadā veiktajā revīzijā tika sniegts ieteikums Valsts meža dienestam sadarbībā ar VUGD izvērtēt specializētā ugunsdzēsības transporta efektīvākas izmantošanas iespējas. Tomēr, kā liecina VUGD informācijas sistēmā reģistrētie dati, Valsts meža dienests 2014. un 2015.gadā ir ticis iesaistīts vien nelielā skaitā gadījumu.

Minētajā revīzijā sniegto ieteikumu ieviešanai Ministru kabinetā 2015.gada septembrī tika apstiprināts³⁶ Zemkopības ministrijas izstrādātais konceptuālais ziņojums ar priekšlikumiem situācijas risināšanai meža ugunsdzēsības jomā. Tas vienlaikus arī paredz sadarbību ar VUGD specializētā meža ugunsdzēsības autotransporta izmantošanai ārpus ugunsnedrošā laikposma, kuru paredzēts īstenot tikai pēc tam, kad Valsts meža dienests saņems papildu finansējumu un ievieš pasākumus

Būtu jāvērtē iespējas palielināt valstī pieejamo ugunsdzēsības dienestu iesaisti – līdz šim VUGD tikai 3% ugunsgrēku dzēšanā ir iesaistījis citus ugunsdzēsības dienestus, citās valstīs brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandas patstāvīgi spēj nodzēst pat līdz 48% ugunsgrēku

VUGD un Valsts meža dienests katrs uztur savu ugunsdzēsības tehniku, bet to sadarbība ir minimāla

atbilstoša atalgojuma meža ugunsdzēsībā iesaistīto darbinieku un jaunu darbinieku piesaistes nodrošināšanai un meža ugunsdzēsības materiāli tehniskās bāzes atjaunošanai. Jautājumu par papildu finansējumu minētajiem pasākumiem paredzēts³⁷ izskatīt valsts budžeta projekta 2017.gadam sagatavošanas procesā.

VUGD nav veidojis sadarbības mehānismu minēto dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju iesaistīšanai ugunsdrošības prevencijas pasākumos un nesadarbojas ar tām, piemēram, sabiedrības informēšanā par ugunsdrošības jautājumiem. Tas, ka VUGD nav nodrošinājis citu ugunsdzēsēju organizāciju darbības koordinēšanu, ir atzīts arī Iekšlietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas 2015.gadā veiktā audita ziņojumā³⁸, kurā tika vērtētā šīs VUGD funkcijas izpilde. Audita ietvaros veiktajā aptaujā brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas norādījušas, ka tās darbojas pēc pašu iniciatīvas un VUGD koordinējošo lomu savā darbībā nesajūt.

Attiecībā uz brīvprātīgo ugunsdzēsēju iesaisti VUGD amatpersonas revidenti norādīja, ka nav pietiekama normatīvā regulējuma, lai varētu iesaistīt brīvprātīgos ugunsdzēsējus ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas funkciju īstenošanā, jo likums paredz, ka brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas darbojas saskaņā ar Biedrību un nodibinājumu likumu, un VUGD trūkst pilnvaru, lai tās ietekmētu. Tomēr VUGD nav arī iniciējis viņuprāt nepieciešamās izmaiņas normatīvajos aktos.

Preventīvo pasākumu īstenošanai nav nepieciešama speciāla tehnika un specializēts aprīkojums, bet plānveidīga un koordinēta darbība ugunsdrošības prasību uzraudzībā. Nosakot konkrētus uzdevumus un izveidojot sadarbības mehānismu, iespējams, varētu veikt plašus ugunsdrošības prevencijas pasākumus (piemēram, koordinētas informatīvas kampaņas, kas būtu vērstas uz noteiktām mērķauditorijām u.c.), iesaistot vismaz daļu no VUGD apzinātajām brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijām, pašvaldību un iestāžu, organizāciju un komercsabiedrību ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestiem.

Visas revīzijā uzklautās institūcijas, kas ikdienā nodarbojas ar ugunsdrošību saistītiem jautājumiem – Latvijas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību apvienība, Latvijas Ugunsdzēsības asociācija, Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālība un Latvijas Apdrošinātāju asociācija –, atzina, ka būtu gatavas iesaistīties ugunsdrošības prevencijas aktivitātēs.

Pašvaldībām Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā³⁹ ir noteikts uzdevums nodrošināt pašvaldības ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu darbinieku apmācību, ja šādi dienesti ir izveidoti, atbalstīt brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju veidošanu pašvaldības teritorijā, kā arī atbalstīt VUGD darbību savā teritorijā, nodrošināt ugunsgrēku dzēsēšanai nepieciešamā ūdens izmantošanu bez maksas, kā arī atbilstoši iespējām sniegt materiālu un tehnisku palīdzību.

Arī citas institūcijas, kuras ikdienā saskaras ar ugunsdrošības jautājumiem, būtu gatavas iesaistīties ugunsdrošības prevencijā

Kopumā 22 novadu pašvaldībās ir izveidoti ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienesti, bet, tā kā pašvaldībām nav konkrētu uzdevumu ugunsdrošības paaugstināšanai savā teritorijā un pašvaldību dienesti, tāpat kā brīvprātīgie ugunsdzēsēji, netiek iesaistīti dzēšanas un glābšanas darbos kā pastāvīgs resurss, tad pašvaldības nav motivētas šādu dienestu veidošanā un uzturēšanā.

Uz to, ka pašvaldības nav ieinteresētas atbalstīt brīvprātīgos ugunsdzēsējus, norāda arī revīzijā iegūtā informācija, izlases veidā aptaujājot 39 pašvaldības visā Latvijā. Aptaujā tika iegūta informācija, ka tikai divas pašvaldības atbalsta savā teritorijā darbojošās brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas (skatīt 3.pielikumu).

Raksturojot ugunsdrošības situāciju savā administratīvajā teritorijā, aptuveni trešā daļa aptaujāto pašvaldību jeb 28% puda viedokli, ka ugunsdrošības situācijas uzlabošana nav pašvaldības kompetencē. 64% aptaujāto pašvaldību atzinuši, ka tās ir labi informētas par ugunsdrošības situāciju un ir apzinājušas jautājumus, pie kuriem jāstrādā šajā jomā, 33% pašvaldību norādījušas, ka tām ir informācija par būtiskākajiem jautājumiem.

Pašvaldību aptaujā iegūtie dati apliecina par daļas pašvaldību gatavību iesaistīties ugunsdrošības paaugstināšanas pasākumos savā administratīvajā teritorijā, taču trūkst koordinētas, kompetentas pasākumu vadības. 56% aptaujāto pašvaldību norādījušas, ka būtu nepieciešama aktīvāka VUGD darbība iedzīvotāju informēšanai par ugunsdrošības jautājumiem.

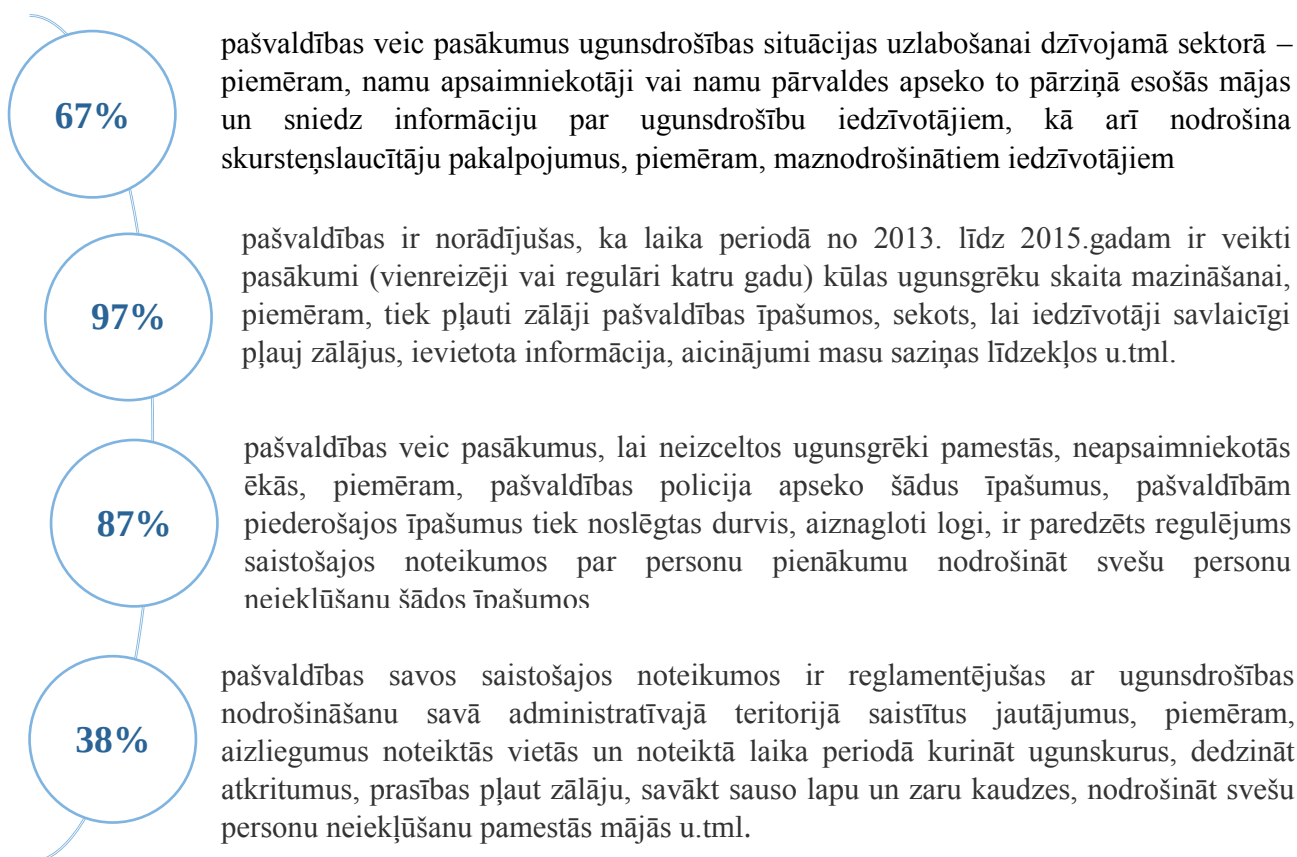
VUGD amatpersonu sniegtā informācija un pašvaldību aptaujā iegūtā informācija liecina, ka galvenokārt VUGD un pašvaldību sadarbība notiek pašvaldību civilās aizsardzības komisijas ietvaros, kuras sēdēs tiek skatīti arī ar ugunsdrošību saistīti jautājumi.

Patlaban pašvaldības pēc savas izpratnes un iespējām organizē pasākumus ugunsdrošības situācijas uzlabošanai savā teritorijā. Turklāt tādi objekti kā, piemēram, pamestas, neapsaimniekotas mājas, teritorijas ar kūlu un atkritumi, kas kopumā veido lielu daļu no kopējā ugunsgrēku skaita, ir objekti, kuros saskaņā ar normatīvo regulējumu kārtības nodrošināšana lielā mērā ir pašvaldību kompetences jautājums (skatīt 4.tabulā). Piemēram, Atkritumu apsaimniekošanas likums paredz, ka pašvaldības organizē visu sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus. Savukārt likums "Par pašvaldībām" paredz, ka pašvaldību autonomajās funkcijās ietilpst gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību u.c.

Vairums aptaujāto pašvaldību veic pasākumus ugunsdrošības situācijas uzlabošanai savā teritorijā (skatīt 3.attēlu).

Arī pašvaldības vairumā gadījumu neatbalsta savā teritorijā darbojošos brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumus

Daļa pašvaldību vēlētos iesaistīties ugunsdrošības uzlabošanā savā teritorijā, bet trūkst kompetentas vadības no VUGD puses

3.attēls. Vairums pašvaldību veic pasākumus ugunsdrošības situācijas uzlabošanai savā teritorijā

Pašvaldību un VUGD sadarbība šādu ugunsgrēku skaita samazināšanā ne tikai varētu uzlabot ugunsdrošības situāciju pašvaldībās, bet arī dot būtisku VUGD resursu ekonomiju dzēšanas darbu veikšanai. Piemēram, kūlas ugunsgrēku skaits varētu tikt būtiski samazināts, ja pašvaldības aktīvi sekotu līdzi, lai to teritorijā neveidotos kūla.

4.tabula. Ugunsgrēki objektos, kuros kārtības nodrošināšana ir pašvaldību kompetencē

	2013.gads	2014.gads	2015.gads
Izgāztuves, atkritumi	555	572	624
Neapsaimniekotas ēkas, objekti	585	649	547
% no kopējā ugunsgrēku skaita	11%	10%	11%
Kūla	2 316	4 044	2 710
% no kopējā ugunsgrēku skaita	35%	33%	26%

Dati par VUGD depo noslodzi 2014.gadā liecina, ka 63% no kopējā depo skaita gadā nav vairāk par 60 izbraukumiem (vidēji līdz 5 izbraukumiem mēnesī). Ir arī tādi depo, kur kopumā gada laikā ir bijuši no 11 līdz 30 izbraukumiem, tas ir, vidēji divi izbraukumi mēnesī (skatīt 5.pielikumā).

Gandrīz visos depo, kas atrodas lauku rajonos un nelielajās pilsētās (kopā no 49 depo 42), izbraukumu skaits ir līdz 100 izbraukumiem gadā, un vairāk nekā pusi no to noslodzes veido reaģēšana uz kūlas ugunsgrēkiem, kuru dzēšanā varētu tikt iesaistīti arī brīvprātīgie ugunsdzēsēji,

Lauku rajonos vairāk nekā puse VUGD izbraukumu ir uz kūlas ugunsgrēkiem, kuru dzēšanā efektīvi varētu tikt iesaistīti brīvprātīgie un pašvaldību ugunsdzēsības formējumi

pašvaldību ugunsdzēsības formējumi un Valsts meža dienesta ugunsdzēsības formējumi. Kopumā vislielākā noslodze ir Rīgas reģionā, kur septiņos no deviņiem depo izbraukumu skaits ir virs 500 izbraukumiem gadā.

Ārvalstu pieredze brīvprātīgo ugunsdzēsēju iesaistīšanā

Citās valstīs ugunsdzēsības un ugunsdrošības uzraudzības funkciju īstenošanā plaši tiek iesaistīti brīvprātīgie ugunsdzēsēji⁴⁰. Polijā no visiem ugunsdzēsējiem tikai 4% ir profesionālie ugunsdzēsēji, Somijā – 22%, un arī Igaunijā 73% ir profesionālie ugunsdzēsēji (skatīt 5.tabulā).

Salīdzinot kopējo ugunsdzēsēju (gan profesionālo, gan brīvprātīgo) skaitu pret iedzīvotāju kopskaitu, Latvija ir starp valstīm, kurās uz vienu ugunsdzēsēju ir vislielākais iedzīvotāju skaits. Polijā viens ugunsdzēsējs ir uz 54 iedzīvotājiem, Somijā – uz 251 iedzīvotāju, bet Latvijā uz 790 iedzīvotājiem, kas ir 34.rezultāts 50 valstu vidū.

5.tabula. Profesionālo un brīvprātīgo ugunsdzēsēju skaits Latvijā un citās valstīs (2001.- 2013.gadā)

Valsts	Iedzīvotāju skaits uz 1 profesionālo ugunsdzēsēju	Iedzīvotāju skaits uz 1 ugunsdzēsēju kopā*	Profesionālo un brīvprātīgo ugunsdzēsēju attiecība (skaits, %)			
			profesionālie		brīvprātīgie	
Polija	1276	54	30 189	(4%)	687 223	(96%)
Somija	1158	251	4661	(22%)	16 833	(78%)
Lietuva	994	865	3010	(87%)	449	(13%)
Igaunija	804	576	1609	(73%)	607	(27%)
Latvija	790	790	2817	(0%)	—**	

* Kopējais ugunsdzēsēju skaits – gan profesionālie, gan brīvprātīgie ugunsdzēsēji.

**Iesniedzot datus CTIF, VUGD nav norādījis, ka Latvijā ir brīvprātīgie ugunsdzēsēji, jo nav zināms precīzs to skaits.

Revīzijā analizēto ārvalstu (t.i., Igaunija, Lietuva, Polija, Zviedrija, Somija) sistēmās tiek iesaistīti arī brīvprātīgie ugunsdzēsēji. Zviedrijā, kur ir attīstīta brīvprātīgo ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienestu darbība, tos atbalsta pašvaldības. Piemēram, viena no lielākajām Stokholmas brīvprātīgo ugunsdzēsēju apvienībām, kas apkalpo vairākas pašvaldības, savā darbības aprakstā norādījusi, ka tās uzdevumi ir aktīvi strādāt un palīdzēt, lai pašvaldības sasniegtu optimālu riska un krīzes pārvaldības līmeni, darbībā balstīties uz vietējiem riskiem un apstākļiem un nodrošināt uz klientu orientētu informāciju, kā arī uz vajadzībām un klientu orientētu uzraudzību.

Viens no Igaunijas Glābšanas dienesta stratēģijā 2015.– 2025.gadam ietvertajiem pamatprincipiem ir efektīvāka sadarbība ar partneriem (iedzīvotāji, lokālās institūcijas, uzņēmumi, starptautiskā sadarbība, izglītības iestādes), un kā viena no svarīgām prioritātēm ir norādīta brīvprātīgo glābšanas brigāžu iesaistīšana ne tikai glābšanas operācijās, bet arī profilakses pasākumos. Igaunijā uz līgumu pamata ir piesaistīti

Latvijā ir vislielākais profesionālo ugunsdzēsēju skaits uz vienu iedzīvotāju, citās valstīs būtiskā apmērā tiek piesaistīti arī brīvprātīgie ugunsdzēsēji

brīvprātīgie tādu preventijas aktivitāšu veikšanai kā iedzīvotāju informēšana, apmācība, konsultēšana. Stratēģijā ir arī paredzēti konkrēti mērķi – pret 2013.gada līmeni līdz 2025.gadam paaugstināt brīvprātīgo biedru skaitu no 1868 līdz vairāk nekā 4000, palielināt sertificētu brīvprātīgo ugunsdzēsēju skaitu no 1281 līdz vairāk nekā 3000.

1.3. Vai normatīvajos aktos izdarītie grozījumi, pastiprinot iedzīvotāju atbildību, uzlabos ugunsdrošības situāciju?

Profesionālo organizāciju, kas ikdienas darbā saskaras ar ugunsdrošības situāciju valstī, vērtējumā iedzīvotāju zināšanas par ugunsdrošības prasībām un motivācija tās ievērot ir zema. Apstākļos, kad valstī nav izstrādāta attīstības plānošanas politika (rīcībpolitika) ugunsdrošības jomā ar noteiktiem mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem ugunsdrošības situācijas uzlabošanā, Iekšlietu ministrija ir rosinājusi tādu izmaiņu veikšanu normatīvajos aktos, kas pastiprina iedzīvotāju atbildību un aizvien vairāk ugunsdrošības prasību ievērošanu atstāj iedzīvotāju pašu ziņā, piemēram:

- ✓ Rosinātās izmaiņas paredz, ka iedzīvotājam jābūt informētam par vispārējām ugunsdrošības prasībām objektā, tajā skaitā par būvnormatīviem atbilstošu konstrukciju, materiālu, inženiertīklu un sistēmu izvēli, un jānodrošina to ievērošana.
- ✓ Ir paredzēts iedzīvotāju ziņā atstāt tādu jautājumu novērtēšanu, ko līdz šim veikuši profesionāļi, piemēram, prasība, ka dūmvadu un apkures ierīci pārbauda un tīra sertificēts skursteņslaucītājs, netiks attiecināta uz savrupmājām, šādos objektos to varēs veikt jebkurš, arī pats īpašnieks.
- ✓ Lai atvieglotu būvniecības procesu, VUGD kā iestādes, kurai ir noteikta kompetence veikt valsts ugunsdrošības uzraudzību, atbildība būvniecības procesā ir samazināta un šobrīd tiek paredzēta tikai attiecībā uz publiski nozīmīgu ēku pieņemšanu ekspluatācijā, kad bieži vien tiek atklāti ugunsdrošības prasību pārkāpumi, kas pieļauti jau projektēšanas stadijā.

Valsts rīcība, neplānojot visaptverošus pasākumus iedzīvotāju izpratnes un zināšanu paaugstināšanai, bet ugunsdrošības prasību

Iekšlietu ministrijas rosinātās izmaiņas normatīvajos aktos paredz, ka iedzīvotājiem jābūt zinošiem specifiskos būvniecības jautājumos un jāprot skursteņslaucītāju darbs

ievērošanu atstājot iedzīvotāju ziņā, ir nepārdomāta un nepietiekama ugunsdrošības situācijas uzlabošanai valstī.

Iekšlietu ministrijas rosinātās un turpmāk plānotās izmaiņas

Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā valsts ugunsdrošības uzraudzības definīcija tika iekļauta ar 2013.gada grozījumiem⁴¹, skaidrojot to kā “*preventīvo pasākumu kopumu, kura mērķis ir nodrošināt normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības prasību ievērošanu*”. Kas ir šis preventīvo pasākumu kopums, normatīvajā regulējumā nav konkretizēts. Ir vienīgi noteikts⁴², ka valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros VUGD amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm veic plānotās un neplānotās ugunsdrošības pārbaudes, un par to apjomu, saturu, biežumu un objektu loku lemj VUGD.

Par to, ka preventīvā darbība ugunsdrošības jomā neaptver tikai VUGD inspektoru ugunsdrošības pārbaudes objektos, bet ietver arī citas darbības, piemēram, iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas pasākumus, liecina gan iegūtā informācija par VUGD veiktajiem preventijas pasākumiem, gan arī analizētā ārvalstu pieredze par ugunsdrošības prevenciju.

Profesionālo organizāciju, kas ikdienas darbā saskaras ar ugunsdrošības situāciju valstī, vērtējumā iedzīvotāju zināšanas par ugunsdrošības prasībām un motivācija tās ievērot ir zemas.

Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālība, apkopojot visu profesionālo skursteņslaucītāju sniegto informāciju, sniedza viedokli, ka

Ugunsdrošības noteikumu pārkāpumi ir sastopami 85% ēku, gan dzīvojamā sektorā, gan valsts un pašvaldību ēkās. Sertificētu skursteņslaucītāju pakalpojumus izmanto tikai 15-20% dzīvojamā sektora ēku valdītāji neatkarīgi no īpašuma apsaimniekošanas formas. Arī gadījumos, kad pašvaldības noslēgušas līgumus ar sertificētiem skursteņslaucītājiem, netiek pasūtīts pakalpojums Ugunsdrošības noteikumos paredzētajā apjomā. Privātpersonām piederošā dzīvojamā sektora ugunsdrošības uzraudzība netiek veikta vispār, valsts un pašvaldību pārziņā esošajos īpašumos tā tiek veikta neregulāri – izlases kārtībā. Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālības vērtējumā Ugunsdrošības noteikumi gan privātpašniekiem, gan daudzām pašvaldībām kalpo kā ieteicamas formas izglītojošs materiāls, jo netiek veikta noteikumu izpildes kontrole.

Latvijas Apdrošinātāju asociācijas biedri, izskatot nekustamo īpašumu apdrošināšanas pieprasījumus un lemjot par apdrošināšanas atlīdzību izmaksu ugunsgrēku gadījumos, saskaras ar iedzīvotāju informētības līmeni, un uzskata, ka

Profesionālās organizācijas iedzīvotāju zināšanas par ugunsdrošības prasībām un motivāciju tās ievērot vērtē kā zemas

- ugunsdrošības pārkāpumi ir 85% ēku

- 95% iedzīvotāju ir sliktas zināšanas par ugunsdrošības noteikumiem

kopumā fizisko personu zināšanu līmenis par Ugunsdrošības noteikumiem ir vājš, un šis novērojums ir attiecināms uz 95% visu gadījumu.

Šādā situācijā, kad iedzīvotājiem trūkst izpratnes, zināšanu un tie neievēro ugunsdrošības prasības, bet ugunsgrēku skaits pieaug, nav pietiekami vien noteikt ugunsdrošības prasības un personu atbildību par to ievērošanu. Tā vietā, lai konkrēti noteiktu uzdevumus visām iesaistītajām institūcijām un izstrādātu pasākumu plānu efektīvai rīcībai situācijas uzlabošanai, Iekšlietu ministrijas rosinātais⁴³ risinājums ugunsdrošības situācijas uzlabošanai bija – likumā pastiprināt iedzīvotāju atbildību par ugunsdrošību.

2013.gada Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma grozījumos vienlaikus ar ugunsdrošības uzraudzības jēdziena ieviešanu tika arī noteikta atbildība par ugunsdrošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību izpildi un pienākumi katra objekta īpašniekam (valdītājam), pārvaldniekam, īrniekam, nomniekam vai citam lietotājam. Grozījumu pamatojumā tika norādīts, ka ar šiem grozījumiem tiks uzlabots ugunsdrošības stāvoklis, jo likumā nav noteikti objektu īpašnieku, valdītāju, īrnieku u.tml. pienākumi ugunsdrošības jomā, un ir nepieciešams noteikt atbildīgo personu loku, to tiesības un pienākumus ugunsdrošības jomā (skatīt 6.tabulā).

6.tabula. Izdarīto grozījumu mērķis

Likumprojekta “Grozījumi Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā)⁴⁴ paredzēts:

Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma ietvertajā tiesiskajā regulējumā nav noteikti īpašnieku (valdītāju), īrnieku, pārvaldnieku, nomnieku un citu lietotāju (turpmāk – atbildīgā persona) pienākumi ugunsdrošības jomā. Līdz ar to atbildīgai personai nav noteikts pienākums rūpēties par tai uzticēto īpašumu, ugunsdrošībai nozīmīgām inženiertehniskām sistēmām un aprīkojumu objektā kopumā.

Likumā noteiktā iestāžu organizāciju un komercsabiedrību vadītāju atbildība par ugunsdrošību objektā apgrūtina atsevišķu ugunsdrošības prasību izpildi, piemēram, objekta nodrošināšanu ar uguns aizsardzības sistēmām un aprīkojumu, to ekspluatāciju un apkopi, jo minētajās darbībās ir iesaistītas arī citas atbildīgās personas.

Nemot vērā, ka likumā nav noteikti atbildīgo personu pienākumi un atbildība par ugunsdrošību reglamentējošo normatīvo aktu prasību izpildi, nepieciešams veikt grozījumus, nosakot atbildīgo personu loku, to tiesības un pienākumus ugunsdrošības jomā.

Minētie grozījumi uzlabos ugunsdrošības stāvokli objektos kopumā, samazinās ugunsgrēka izcelšanās iespējamību un apdraudējumu cilvēku veselībai un dzīvībai un materiālajām vērtībām.

Ugunsdrošības prasības, kas fiziskajām un juridiskajām personām jāievēro, bija noteiktas arī līdz minētajiem likuma grozījumiem (piemēram, Ugunsdrošības noteikumos) un par to neievērošanu paredzēts administratīvais sods⁴⁵.

Par pieeju atstāt ugunsdrošības jautājumus iedzīvotāju ziņā liecina arī revīzijā vairākkārt no VUGD amatpersonām saņemtais viedoklis, ka ugunsdrošības pārbaudes privātpersonu mājokļos VUGD inspektori nav tiesīgi veikt, izņemot gadījumus, ja saņemta sūdzība vai attiecīgā mājokļa īpašnieka (valdītāja) vai īrnieka lūgums. Minētais norāda uz to, ka

Ar ugunsdrošības prasību definēšanu un iedzīvotāju atbildības noteikšanu nav pietiekami, lai tiktu nodrošināta ugunsdrošības prasību ievērošana

VUGD lielu daļu objektu (privātpersonu mājokļi) nesaista ar savu kompetenci veikt ugunsdrošības pārbaudes, lai gan dzīvojamā sektorā ugunsgrēku skaits ir viens no lielākajiem.

Iekšlietu ministrija revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā sniedza viedokli, ka

VUGD amatpersonām, kuras veic valsts ugunsdrošības uzraudzību, ir apgrūtināta iekļuve dzīvokļos un viengimeņu mājās, jo fiziskām personām nav pienākums nodrošināt iespēju veikt valsts ugunsdrošības uzraudzību (izņemot gadījumus, kad atbilstoši Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 10.pantam fiziskā persona ir īpašnieks (valdītājs), pārvaldnieks, nomnieks vai cits lietotājs, kas saskaņā ar līgumu ir atbildīgs par ugunsdrošību attiecīgajā objektā). Līdz ar to, lai veiktu ugunsdrošības pārbaudi, nepieciešams noskaidrot, kas ir ēkas vai dzīvokļa īpašnieks vai attiecīgi atbildīgais par ugunsdrošību, turklāt nereti fiziskā persona atrunājas, ka īpašnieks nav pašlaik mājās, un VUGD amatpersonu iekšā nelaiž.

Pārbaudes privātpersonu mājokļos VUGD tikai daļēji saista ar savu kompetenci

Ugunsdrošības prasības, kas fiziskajām un juridiskajām personām jāievēro, reglamentētas Ugunsdrošības noteikumos⁴⁶, un tās noteiktas ar mērķi novērst un sekmīgi dzēst ugunsgrēkus, mazināt to sekas, piemēram, prasība, ka noteiktos termiņos sertificētam skursteņslaucītājam ir nepieciešams iztīrīt skursteni, ventilācijas kanālu reizi sešos gados veikt zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes un elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumus, par nepieciešamību uzturēt brīvas evakuācijas ejas, veikt nepieciešamos pasākumus, lai objekta teritorijā nenotiktu kūlas dedzināšana, iestādēs veikt noteiktas apmācības u.tml.

Atbilstoši VUGD sniegtajai informācijai ir sagatavots un tiks iesniegts Ministru kabinetā jauns Ugunsdrošības noteikumu projekts⁴⁷, kas nosaka ugunsdrošības prasības, kuras fiziskajām un juridiskajām personām būs jāievēro. Noteikumu projektā ietvertie risinājumi paredz iedzīvotāju ziņā atstāt tādu jautājumu novērtēšanu, ko līdz šim veica profesionāļi, kā arī ietverto normu redakcijas ir sarežģītas un nebūtu vērtējamās kā tādas, ko izprast un piemērot varētu jebkura persona bez speciālām zināšanām.

Kā rāda esošā situācija, ar ugunsdrošības prasību noteikšanu vien, lai arī to saturs tiek grozīts vai papildināts, bez citu pasākumu veikšanas sabiedrības izpratne un zināšanu līmenis nepaaugstinās, tādējādi ar jaunu prasību izdošanu var nebūt pietiekami, lai uzlabotos ugunsdrošības situācija.

Noteikumi paredz, ka personām ir jāzina, kā jāīsteno ugunsgrēka gadījumā, kā arī jārūpējas, lai ugunsgrēks neizceltos, taču svarīgi ir izprast un zināt, kāda rīcība ir pareiza un kas no personas tiek sagaidīts.

Maz ticams, ka bez citu pasākumu veikšanas jaunie Ugunsdrošības noteikumi situāciju uzlabos

Katra pienākums – neizraisīt ugunsgrēku un zināt, kā rīkoties

Pašlaik noteikts – ikvienas personas pienākums ir nepieļaut ugunsgrēka izcelšanos vai darbības, kas var novest pie ugunsgrēka. Personai ir jāzina, kā rīkoties ugunsgrēka un evakuācijas gadījumā un kā izmantot ugunsdzēsības līdzekļus.

Plānots noteikt - personas pienākums ir nepieļaut ugunsgrēka izcelšanos vai darbības, kas var novest pie ugunsgrēka, kā arī, atrodoties būvē, nekavējoties evakuēties, atskanot ugunsgrēka trauksmes signālam vai pamanot ugunsgrēku.

Viens no biežākajiem ugunsgrēku izcelšanās iemesliem (aptuveni desmitā daļa gadījumu no ugunsgrēku skaita dzīvojamā sektorā⁴⁸) ir saistīts ar īssavienojumu. Visticamāk, šāda iemesla izraisītu ugunsgrēku skaits samazinātos, ja iedzīvotāji zinātu un ievērotu paredzētās prasības.

Katra pienākums – nodrošināt atbilstošu elektroinstalāciju ekspluatāciju un mērījumu veikšanu

Pašlaik noteikts – zemējuma un zibensaizsardzības ierīču pārbaudes un elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumus veic reizi 6 gados.

Plānots noteikt - elektroinstalācijas, tajā skaitā, zemējuma un zibensaizsardzības ierīces pārbaudi veic reizi 10 gados. Vienlaikus pārbauda ar termokameru elektroinstalācijas kontaktu savienojumu kvalitāti, kas ir jauna prasība.

Par pārbaudes rezultātiem noformē pārbaudes aktu.

Noteikumos nav norādīts konkrēti, kuras personas pārbaudes veic, bet no citiem normatīvajiem aktiem izriet, ka šādas pārbaudes var veikt elektriķi.

Ugunsgrēku statistika rāda, ka dzīvojamā sektorā kopumā aptuveni 26% gadījumu ugunsgrēks izcēlies saistībā ar apkures iekārtas ekspluatācijas noteikumu pārkāpumu, apkures iekārtas vai dūmvada bojājumu vai nepareizu izbūvi. Visticamāk, šādu ugunsgrēku skaits būtu ievērojami mazāks, ja tiktu ievērotas ugunsdrošības prasības par to, ka noteiktos termiņos dūmvadi un apkures ierīces ir jātīra un jāpārbauda, un tas jādara speciālistam – skursteņslaucītājam. Pašreiz plānotie Ugunsdrošības noteikumi paredz, ka dūmvadus un apkures ierīces varēs tīrīt plašāks speciālistu loks, bet speciālista piesaiste nav obligāta savrupmājās.

Lai gan vieni no biežākajiem ugunsgrēku izcelšanās iemesliem dzīvojamā sektorā ir saistīti ar īssavienojumiem un apkuri, jaunie Ugunsdrošības noteikumi šajā jomā prasības samazina, vairs neparedzot profesionāļu līdzdalību situācijas novērtēšanā kā obligātu visos gadījumos

Katra pienākums – nodrošināt atbilstošu apkures ierīču ekspluatāciju

Pašlaik noteikts – dūmvadus un ventilācijas kanālus tīra <u>atbilstoši apmācīts skursteņslaucītājs</u> un par to izdara ierakstu Apkures un ventilācijas ierīču tīršanas reģistrācijas žurnālā.	Plānots noteikt - uz savrupmāju iedzīvotājiem netiek attiecināta prasība, ka personai, kas veic dūmvada, apkures ierīces un iekārtas, gāzes apkures aparāta tīršanu, ir nepieciešama attiecīga izglītība, kvalifikācija vai prakses sertifikāts. To <u>savrupmājās varēs veikt jebkurš, arī pats īpašnieks.</u>
Krāšņu, dūmvadu, dūmeju un dūmkanālu <u>tehnisko stāvokli reizi 3 gados pārbauda</u> sertificēts skursteņslaucītājs un par to sastāda aktu.	Cietā kurināmā apkures iekārtas, ierīces to dūmvada un dabīgās ventilācijas kanāla <u>tehniskā stāvokļa pārbaudi veic reizi 5 gados</u> atbilstoši sertificēta vai kvalificēta persona.

Jaunais projekts satur arī regulējumu, kas diezin vai ir viegli saprotams un izpildāms jebkuram iedzīvotājam bez atbilstošas kvalifikācijas vai zināšanas un izpratni veicinošiem pasākumiem, piemēram:

- ✓ Jebkurš ēkas vai teritorijas īpašnieks – nodrošina objektu un teritoriju ar tādiem konstruktīviem elementiem, inženiertīkliem, ugunsdrošībai nozīmīgām inženiertehniskām sistēmām un ierīcēm, un elektroinstalāciju, kas atbilst būvnormatīvos noteiktajām ugunsdrošības prasībām.
- ✓ Jebkurā dzīvojamā mājā – būvkonstrukcijas ugunsizsarglīdzekļa bojājuma vietu vai tās ugunsdrošo īpašību zudumu novērš. Ugunsdrošās konstrukcijas neblīvo vietu aizdara ar blīvējošiem, dūmus necaurīdīgiem materiāliem, kuriem ir atbilstoša būvnormatīvos noteiktā ugunsizturības robeža.
- ✓ Jebkuram iedzīvotājam, kuram mājoklī ir dūmvads, tā ekspluatācijas laikā jānodrošina, ka attālums no dūmvada iekšējās virsmas līdz degtspējīgai konstrukcijai nav mazāks par: 380 mm, ja dūmvadam pievienotā apkures ierīce ir ar darbības laiku līdz trīs stundām, 510 mm, ja apkures ierīce ir ar darbības laiku, ilgāku par trīs stundām. Attālums no dūmvada iekšējās virsmas līdz grūti degtspējīgai konstrukcijai nav mazāks par: 250 mm, ja apkures ierīce ir ar darbības laiku līdz trīs stundām, 380 mm, ja apkures ierīce ir ar darbības laiku, ilgāku par trīs stundām.

Normatīvā regulējuma izmaiņas VUGD iesaistes būvniecības procesā samazināšanai

Eiropas Parlamenta 2014.gada 2.decembra Baltajā grāmatā par ugunsdrošību Eiropā norādīts, ka veiktajā Eiropas valstu nacionālo regulējumu izpētē secināts, ka tiek nepietiekami reglamentētas ugunsdrošības prasības ēkām un nepietiekama uzmanība tiek pievērsta

Maz ticams, ka jaunie Ugunsdrošības noteikumi būs viegli saprotami katram

ēku būvniecībai, ņemot vērā arī to, ka, attīstoties un modernizējoties būvniecības materiāliem, uguns izplatīšanās ir kļuvusi daudz ātrāka – ja 1950.gadā 25 minūšu laikā uguns no mazas liesmas izplatījās līdz nekontrolētam ugunsgrēkam, tad mūsdienās tam var būt pietiekami tikai ar 3 minūtēm.

Latvijā VUGD kā par valsts ugunsdrošības uzraudzību atbildīgās iestādes iesaiste būvniecībā tika samazināta ar 2007.gada otro pusgadu, kad attiecībā uz būvniecību stājās spēkā grozījumi Vispārīgajos būvnoteikumos⁴⁹ un Noteikumos par būvju pieņemšanu ekspluatācijā⁵⁰.

Par grozījumiem Vispārīgajos būvnoteikumos to paskaidrojuma rakstā nav skaidrots grozījumu, kas samazina VUGD iesaisti būvniecības procesā, pamatojums un nepieciešamība. Savukārt Noteikumu par būvju pieņemšanu ekspluatācijā grozījumu paskaidrojuma rakstā norādīts, ka VUGD atzinums sniedzams tikai sabiedriski nozīmīgām būvēm, jo bieži būvēm nav noteiktas ugunsdrošības prasības, bet atzinums no VUGD ir nepieciešams, kā arī ka izmaiņas vienkāršos būvniecības procedūru ugunsdrošības jomā un samazinās birokrātiskās barjeras uzņēmējdarbības veikšanai būvniecībā.

- ✓ Ar 2007.gada 28.jūnija grozījumiem Vispārīgajos būvnoteikumos⁵¹ tika mainīta plānošanas un arhitektūras uzdevuma (kas atbilstoši noteikumos noteiktajam ir pamats būvprojektēšanai) redakcija, nosakot, ka īpašos noteikumus par ugunsdrošības prasībām VUGD izsniedz tikai sabiedriski nozīmīgām būvēm, līdz tam tas bija attiecināms uz visām būvēm.
- ✓ Savukārt 2009.gada 7.aprīlī izdarīto grozījumu Vispārīgajos būvnoteikumos⁵² rezultātā īpašos noteikumus par ugunsdrošības prasībām projektēšanai VUGD vairs neizsniedz arī sabiedriski nozīmīgām būvēm.
- ✓ Ar 2007.gada 21.augusta grozījumiem Noteikumos par būvju pieņemšanu ekspluatācijā⁵³ tika noteikts, ka līdz būves pieņemšanai ekspluatācijā tās tehnisko gatavību un atbilstību būvprojektam un Latvijas būvnormatīviem VUGD pārbauda un sniedz atzinumu tikai sabiedriski nozīmīgām būvēm.

Normatīvo aktu grozījumu paskaidrojumi vai to neesamība norāda uz risku, ka grozījumi izdarīti, lai atvieglotu un paātrinātu būvniecības procesu, un nebija pamatoti ar vispusīgu, kompleksu izvērtējumu par iespējām nodrošināt ugunsdrošības prasību ievērošanu arī tad, ja tiek samazināta VUGD iesaiste būvniecības procesā. Šāds izvērtējums par nepieciešamību noteikt lielāku VUGD iesaisti būvniecības procesā un par pašreizējās situācijas pietiekamību ugunsdrošības prasību nodrošināšanai būvniecībā nav veikts joprojām.

Ekonomikas ministrija revīzijā sniedza informāciju, ka,

lai gan nav veikts izvērtējums, tomēr vienlaikus ar minētajiem grozījumiem Vispārīgajos būvnoteikumos attiecībā uz sabiedriski nozīmīgām būvēm tika ietverta papildu prasība būvprojektēšanai

Kopš 2007.gada ir mazināta VUGD iesaiste ugunsdrošības prasību uzraudzībā būvniecībā

VUGD iesaiste mazināta, lai vienkāršotu būvniecības procesu un samazinātu birokrātiskās barjeras uzņēmējdarbībai būvniecībā – vai tas nerada risku sabiedrības drošībai?

(projektētajam izstrādāt ugunsdrošības pasākumu pārskatu – būvprojekta daļu, kurā sniegts būvprojektā paredzēto ugunsdrošības inženiertehnisko risinājumu apraksts, kā arī nepieciešamo ugunsdrošības pasākumu apraksts ēkas drošai ekspluatācijai). Attiecībā uz šīm izmaiņām, grozījumu paskaidrojuma rakstā norādīts, ka tās izstrādātas saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 10. janvāra sēdes protokola Nr.2 51.§ “Par ugunsgrēku 2006.gada 6.janvārī Rīgā, M.Ķempes ielā 11” 2.punktā doto uzdevumu izveidotā darba grupa (izveidota ar Ministru prezidenta 2006. gada 13. janvāra rīkojumu Nr.17 “Par darba grupu traģēdijas Rīgā, M.Ķempes ielā 11, izvērtēšanai”).

Ieteikumi

Lai uzlabotu ugunsdrošības situāciju valstī, Iekšlietu ministrijai veikt nepieciešamos pasākumus valsts attīstības plānošanas politikas (rīcībpolitikas) ugunsdrošības jomā izstrādei, tajā skaitā:

- ✓ izvērtēt un noteikt prioritātes, konkrētus sasniedzamos mērķus, veicamos pasākumus, sasniedzamos rezultātus un to novērtēšanas rādītājus;
- ✓ noteikt valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros veicamo preventīvo pasākumu saturu, iesaistītajām institūcijām veicamos uzdevumus;
- ✓ izvērtēt iespējas iesaistīt brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju, pašvaldību un citu institūciju ugunsdzēsības dienestus ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomās, nosakot tām normatīvajā regulējumā konkrētus uzdevumus, vienlaikus izvērtējot arī iespējamus risinājumus brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbības atbalstam;
- ✓ paredzēt VUGD noteiktās⁵⁴ funkcijas – koordinēt iestāžu, organizāciju un komercsabiedrību un pašvaldību izveidoto ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbību, kas saistīta ar ugunsdrošību un ugunsdzēsību – īstenošanas vadlīnijas, tajā skaitā izvērtējot nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu minēto organizāciju spēju kvalificēti piedalīties ugunsdrošības un ugunsdzēsības funkcijas īstenošanā.

2. Vai ar VUGD īstenoto valsts ugunsdrošības uzraudzību tiek uzlabota ugunsdrošības situācija valstī un mazināts ugunsgrēku skaits?

2.1. Vai VUGD ugunsdrošības pārbaudes uzlabo ugunsdrošības situāciju valstī un motivē ēku un būvju īpašniekus ievērot noteiktās prasības?

VUGD pārbaudes par ugunsdrošības prasību ievērošanu valstī nenotiek saskaņā ar skaidriem, visiem zināmiem, ārējā normatīvā regulējuma pieņemšanas procesā apspriestiem kritērijiem, bet saskaņā ar VUGD iekšēji noteiktiem kritērijiem. Tāpēc valsts ugunsdrošības uzraudzība faktiski ir atkarīga no VUGD pieejamajiem resursiem, un tā nav vērtējama kā pietiekama un efektīva.

VUGD veiktā uzraudzība nenovērš ugunsdrošības prasību pārkāpumus pat nozīmīgos publiskos objektos, tajā skaitā tādus pārkāpumus, kas ugunsgrēka izcelšanās gadījumā apgrūtinātu cilvēku evakuāciju un dzēšanas darbus, varētu radīt traģiskas sekas, pakļaujot objektu lietotājus veselības un dzīvības briesmām, kā arī radītu būtiskus materiālos zaudējumus.

Ugunsdrošības pārbaudes VUGD plāno un veic galvenokārt vienu un to pašu objektu lokam, nevis balstoties uz ugunsdrošības situācijas un risku analīzi attiecīgā reģionā un valstī kopumā. Pārbaudes aptver konkrētu, nemainīgu objektu loku, un arī tajos objektos, kuros pārbaudes notiek katru gadu, pārkāpumus konstatē regulāri. Kopumā pārkāpumus atklāj 96,0% no pārbaudītajiem objektiem, un lielākajā daļā objektu (58,4%) atklātie pārkāpumi līdz nākamajai pārbaudei netiek novērsti, bet gandrīz trešdaļā objektu (31,3%) īpašnieki pārkāpumus nenovērš gadiem ilgi.

Ugunsdrošības prasību ievērošana nav prioritāte arī valsts un pašvaldību iestādēm. 70,1% valsts īpašumā esošo objektu līdz nākamajai VUGD pārbaudei nav novērsti iepriekš konstatētie pārkāpumi, bet gandrīz pusē (46,4%) objektu pārkāpumus nenovērš gadiem ilgi. Lielā daļā izglītības, kultūras un citu iestāžu nav primāri nepieciešamā – 31,0% izglītības iestāžu,

VUGD īstenotā ugunsdrošības prasību uzraudzība nenovērš pārkāpumus pat nozīmīgos publiskos objektos

VUGD konstatētos pārkāpumus noteiktajos termiņos kopumā nenovērš vairāk nekā pusē objektu, tajā skaitā izglītības un kultūras iestādēs

28,6% kultūras un sporta centru un 26,0% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu nav nodrošināti ar ugunsdzēsības aparātiem, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai ugunsaisardzības un ugunsdzēsības sistēmām.

Ugunsdrošības pārbaudes ekspluatācijā esošos objektos

Atbilstoši Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā⁵⁵ noteiktajam ugunsdrošības prasību uzraudzību valstī īsteno VUGD, veicot plānotās un neplānotās ugunsdrošības pārbaudes. Likums arī nosaka, ka VUGD patstāvīgi lemj par to, kādos objektos, kāda veida, kāda satura un cik bieži pārbaudes ir jāveic. Izņēmums ir ārējos normatīvajos aktos paredzētās VUGD pārbaudes, lai izsniegtu atzinumu pie trešās grupas ēku⁵⁶ (t.i., ēkas, kurām ir vairāk nekā pieci virszemes stāvi vai vairāk nekā viens apakšzemes stāvs, publiskas ēkas, kurās paredzēts uzturēties vienlaikus vairāk nekā 100 cilvēkiem, ražošanas ēkas ar kopējo platību lielāku par 1000 m², noliktavas ēkas ar lielāku platību nekā 2000 m²) nodošanas ekspluatācijā, kā arī ugunsdrošības pārbaudes rūpniecisko avāriju riska⁵⁷ objektos.

Saskaņā ar VUGD iekšējiem normatīvajiem aktiem, ikgadējiem pārbaužu plāniem un atsevišķiem vadības lēmumiem VUGD amatpersonas veic plānotās ugunsdrošības pārbaudes pēc noteiktiem kritērijiem atlasītu objektu lokam, kā arī neplānotās pārbaudes objektos, kuros ir noticis ugunsgrēks vai par kuriem ir saņemts iesniegums no iedzīvotājiem par iespējamām ugunsdrošības pārkāpumiem.

Plānotajās pārbaudēs⁵⁸ ar VUGD vadības lēmumu katru gadu centralizēti iekļauj arī tā sauktos prioritāros objektus (2015.gadā – kokapstrādes uzņēmumi, autoservisi, 2014.gadā – slimnīcas, sociālās aprūpes iestādes, nakts klubi), kurus izvēlas, ņemot vērā to, ka iepriekšējā gadā līdzīgos objektos ir notikuši ugunsgrēki ar lieliem zaudējumiem.

VUGD iekšējā normatīvajā aktā noteiktie kritēriji (skatīt 5.pielikumā) pārbaudāmo objektu izvēlei un pārbaužu biežums būtiski nav mainījies septiņus gadus (no 2008.gada līdz 2014.gada beigām). Amatpersonas regulāri veica ugunsdrošības pārbaudes:

- ✓ izglītības, ārstniecības, veselības aprūpes, sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādēs un viesnīcās ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 50;
- ✓ ēkās, kam ir 10 un vairāk stāvu vai 30 m un augstākās ēkās;
- ✓ citās publiskās ēkās ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 100;
- ✓ paaugstinātas bīstamības un sevišķi svarīgos objektos;
- ✓ sprādzienbīstamās būvēs ar kopējo platību lielāku par 500 m² un ugunsbīstamās būvēs ar kopējo platību lielāku par 1000 m².

Objektu loks, kurā VUGD veic pārbaudes, gadiem ir bijis nemainīgs, un objektu izvēle nav saistīta ar ugunsdrošības situācijas analīzi un risku izvērtējumu

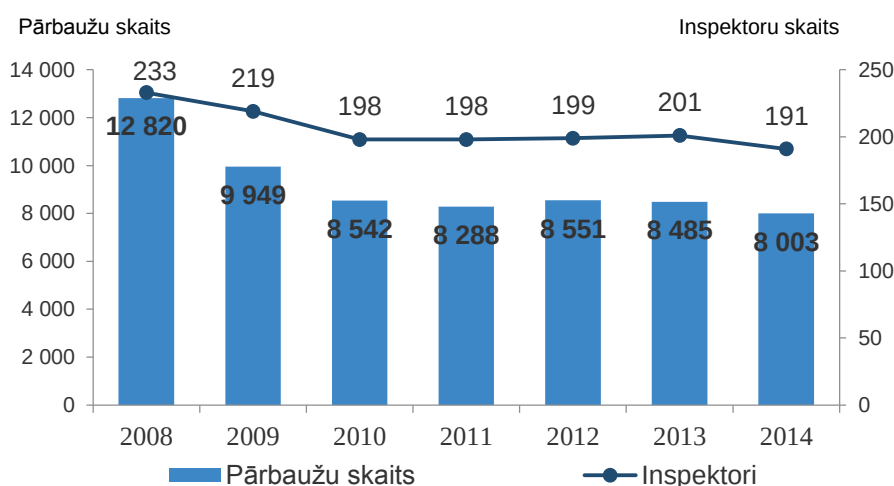
No 2015.gada VUGD mainīja kritērijus un samazināja pārbaudāmo objektu loku. Tika samazināts, piemēram, pārbaudāmo izglītības iestāžu skaits, nosakot, ka pārbaudes jāveic tajās izglītības iestādēs, kurās paredzēts uzturēties vairāk par 100 cilvēkiem (pirms tam 50 cilvēkiem). Tāpat tika noteikts, ka obligāti pārbaudes veicamas citās publiskajās ēkās, kurās vienlaikus paredzēts uzturēties vairāk nekā 200 cilvēkiem (pirms tam vairāk nekā 100 cilvēkiem).

Kā izmaiņu iemeslu VUGD amatpersonas minēja nepieciešamību palielināt prevencijas pasākumus dzīvojamā sektorā, tomēr revidentu analizētie VUGD 2015.gada darba plāni to neapstiprina, jo ugunsdrošības pārbaudes dzīvojamā sektorā tika plānotas un veiktas vienīgi Kurzemes reģiona struktūrvienībās un to skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem diviem gadiem samazinājies. Salīdzinājumā ar 2014. un 2013.gadu samazinājušies arī dzīvojamā sektora informēšanas pasākumi.

VUGD iekšējie tiesību akti⁵⁹ paredz, ka, plānojot pārbaudes, teritoriālās struktūrvienības vadītājs var ņemt vērā ugunsdrošības stāvokļa izmaiņas, ugunsgrēku statistiku un vietējos apstākļus, kā arī ugunsdrošības inspektoru skaitu konkrētajā struktūrvienībā, kas norāda uz risku, ka pārbauzu skaits vairāk var būt atkarīgs no pieejamo darbinieku skaita, nevis no ugunsdrošības situācijas konkrētajā reģionālās VUGD struktūrvienības teritorijā.

Lai gan ugunsgrēku skaits ar katru gadu pieaug, tomēr kopējais VUGD veikto ugunsdrošības pārbauzu skaits pēdējos 10 gados ir būtiski samazinājies – 2006.gadā veiktas vairāk nekā 20 000 pārbaudes gadā, bet 2015.gadā vairs tikai 8000 pārbaudes (skatīt 4.attēlu, 6. un 7.pielikumu), kas ir 2,6 reizes mazāk. Arī resursi, ko VUGD atvēl ugunsdrošības pārbauzu veikšanai pēdējos gados ir samazinājušies – no 233 ugunsdrošības inspektoriem 2008.gadā uz 191 inspektoriem 2014.gadā.

VUGD pārbauzu skaits pēdējo 10 gadu laikā ir samazinājies vairāk nekā divas reizes, kas saistīts arī ar nepārtraukti trūkstošo inspektoru skaitu

4.attēls. VUGD veiktās ugunsdrošības pārbaudes pēdējos desmit gados

Izsoles kārtībā revīzijā tika analizēti VUGD ikgadējie 2013., 2014., 2015.gada pārbaužu plāni kopumā 15 VUGD teritoriālajās struktūrvienībās visā Latvijā⁶⁰. Revidenti analizēja VUGD pieejamo dokumentāciju par VUGD veiktajām ugunsdrošības pārbaudēm 653 dažādos valsts, pašvaldības vai privātīpašumā esošos objektos visā valsts teritorijā: kopumā 82 ārstniecības un sociālās aprūpes iestādes, 313 izglītības iestādes, 58 kultūras un sporta centri, 91 tirdzniecības vieta, 93 viesnīcas un 16 nakts klubi.

VUGD reģionālo struktūrvienību pēdējo trīs gadu darba plānu analīze liecina par atšķirīgu pieeju ugunsdrošības pārbaužu plānošanā. Latgales reģionā, Zemgales reģionā un Rīgas reģionā pārbaudes gadu no gada tiek veiktas vienos un tajos pašos pēc obligātajiem kritērijiem atlasītajos objektos, un izmaiņas notiek galvenokārt tad, ja kāds objekts pārtrauc darbību vai arī ir uzsācis darbību jauns objekts. Turklāt lielākoties pārbaudes šajos objektos veiktas katru gadu, kas ir pat biežāk nekā noteikts VUGD iekšējā regulējumā.

Atšķirīgu pieeju revidenti konstatēja izlasē iekļautajās Kurzemes reģiona brigādes daļās (Liepāja, Ventpils, Saldus) un vienā no trim izlasē iekļautajām Vidzemes reģiona brigādes daļām (Valka), kur pārbaudes papildus VUGD iekšējā regulējumā noteiktajiem obligātajiem objektiem ir plānotas un veiktas arī citos objektos. Kurzemes reģionā pārbaudes veiktas arī dzīvojamā sektora ēkās, galvenokārt divu un vairākstāvu koka mājās ar malkas apkuri. Kopumā visās trīs izlasē iekļautajās Kurzemes reģiona brigādes daļās 2013. un 2014.gadā veiktas 438 pārbaudes dzīvojamā sektorā, kas ir 20% no kopējā šo struktūrvienību veikto ugunsdrošības pārbaužu skaita.

Revīzijā izlasē iekļautās Kurzemes reģiona brigādes struktūrvienību veiktās pārbaudes liecina par to, ka dzīvojamā sektorā cilvēki nezin un neievēro ugunsdrošības prasības. Visbiežāk inspektori konstatējuši, ka netiek tīrīti dūmvadi, netiek veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi, elektroietaisies nav uzturētas un ekspluatētas atbilstoši prasībām utt.

Vidzemes reģiona brigādes Valkas daļā kopumā papildus obligātajām pārbaudēm plānotas pārbaudes arī mazumtirdzniecības veikalos, valsts un pašvaldību iestādēs, daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, baznīcās u.c. 2013.gadā citos objektos veiktas 87 pārbaudes (44% no kopējā skaita), bet 2014.gadā vairs tikai 35 pārbaudes (29% no kopējā skaita), kas visticamāk skaidrojams ar to, ka no 2013.gada otrās puses Valkas daļā bija aizpildīta tikai viena no divām ugunsdrošības inspektora amata vietām.

Nevar viennozīmīgi apgalvot, ka tikai papildus veikto pārbaužu dēļ Kurzemes reģionā dzīvojamā sektorā ir mazāks ugunsgrēku skaits, jo VUGD nav apkopojis un analizējis šādu statistiku pietiekami ilgā laika posmā, kas ļautu novērtēt tendences attiecībā uz konkrētu pārbaužu ietekmi uz ugunsgrēku skaitu. Tomēr, apkopojot datus no VUGD ugunsgrēku uzskaites sistēmas IRRVIS par 2013. un 2014.gadu, revidenti

Arī VUGD inspektori konstatē iedzīvotāju zināšanu un motivācijas trūkumu

Pamatā tikai Kurzemes reģionā VUGD veic pārbaudes dzīvojamā sektorā, kas var ietekmēt pozitīvo tendenci – ugunsgrēku skaits dzīvojamā sektorā Kurzemes reģionā ir mazāks nekā citviet

konstatēja, ka, rēķinot uz 10 000 iedzīvotājiem, Kurzemes reģionā ir Latvijā vismazākais ugunsgrēku skaits dzīvojamā sektorā. Latvijā vidēji šis rādītājs 2013.gadā bija 17,0 ugunsgrēki un 2014.gadā 17,9 ugunsgrēki, bet Kurzemē attiecīgi 14,7 un 16,3 ugunsgrēki uz 10 000 iedzīvotāju (skatīt 7.tabulu).

7.tabula. Ugunsgrēku skaits uz 10 000 iedzīvotājiem

	Kopējais ugunsgrēku skaits		Tajā skaitā ugunsgrēki dzīvojamā sektorā	
	2013.	2014.	2013.	2014.
Rīga	42,0	45,8	16,4	16,3
Kurzeme	53,5	53,2	14,7	16,3
Vidzeme	52,3	77,6	20,9	19,8
Zemgale	66,9	82,6	21,4	22,1
Latgale	50,3	92,5	15,1	20,1
Latvijā vidēji	48,8	61,1	17,0	17,9

Revidenti nekonstatēja, ka VUGD apkopotu un analizētu informāciju par veiktajām pārbaudēm attiecībā uz to, cik un kādi pārkāpumi tiek konstatēti visbiežāk, kāda veida objektos ir visvairāk pārkāpumu un kā konstatētie pārkāpumi tiek novērsti. Vienīgais izņēmums ir prioritāri izvirzītie objekti, par ko tiek apkopota informācija par biežāk konstatētajiem pārkāpumiem.

VUGD īstenotā kārtība ugunsdrošības pārbažu plānošanā liecina, ka ugunsdrošības uzraudzībai pieejamie resursi, kas turklāt ar katru gadu samazinās, tiek izlietoti vienu un to pašu objektu uzraudzīšanai, nevis pēc iespējas plašākam objektu lokam. Tāpat tikai atsevišķos gadījumos tiek ņemta vērā vietējā situācija un risku analīze.

Kaut gan pārbaudes gadu no gada tiek veiktas vienos un tajos pašos objektos, tomēr pārsteidzoši ir tas, ka konstatēto pārkāpumu skaits nemazinās. Saskaņā ar VUGD amatpersonu sagatavoto pārbažu aktu datiem 2013. un 2014.gadā katrā pārbaudē inspektori konstatējuši vidēji četrus pārkāpumus.

Pārbaudes kopumā neveicina ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanos un obligāto ugunsdrošības prasību ievērošanu. Uz neefektīvu VUGD darbību ugunsdrošības uzraudzībā un objektu īpašnieku motivācijas trūkumu pārkāpumu novēršanā norāda revidentu apkopotā informācija par VUGD pārbažu aktos fiksēto pārkāpumu novēršanas gaitu (skatīt 9.tabulu).

Kopumā pārkāpumus atklāj 96,0% no visiem pārbaudītajiem objektiem. No tiem vairāk nekā pusē objektu (58,4%) līdz nākamajai pārbaudei (parasti tas ir viens gads) pārkāpumi netiek novērsti, un tos pašus pārkāpumus inspektori konstatē atkārtoti, bet gandrīz trešdaļā objektu (31,3%) īpašnieki pārkāpumus nespēj novērst 2 gadus un ilgāk (skatīt 8.tabulu).

Lai gan pārbaudes gadu no gada tiek veiktas šauram vienu un to pašu objektu lokam, katrā pārbaudē VUGD inspektori vidēji konstatē četrus pārkāpumus

8.tabula. Konstatēto pārkāpumu skaits objektos atkarībā no īpašuma veida

Īpašuma veids	Objekti, kuros konstatēti pārkāpumi (% no kopējā pārbaudīto objektu skaita)	Objekti, kuros nenovērš pārkāpumus līdz nākamajai pārbaudei (%)	Objekti, kuros nenovērš pārkāpumus 2 gadus un ilgāk (%)
privātīpašums	97,0	50,8	30,5
valsts	95,7	70,1	46,4
pašvaldības	95,5	60,3	28,7
Kopā	96,0	58,4	31,3

Visvairāk pārkāpumus nenovērš valsts iestādes – 70,1% valsts īpašumā esošo objektu līdz nākamajai VUGD pārbaudei nav novērsti iepriekš konstatētie pārkāpumi, bet gandrīz pusē (46,4%) objektu pārkāpumus nenovērš gadiem ilgi. Analīze liecina, ka salīdzinoši apzinīgāki ir privātīpašnieki, kas līdz nākamajai pārbaudei novērš apmēram pusi no konstatētajiem pārkāpumiem. Iespējams, ka viens no iemesliem, kādēļ privātajos objektos pārkāpumus novērš ātrāk, ir tas, ka soda sankcijas par ugunsdrošības prasību neievērošanu inspektori biežāk piemēro tieši privātpersonām, bet valsts un pašvaldību īpašumā esošajos objektos – ļoti reti (skatīt sadaļu par soda sankciju piemērošanu).

Revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā Iekšlietu ministrija sniedza viedokli, ka

valsts un pašvaldību iestādes tām piešķirtā un pieejamā finansējuma ietvaros novērš ugunsdrošības pārkāpumus. Ugunsaizsardzības sistēmu ierīkošana un to uzturēšana darba kārtībā atsevišķos gadījumos prasa lielus finansiālus līdzekļus, kā rezultātā valsts un pašvaldības nespēj ierīkot to visās iestādēs īsā laika periodā, tādēļ to veic pakāpeniski – plānveidīgi.

VUGD pārbažu datu analīze rāda, ka arī izglītības iestādēs, ārstniecības un sociālās aprūpes iestādēs un citās publiskās ēkās, kur pastāvīgi uzturas liels cilvēku skaits, ugunsdrošības prasību pārkāpumus konstatē atkārtoti un tos nenovērš gadiem ilgi (skatīt 9. tabulu). Līdz nākamajai pārbaudei pārkāpumus nespēj novērst 64,9% ārstniecības iestāžu un sociālās aprūpes iestāžu, kas ir augstākais rādītājs starp visu veidu objektiem. Arī izglītības iestādēs situācija ir līdzīga – 60,5% izglītības iestāžu pārkāpumus nenovērš līdz nākamajai pārbaudei, bet 32,2% izglītības iestāžu pārkāpumus nenovērš ilgāk nekā divu gadu laikā.

Arī valsts iestādēs ugunsdrošības pārkāpumus nenovērš gadiem ilgi, tajā skaitā izglītības, ārstniecības un kultūras iestādēs

9.tabula. Konstatēto pārkāpumu skaits objektos atkarībā no izmantošanas veida

Objekta veids	Objekti, kuros konstatēti pārkāpumi (%)	Objekti, kuros nenovērš pārkāpumus līdz nākamajai pārbaudei (%)	Objekti, kuros nenovērš pārkāpumus 2 gadus un ilgāk (%)
Viesnīcas, dienesta viesnīcas	97,8	58,2	31,9
Tirdzniecības vietas	97,8	42,7	27,1
Izglītības iestādes	96,2	60,5	32,2
Kultūras un sporta būves	94,8	65,5	34,5
Ārstniecības un sociālās aprūpes iestādes	93,9	64,9	27,3
Nakts klubi	87,5	50,0	42,9
KOPĀ	96,0	58,4	31,3

Kopumā izlasē iekļautajos objektos VUGD ugunsdrošības inspektori bieži ir konstatējuši problēmas ar ugunsdzēsības ūdensapgādi objektos. Skolās, slimnīcās un sociālās aprūpes iestādēs bieži nav ierīkotas vai atbilstoši nedarbojas ugunsaizsardzības un ugunsdzēsības sistēmas un ļoti bieži dažādās publiskās ēkās nav veikti elektroinstalācijas pretestības mērījumi (skatīt 5.attēlu).

Konstatētais pārkāpums	Objekti, kuros konstatēts attiecīgais pārkāpums
nav nodrošinātas ar ugunsdzēsības tehniku, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai ugunsaizsardzības un ugunsdzēsības sistēmām	31% izglītības iestāžu 28,6% kultūras un sporta centru 26% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu
nav veikti elektroinstalācijas pretestības mērījumi	40% naktsklubu 39,3% kultūras un sporta centru 35,5% viesnīcu un dienesta viesnīcu
objekti nav nodrošināti ar ugunsdzēsības aparātiem un inventāru	20% naktsklubu 18,8% tirdzniecības vietu 17,9% kultūras un sporta centru

5.attēls. Izlasē iekļautajos objektos konstatētie pārkāpumi

VUGD amatpersonu vērtējumā galvenais iemesls, kādēļ ugunsdrošības prasības netiek ievērotas un konstatētie pārkāpumi netiek novērsti, ir objekta īpašnieku naudas trūkums. Tomēr netiek ievērotas arī prasības, kuru ievērošanai nemaz nav nepieciešams ieguldīt lielus līdzekļus, un konstatētie pārkāpumi drīzāk liecina par objekta īpašnieka bezatbildību un

motivācijas trūkumu ievērot valstī noteiktās ugunsdrošības prasības (skatīt 6.attēlu).

Konstatētais pārkāpums	Objekti, kuros konstatēts attiecīgais pārkāpums
nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns 	28,6% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu 41,1% kultūras un sporta centru
nav izstrādāts rīcības plāns ugunsgrēka gadījumam objektā, kurā var atrasties vairāk par 50 cilvēkiem 	33,8% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu 34,3% izglītības iestāžu
ugunsaizsardzības sistēmu manuālās iedarbināšanas ierīces nav izvietotas labi pieejamās, izgaismotās vietās 	32,5% ārstniecības un sociālās aprūpes iestāžu 30% izglītības iestāžu

6.attēls. Izlasē iekļautajos objektos konstatētie pārkāpumi, kuru novēršanai nav nepieciešami lieli līdzekļi

Rīgas pilsētas lielākajā tirdzniecības vietā Rīgas Centrāltirgū, kuru ik dienu apmeklē liels daudzums (aptuvenais apmeklētāju skaits dienā ir 80–100 tūkstoši⁶¹) cilvēku, pēdējo piecu gadu laikā VUGD katru gadu ir konstatējis lielu skaitu Ugunsdrošības noteikumu pārkāpumus:

Informācija apkopota no VUGD veikto ugunsdrošības pārbaūžu aktiem

Liela daļa no pārkāpumiem atkārtojas gadu no gada. Pārkāpumi ir saistīti gan ar to, ka nav atbilstoši ierīkotas vai nedarbojas automātiskās ugunsgrēka balss izziņošanas sistēmas, kas ļautu ugunsgrēka izcelšanās gadījumā to pēc iespējas ātrāk konstatēt un uzsākt cilvēku evakuāciju, evakuācijas izejas ir aizslēgtas vai aiznaglotas, nav no iekšpuses atveramas un nav atbilstoši apzīmētas, gan arī ugunsdzēsēju apgrūtinātu piekļuvi tirgus paviljoniem un ugunsdzēsības krāniem.

Administratīvais sods par Ugunsdrošības noteikumu pārkāpumiem Rīgas Centrāltirgum vismaz pēdējo piecu gadu laikā nav piemērots. Vienīgi 2014.gadā attiecībā uz Centrāltirgus pagrabtelpām VUGD izdeva brīdinājumu par ekspluatācijas apturēšanu, jo telpās tiek uzglabāti degtspējīgi materiāli, bet tās nav nodrošinātas ar dūmu izvadīšanas iespēju, kā to paredz normatīvais regulējums par obligātajām ugunsdrošības prasībām⁶². Minētais VUGD brīdinājums par ekspluatācijas apturēšanu tika pārsūdzēts tiesā, taču tiesvedība ir izbeigta sakarā ar to, ka VUGD pagarināja termiņu pārkāpuma novēršanai, kurš konstatēts jau kopš 1997.gada.

Lielākajā Rīgas tirdzniecības vietā – Centrāltirgū – būtiskus ugunsdrošības prasību pārkāpumus konstatē katru gadu, VUGD pagarina trūkumu novēršanas termiņus

2.2. Vai VUGD izmanto paredzētos sodīšanas un ietekmēšanas instrumentus ugunsdrošības prasību ievērošanas veicināšanai?

VUGD reti piemēro administratīvo sodu par ugunsdrošības prasību neievērošanu. Pārkāpēji netiek saukti pie administratīvās atbildības, un netiek īstenots administratīvā soda mērķis – atturēt vainīgo personu un citas personas no ugunsdrošības pārkāpumu izdarīšanas, kas kopumā neveicina ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanu.

Neuzliekot normatīvajā regulējumā paredzētos sodus, VUGD ne tikai nevēršas pret personām, kuras sistemātiski pārkāpj Ugunsdrošības noteikumus, bet arī neizmanto iespēju iegūt papildu līdzekļus valsts budžetā savas darbības, tajā skaitā preventīvās, finansēšanai.

Viens no visbiežākajiem ugunsgrēku veidiem, kuru dzēšanai VUGD ir spiests tērēt lielu daļu no saviem resursiem, ir kūlas ugunsgrēki. Tomēr arī pret personām, kas pārkāpj ugunsdrošības prasības, neveicot nepieciešamos pasākumus, lai objekta teritorijā novērstu kūlas degšanu, VUGD amatpersonas ir saudzīgas, jo tikai aptuveni 1% gadījumu, kad izceļas kūlas ugunsgrēks, personai tiek uzlikts naudas sods par teritorijas nesakārtošanu.

Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā ir noteikta VUGD kompetence administratīvo pārkāpumu lietvedībā, proti, paredzēts, ka VUGD ugunsdrošības inspektori, veicot valsts ugunsdrošības uzraudzību, ir tiesīgi sastādīt administratīvo pārkāpumu protokolus, izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un uzlikt administratīvos sodus par pārkāpumiem, kuru izskatīšana ir piekritīga VUGD⁶³.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss⁶⁴ par VUGD konstatēto ugunsdrošības prasību neievērošanu un pārkāpumu nenovēršanu paredz piemērot naudas sodus no 30 līdz 7100 *euro* (skatīt 10.tabulā), un iespēja atbrīvot no administratīvās atbildības, aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu, ir vienīgi maznozīmīga pārkāpuma gadījumā. Tādējādi kā viens no valstī noteiktajiem instrumentiem, lai panāktu ugunsdrošības prasību ievērošanu, kas ļautu uzlabot ugunsdrošības stāvokli, ir obligāta naudas soda piemērošana par Ugunsdrošības noteikumu pārkāpumiem.

Pat sistemātiskus ugunsdrošības prasību pārkāpējus nesauc pie atbildības

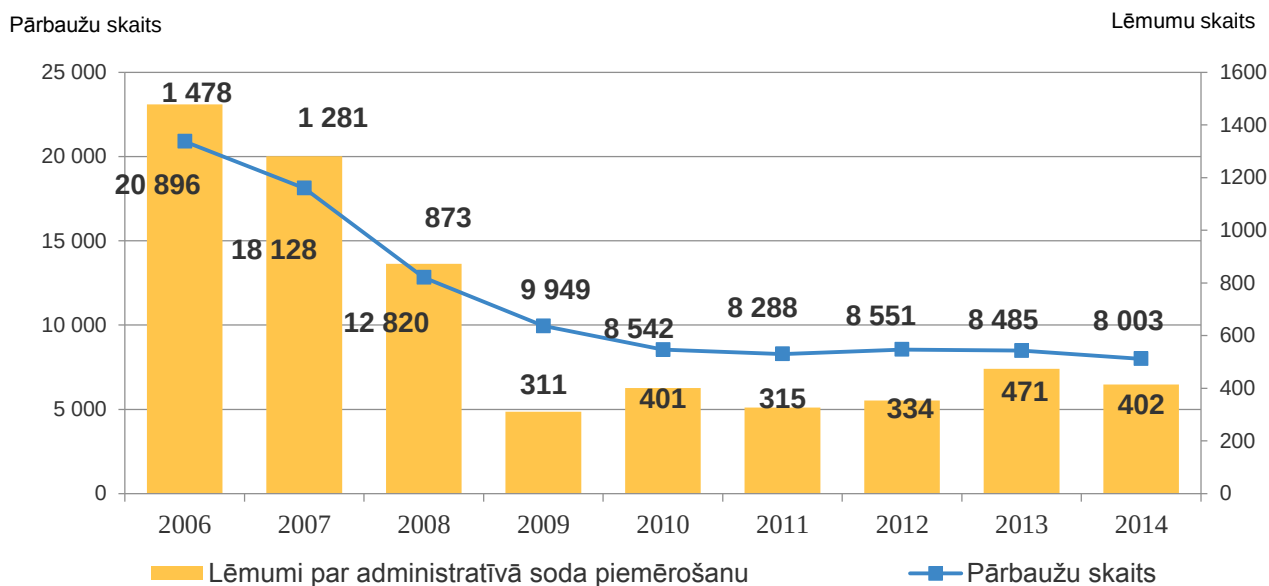
Tikai 1% gadījumu, kad degusi kūla, īpašniekam par teritorijas nesakopšanu ir uzlikts administratīvais sods

10.tabula. Par pārkāpuma izdarīšanu paredzētais sods (euro)

Pārkāpuma veids	Fiziskām personām		Juridiskām personām	
	no	līdz	no	līdz
Par ugunsdrošības prasību neievērošanu	30	280	280	1 400
Par ugunsdrošības prasību pārkāpumu nenovēršanu VUGD noteiktajā termiņā	140	430	1 400	4 300
Par VUGD amatpersonas lēmuma apturēt vai ierobežot būves, tās daļas vai iekārtas ekspluatāciju, būvdarbus vai produkcijas laišanu tirgū nepildīšanu	210	700	2 900	7 100
Par VUGD amatpersonu likumīgo prasību nepildīšanu, informācijas nesniegšanu vai nepatiesas informācijas sniegšanu VUGD	70	700	350	7 100

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss⁶⁵ paredz, ka administratīvais sods ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī lai tiesību pārkāpējs un citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus. Tas noteic, ka ietekmēšanas līdzekļi par administratīvo pārkāpumu piemērojami uz likuma pamata un likumā noteiktajā kārtībā, un pilnvarotās iestādes un amatpersonas administratīvās ietekmēšanas līdzekļus piemēro savas kompetences ietvaros, stingrā saskaņā ar likumu.

Saskaņā ar VUGD publiskajos gada pārskatos norādīto informāciju par piemērotajiem administratīvajiem sodiem par ugunsdrošības prasību pārkāpumiem konstatēts, ka pēdējo desmit gadu laikā, tāpat kā VUGD veikto ugunsdrošības pārbaužu skaits, būtiski ir samazinājies arī pieņemto lēmumu par administratīvā soda piemērošanu skaits. 2005.gadā bija sodītas 1407 personas, bet 2014.gadā vairāk nekā trīs reizes mazāk – tikai 402 personas (skatīt 7.attēlu).

7.attēls. Pieņemto lēmumu par administratīvā soda piemērošanu un pārbaužu skaits

Naudas sods par ugunsdrošības prasību neievērošanu, piemēram, 2014.gadā uzlikts vien 384 gadījumos, lai gan kopumā šajā gadā VUGD veicis vairāk nekā 8000 pārbaudes un, kā iepriekš norādīts, pārkāpumi tiek atklāti 96% pārbaudīto objektu. Tāpat naudas sods par ugunsdrošības pārkāpumu nenovēršanu VUGD noteiktajā termiņā 2014.gadā piemērots vien 18 reizes, lai gan 58% objektu nenovērš pārkāpumus līdz nākamajai VUGD pārbaudei, bet 31% objektu pārkāpumi netiek novērsti gadiem (skatīt 8., 9., 11.tabulā).

11.tabula. Naudas sodi, kas piemēroti 2013. – 2014.gadam

Pārkāpuma veids	2013.gadā piemēroto sodu skaits	2014.gadā piemēroto sodu skaits
Par ugunsdrošības prasību neievērošanu	438	384
Par ugunsdrošības pārkāpumu nenovēršanu VUGD noteiktajā termiņā	34	18
Par VUGD amatpersonas lēmuma apturēt būves, tās daļas vai iekārtas ekspluatāciju, būvdarbus vai produkcijas laišanu tirgū nepildīšanu	0	0
Par VUGD amatpersonu likumīgo prasību nepildīšanu, informācijas nesniegšanu vai nepatiesas informācijas sniegšanu VUGD	0	0
Kopā	472	402
Uzlikto naudas sodu summa	56 365 euro	67 465 euro

Revidentu apkopotā informācija norāda uz risku, ka VUGD administratīvo sodu par ugunsdrošības pārkāpumiem piemēro ļoti nelielā daļā gadījumu, kad to prasa normatīvais regulējums. Tādējādi personas, kuras izdarījušas pārkāpumu, netiek sauktas pie administratīvās atbildības un netiek īstenots administratīvā soda mērķis⁶⁶ – atturēt vainīgo personu un citas personas no ugunsdrošības pārkāpumu izdarīšanas. Ne tikai netiek izmantota iespēja motivēt atbildīgās personas nopietnāk domāt par ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanu objektos, bet arī netiek izmantota iespēja valsts budžetā iegūt papildu ieņēmumus, kas varētu tikt izmantoti arī VUGD darbības finansēšanai.

Pēc revidentu aplēsēm, ja vismaz minimālajā apmērā tiktu piemērots paredzētais naudas sods gadījumos, kad noteiktajā termiņā VUGD konstatētie pārkāpumi objektā netika novērsti un VUGD tos konstatēja atkārtoti, 2013.gadā kopumā par šiem pārkāpumiem uzliktais naudas sods būtu 5 031 600 euro un 2014.gadā – 4 935 000 euro⁶⁷ (faktiski 2013.gadā uzlikti naudas sodi par kopējo summu 56 365 euro un 2014.gadā – 67 465 euro).

Revidentu vērtējumā izlasē iekļautajās struktūrvienībās pieņemto lēmumu par administratīvā soda piemērošanu analīze norāda uz tendenci sodu nepiemērot valsts un pašvaldību iestādēm, jo kopumā biežāk administratīvie sodi ir piemēroti privātpašniekiem – 441 gadījumā (88% no kopējā skaita), savukārt pašvaldības sodītas vien 27 gadījumos (6% gadījumu) un par pārkāpumiem valsts iestādēs – 31 gadījumā jeb 6% no kopējā gadījumu skaita.

Par atkārtotiem
pārkāpumiem piemērotie
administratīvie sodi valsts
budžetā katru gadu
papildus varētu dot līdz
5 miljoniem euro

Viens no visbiežākajiem ugunsgrēku veidiem Latvijā ir kūlas ugunsgrēki. 2014.gadā kopumā ir reģistrēti 4044 kūlas ugunsgrēki, 2013.gadā – 2316, tomēr arī pret tām personām, kas pārkāpj Ugunsdrošības noteikumus, neveicot nepieciešamos pasākumus, lai objekta teritorijā novērstu kūlas degšanu, VUGD amatpersonas, iespējams, ir pārlietu saudzīgā. Apkopojot informāciju par izlasē iekļautajās VUGD reģionālajās struktūrvienībās uzliktajiem naudas sodiem konstatēts, ka tikai aptuveni 1% gadījumu, kad izcēlies kūlas ugunsgrēks, personai uzlikts naudas sods par teritorijas nesakārtošanu (skatīt 8.attēlu). Kopumā 2013. un 2014.gadā kūlas ugunsgrēku rezultātā deguši 104 dzīvojamā sektora objekti (individuālās dzīvojamās un dārza mājas, saimniecības ēkas u.c.).

Izlase	Kūlas ugunsgrēki (2013-2014)	Sodītās personas
ZEMGALE Jelgavas, Jēkabpils un Tukuma daļa	805	14
VIDZEME Valkas, Valmieras un Cēsu daļa	484	4
KURZEME Liepājas, Saldus un Ventspils daļa	611	9
LATGALE Balvu, Rēzeknes un Daugavpils daļa	1231	13

8.attēls. Kūlas ugunsgrēku un sodīto personu skaits 2013.-2014.gadā

VUGD ir informējis revidentus, ka tiek izstrādāti iekšējie metodiskie norādījumi administratīvo sodu piemērošanai.

Kūlas ugunsgrēku skaita mazināšanai VUGD ir izveidota sadarbība ar Lauku atbalsta dienestu, kas uzrauga⁶⁸ tās lauksaimniecībā izmantojamās zemes apsaimniekošanu, par kuru tiek veikti *platību maksājumi*, un tā kompetencē ir ziņot pašvaldībai par lauksaimniecības zemes teritorijām, kuras līdz katra gada 1.septembrim vismaz reizi nav pļautas, noganītas vai citādi lauksaimnieciski izmantotas. Pašvaldības saņemto informāciju izmanto, lemjot par nekustamā īpašuma nodokļa apmēru.

Minētās sadarbības ietvaros VUGD sniedz informāciju Lauku atbalsta dienestam par kūlas ugunsgrēkiem, kuros izdegusi platība ir lielāka par 1000 kvadrātmetriem. Tomēr revīzijā konstatētais liecina, ka arī šo instrumentu, kas varētu mazināt kūlas ugunsgrēku skaitu, VUGD izmanto nepilnīgi. No izlasē iekļautajiem 24 lielākajiem kūlas ugunsgrēkiem, kas notikuši 2014.gadā, VUGD 10 gadījumos (jeb 42% gadījumu) Lauku atbalsta dienestam nebija ziņojis.

Bez naudas soda uzlikšanas normatīvais regulējums paredz VUGD ugunsdrošības inspektoram arī iespēju izsniegt brīdinājumu par būves, tās daļas vai iekārtas ekspluatācijas apturēšanu vai ierobežošanu, ja konstatēti pārkāpumi, kad būves, tās daļas vai iekārtas ekspluatācija, būvdarbi vai produkcijas laišana tirgū var radīt nepieļaujamu risku cilvēkiem un materiālajām vērtībām. Tādā gadījumā VUGD inspektoram jānosaka pārkāpuma novēršanas termiņš un, ja brīdinājumā norādītie pārkāpumi nav novērsti noteiktajā termiņā, jāpieņem lēmums par ekspluatācijas apturēšanu. Lēmumu par ekspluatācijas apturēšanu var

VUGD ir izveidojis sadarbību ar Lauku atbalsta dienestu, lai par nesakoptām teritorijām samazinātu *platību maksājumus*, tomēr gandrīz pusē gadījumu Lauku atbalsta dienestam informācija par kūlas ugunsgrēkiem nav sniegta

pieņemt bez iepriekšēja brīdinājuma, ja konstatēti ugunsdrošības prasību pārkāpumi, kas rada tiešus ugunsgrēka izcelšanās draudus.

Kā minēts iepriekš, skursteņslaucītāju vērtējumā 30% privātpersonu mājokļu un 50% pašvaldību īpašumā esošo mājokļu dūmvadi ir sliktā tehniskā stāvoklī. Tomēr saistībā ar dūmvadu sliktu stāvokli kopumā laikā no 2013.gada līdz 2014.gadam izlasē iekļautajās VUGD struktūrvienībās brīdinājumi izdoti vien 9 reizes un lēmumi par ekspluatācijas apturēšanu 62 reizes (lielākā daļa Kurzemes reģionā).

Minētais norāda uz risku, ka ar pašreiz īstenoto kārtību personas, kas pieļauj tādus ugunsdrošības pārkāpumus, kuri var radīt nepieļaujamu risku cilvēkiem un materiālajām vērtībām, nav motivētas pēc iespējas īsākā laikā bīstamos ugunsdrošības pārkāpumus novērst.

2.3. Vai valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros VUGD veiktie informatīvie pasākumi ir mērķorientēti un veicina sabiedrības informētību par ugunsdrošības prasībām un to ievērošanu?

Lai gan VUGD veic informatīvos pasākumus, tomēr tie nav pietiekami, jo iedzīvotāju izpratnes un zināšanu līmenis par ugunsdrošības prasībām nepaaugstinās un ugunsdrošības situācija neuzlabojas. VUGD darbība nav vērsta uz mērķtiecīgu aktivitāšu īstenošanu par jautājumiem, kuru zināšana un ievērošana ir svarīga konkrētām sabiedrības grupām, lai veicinātu izpratni par ugunsdrošības prasībām un to nozīmi.

Dzīvojamā sektorā, kur ir vislielākais ugunsgrēku skaits un iedzīvotājiem trūkst izpratnes par ugunsdrošības jautājumiem, ugunsdrošības pārbaudes tiek veiktas minimālā apjomā. VUGD informatīvie materiāli (piemēram, bukleti) nesniedz konkrētu un pilnīgu informāciju par to, kas un cik bieži mājas vai dzīvokļa īpašniekam jādara, lai ievērotu obligātās ugunsdrošības prasības. Trūkstot izpratnei par ugunsdrošības jautājumiem, iedzīvotāji nav motivēti tos ievērot.

Ir atzīts, ka viena no būtiskākajām metodēm normatīvo aktu ievērošanas veicināšanai ir sabiedrības informēšana⁶⁹.

VUGD veic informējošus pasākumus, taču tie netiek organizēti kā komplekss, visaptverošs, uz konkrētiem mērķiem orientēts plānveidīgs pasākumu kopums, nosakot konkrētas, uz sabiedrības vajadzību apzināšanu un problēmu analīzi pamatotas aktivitātes. Netiek

VUGD reti izmanto tiesības apturēt bīstamu būvju un iekārtu ekspluatāciju gadījumos, ja var tikt radīts nepieļaujams risks

VUGD veiktie informatīvie pasākumi nav pietiekami, tie neuzlabo iedzīvotāju izpratni un zināšanas par ugunsdrošības prasībām

identificētas konkrētas riska grupas un jautājumu loks to izglītošanai un izpratnes vairošanai.

VUGD ievieto informāciju un rakstus masu saziņas līdzekļos par VUGD darbību (piemēram, izsaukumiem un ugunsgrēku skaitu iepriekšējā periodā), postošākajiem ugunsgrēkiem, dažādiem ugunsdrošības un citiem drošības jautājumiem (piemēram, vētras laikā), lasa lekcijas par ugunsdrošības un citiem drošības jautājumiem, popularizē tālruni 112 skolās, atsevišķos gadījumos arī uzņēmumos vai organizācijās, organizē ekskursijas VUGD depo.

Analizējot informāciju par 2012.–2014.gadā veiktajiem informatīvajiem pasākumiem, konstatējams, ka lielākā daļa no tiem ir bijusi tāda veida pasākumi, kas veikti pēc iedzīvotāju iniciatīvas (piemēram, lekcijas un nodarbības izglītības iestādēs un citās valsts un pašvaldību iestādēs, kā arī uzņēmumos), turklāt kopējais informatīvo pasākumu skaits ar katru gadu samazinās (skatīt 12.tabulu un 7.pielikumu).

VUGD informatīvo
pasākumu skaits ar katru
gadu samazinās

12.tabula. VUGD informatīvie pasākumi 2012.–2014.gadam

Informatīvie pasākumi*	2012	2013	2014
Presē publicēti materiāli**	1 341	1 364	1 504
Uztāšanās televīzijā un radio***	113	124	113
Lekcijas (t.sk. skolās)	3 084	2 694	2 247
Praktiskās nodarbības	216	135	159
Ekskursija ugunsdzēsēju depo	410	475	789
Konkursi, viktorīnas	10	130	25
Kopā	5 174	4 924	4 873

*Tajā skaitā informācija par VUGD Preses un sabiedrisko attiecību nodaļas veiktajiem informatīvajiem pasākumiem.

**Tajā skaitā publicētā informācija par ugunsgrēku skaitu un izsaukumiem iepriekšējā diennaktī, informācija par postošākajiem ugunsgrēkiem, dažādiem ugunsdrošības un citiem drošības jautājumiem (piemēram, drošību uz ūdens, vētras laikā u.tml.).

*** Tajā skaitā preses konferences.

Informatīvajos rakstos preses izdevumos un internetā par ugunsdrošību (piemēram, sākoties apkures sezonai, Adventa laikā, pavasara sākumā, sākoties sausās zāles jeb kūlas degšanas periodam) iedzīvotāji tiek aicināti būt uzmanīgiem, ievērot ugunsdrošību u.tml.

VUGD ir sagatavojis vairākus informatīvus bukletus, kurus ugunsdrošības inspektori izdala iedzīvotājiem, bet šie bukleti galvenokārt satur informāciju par rīcību ugunsgrēka gadījumā, kā arī par vispārīgiem ugunsdrošības jautājumiem. Neviens no tiem nesatur informāciju par būtiskākajām Ministru kabineta noteikumos noteiktajām ugunsdrošības prasībām un to, kas un cik bieži mājas vai dzīvokļa īpašniekam jādara, lai ievērotu obligātās ugunsdrošības prasības, piemēram:

- ✓ obligāti ir jāveic elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi un cik bieži;

VUGD informatīvie
materiāli (bukleti)
nesniedz skaidru un
pilnīgu informāciju par
obligātajām ugunsdrošības
prasībām

- ✓ cik bieži ir jātīra dūmvadi un jāapseko to tehniskais stāvoklis un ka tas jādara sertificētam skursteņslaucītājam;
- ✓ daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās jābūt instrukcijai par ugunsdrošību;
- ✓ svarīgi ir neaizkrāmēt un neaizbūvēt evakuācijas ejas u.tml.

Nevienā no izlasē iekļautajām VUGD teritoriālajām struktūrvienībām netika gūts apstiprinājums tam, ka informatīvie pasākumi tiek plānoti, lai sasniegtu konkrētu mērķauditoriju un sasniegtu konkrētus mērķus. Nav definēti problēmjautājumi, par kuriem būtu nepieciešams cilvēkus informēt. Nav veikti iedzīvotāju izpratnes un informētības par obligātajām prasībām novērtēšanas pasākumi, lai plānotu mērķorientētu iedzīvotāju informēšanu, tajā skaitā attiecībā uz dzīvojamo sektoru, kur ir vislielākais ugunsgrēku skaits.

Par to, ka iedzīvotājiem trūkst izpratnes par ugunsdrošību, kā rezultātā tie nav motivēti ievērot ugunsdrošības prasības, liecina ne tikai pieaugošais ugunsgrēku skaits, bet arī to jomu ekspertu viedoklis⁷⁰, kuri tiešā veidā saskaras ar iedzīvotāju informētību par obligātajām ugunsdrošības prasībām.

Apdrošinātāji, kuri saskaras ar šiem jautājumiem, izskatot nekustamo īpašumu apdrošināšanas pieprasījumus un lemjot par apdrošināšanas atlīdzību izmaksu ugunsgrēku gadījumos, kā arī skursteņslaucītāji, kuri savas profesionālās darbības ietvaros apzina patieso situāciju par dūmvadu un apkures ierīču stāvokli un obligāto ugunsdrošības prasību ievērošanu apkures ierīču un dūmvadu ekspluatācijā, uzsver gan iedzīvotāju zināšanu, gan motivācijas trūkumu.

Latvijas Apdrošinātāju asociācija savā profesionālajā darbībā gūto pieredzi un informāciju par iedzīvotāju informētības līmeni par ugunsdrošību un obligātajām prasībām raksturo šādi:

- ✓ *Fizisku personu zināšanu un informētības līmenis 95% gadījumu ir vājš. Īpaši vājas zināšanas ir attiecībā uz apkures sistēmu ekspluatāciju.*
- ✓ *Regulāri tiek novērotas apdrošināto objektu būvniecībā pieļautas kļūdas, kad apkures sistēmas nav izbūvētas atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kas rezultātā ievērojami palielina uguns izcelšanās iespēju.*
- ✓ *Vismazāk zinoši ir dzīvokļu īpašnieki, kuri rīkojas vairāk intuitīvi un balstoties uz savu individuālo izpratni, un dažbrīd vizuālais telpu izskats ņem virsroku pār drošības noteikumiem.*
- ✓ *Privātmāju īpašnieki ir mazliet zinošāki, jo viņiem tomēr ir apziņa, ka, piemēram, par dūmvadu un kamīnu tīrīšanu ir jā rūpējas pašiem. Tomēr novērojumi liecina, ka atsevišķas prasības apzināti netiek ievērotas.*

Apdrošinātāji
regulāri novēro objektu
būvniecībā pieļautās
kļūdas, kas saistītas ar
apkures sistēmu
neatbilstošu izbūvi

- ✓ *Daudzdzīvokļu mājās visbiežākie ar uguns risku saistītie pārkāpumi un negadījumi notiek, neuzmanīgi rīkojoties ar atklātu liesmu.*
- ✓ *Daudzdzīvokļu namu balkonos esošās avārijas lūkas bieži vien tiek aizkrautas ar sadzīves priekšmetiem, liedzot ātru izklūšanu ugunsgrēka gadījumā. Nereti dzīvokļu īpašnieki demontē ugunsdrošības kāpnes/atveres savos balkonos.*
- ✓ *Privātmājās novērotie raksturīgākie pārkāpumi – netiek tīrīti dūmvadi vai arī tie tiek tīrīti nekvalitatīvi, nepieaicinot sertificētu skursteņslauķi, patvaļīgi tiek uzstādītas apkures ierīces, visbiežāk nomainot to pret jaudīgāku, modernāku kā iepriekš, bet nomainot dūmeni atbilstošā izmērā, pie viena dūmeņa pievieno vairākas apkures ierīces, ventilācijas kanāli tiek izmantoti apkures iekārtu dūmu novadīšanai, tuvu kurtuvei tiek novietoti degspējīgi materiāli.*
- ✓ *Pārkāpumi attiecībā uz elektroietaisēm – ir gadījumi, kad tiek lietoti paštaisīti elektrības aizsardzības drošinātāji, kā arī tiek lietotas vecas, jau nokalpojušas elektroinstalācijas.*
- ✓ *Ik pavasari apdrošinātāji sastopas ar Latvijā ierastu praksi – kūlas dedzināšanu, visi ir informēti, ka to nedrīkst, bet tas joprojām netiek ievērots.*

Apdrošinātāju apkopotā informācija liecina, ka dzīvojamā sektorā no kopējā saistībā ar uguns risku pieteiktā atlīdzību skaita apmēram 35-40% gadījumu tiek konstatēti ugunsdrošības pārkāpumi, tādēļ atlīdzība atteikta 5% gadījumu, bet 60% gadījumu samazināta.

Pēc apdrošinātāju novērojumiem patlaban Latvijā tikai 25-30% fizisko personu ir izvēlējušās apdrošināt mājokli – vidēji 20% no visiem dzīvokļiem un 35% privātmāju ir apdrošinātas. Iedzīvotāju informēšana, veicot īpašuma apdrošināšanu, varētu būt viens no veidiem, kā paaugstināt vismaz daļas iedzīvotāju izpratnes un zināšanu līmeni par ugunsdrošību.

Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālības sniegtajā informācijā par to, vai privātpersonām un pašvaldībām piederošajos mājokļos tiek izmantoti skursteņslaucītāju sniegtie pakalpojumi, norādīts:

- ✓ *Tikai 10% fizisko personu vienģimeņu mājokļu ēkās un 25% namu apsaimniekotāju pārziņā esošās ēkās, kam būtu jāveic dūmvadu un ventilācijas kanālu tīrīšana, tiek izmantoti sertificētu skursteņslaucītāju pakalpojumi.*
- ✓ *Aptuveni 20% iedzīvotāju ugunsdrošības prasības neievēro zināšanu trūkuma dēļ, 20% iedzīvotāju trūkst finanšu līdzekļu, bet visbiežāk – 40% gadījumu – iedzīvotājiem trūkst apziņas, ka ugunsdrošības prasības ievērot ir svarīgi.*
- ✓ *Kopumā 40% pašvaldību (t.i., no 110 novadiem 40 novados un no 9 republikas pilsētām 8 pilsētās) ir noslēgušas līgumus ar sertificētu skursteņslaucītāju par pakalpojumu sniegšanu to*

Arī pašvaldības neievēro obligātās ugunsdrošības prasības par skursteņslaucītāju pieaicināšanu dūmvadu tīrīšanai un to stāvokļa novērtēšanai

pārziņā esošajās ēkās, tomēr 23 pašvaldībās jeb 19% no kopējā pašvaldību skaita pakalpojumi tiek pasūtīti vien aptuveni 40% no kopējā līgumā aptverto ēku apjoma.

- ✓ 22% pašvaldību (t.i., 26 pašvaldībās) ir noslēgti līgumi par skursteņslaucītāju pakalpojumu sniegšanu tikai pašvaldības dzīvojamās ēkās, 9% pašvaldību ir līgumi gan attiecībā uz dzīvojamām ēkām, gan pašvaldības iestāžu ēkām, un 9% pašvaldību – tikai attiecībā uz atsevišķām pašvaldības pārziņā esošām ēkām.
- ✓ Pilnvērtīgs ugunsdrošības prasību kontroles trūkums no VUGD puses nemotivē iedzīvotājus ievērot prasības.

13.tabula. Biežākie skursteņslaucītāju konstatētie pārkāpumi

Biežākie pārkāpumi (% no sniegto pakalpojumu skaita)	Pašvaldības iestāžu ēkās	Pašvaldības dzīvojamās ēkās	Privātpersonu mājokļos
Dūmvadi atrodas sliktā tehniskā stāvoklī	20%	50%	30%
Dūmvadi ilgstoši nav tīrīti	40%	50%	35%
Dūmvadus nav tīrījis sertificēts skursteņslauķis, nav iekārtoti normatīvajā regulējumā paredzētie žurnāli	30%	30%	60%
Citi biežākie pārkāpumi	✓ Apkures ierīces neatbilst ekspluatācijas prasībām ✓ Būvnormatīvu pārkāpumi ✓ Objektos nav dokumentācijas par veiktajām apkopēm		

Dzīvojamā sektorā, kur ugunsgrēku skaits ir viens no lielākajiem, VUGD centralizēti neplāno konkrētus informatīvos pasākumus ugunsgrēku skaita mazināšanai šāda veida objektos. Nepieciešamība veikt konkrētus informatīvos pasākumus, lai uzlabotu ugunsdrošības stāvokli dzīvojamā sektorā, nav norādīta kā prioritārais mērķis VUGD darba plānos. Vienīgais ar ugunsdrošību dzīvojamā sektorā saistāmais pasākums, piemēram, 2015.gada plānā ir paredzēts organizēt informatīvo kampaņu “Ugunsdrošība apkures sezonā”.

Tas, cik daudz un kādus, kāda satura informatīvos pasākumus dzīvojamā sektorā veikt, ir katras pašas VUGD reģionālās struktūrvienības ziņā. VUGD neanalizē dzīvojamā sektorā veikto informatīvo pasākumu rezultātus, un iestādē trūkst kompleksas pieejas un pasākumu īstenošana netiek koordinēta. Konkrēti jautājumi, par kuriem informējami vai izglītojami iedzīvotāji preventīvo pasākumu dzīvojamā sektorā ietvaros, netiek noteikti ne VUGD kopēji, ne arī reģionālo struktūrvienību līmenī, to atstājot pašu ugunsdrošības inspektoru ziņā.

Kā informatīvie pasākumi dzīvojamā sektorā tiek uzskaitīti, piemēram, informatīvu bukletu, kas galvenokārt satur informāciju par rīcību ugunsgrēka gadījumam, izdalīšana iedzīvotājiem vai bukletu iemešana pasta kastītēs, atbildēšana uz iedzīvotāju jautājumiem un sarunas par ugunsdrošības jautājumiem, piemēram, ugunsgrēku vietā – pēdējos gados VUGD šādā veidā informējis vidēji 3859 personas gadā.

Kā informatīvos pasākumus dzīvojamā sektorā VUGD uzskaita arī informatīvo bukletu iemešanu iedzīvotāju pasta kastītēs

Kāda ir citu valstu pieredze sabiedrības informēšanas pasākumu plānošanā un īstenošanā?

Analizētā informācija⁷¹ par to, kā sabiedrības informēšanas pasākumi tiek plānoti un īstenoti, piemēram, Latvijai tuvākajās kaimiņvalstīs Igaunijā un Lietuvā, liecina, ka preventīvie pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai tiek orientēti uz identificētām mērķgrupām, nosakot, kāda veida aktivitātes kādā apmērā ir veicamas.

Piemēram, Igaunijā veic gan informēšanas, gan apmācību, gan konsultēšanas pasākumus, kuru rezultāti tiek vērtēti. Informēšanas pasākumu veikšanai tiek noteiktas mērķgrupas un noteikts konkrētās kampaņas mērķauditorijas lielums – kampaņai jāaptver vismaz 85% mērķauditorijas (piemēram, jāapmāca noteikts skaits gados vecāku cilvēku, noteikts skaits invalīdu un atbalsta personu, noteikts skaits vidusskolēnu un noteikts skaits cita vecuma grupu bērnu). Tiek izmantots glābšanas dienesta interneta vietnē publiski pieejams elektronisks rīks, kurš vienlaikus gan informē iedzīvotājus par pareizu rīcību mājoklī un informē par sekām, gan arī vienlaikus ļauj novērtēt personu izpratnes līmeni, tiek vērtētas iedzīvotāju zināšanas, attieksme, uzvedība un preventīvā rīcība.

Arī Lietuvā tiek rīkoti preventīvie pasākumi, orientējoties uz atsevišķām mērķgrupām un tiem piemērotākajām aktivitātēm, piemēram, skolotāju apmācība, daudzdzīvokļu māju apsaimniekotāju apmācība, reklāmas sabiedriskajā transportā, izglītojošas kampaņas bērniem u.tml. Tiek rīkoti sabiedrības izglītošanas pasākumi, tajā skaitā, piemēram, sadarbībā ar garīdzniekiem.

Ieteikumi

Lai ar valstī īstenoto preventīvo darbību vairotu iedzīvotāju zināšanas un izpratni par ugunsdrošības jautājumiem, veicinātu ugunsdrošības prasību ievērošanu un sekmētu ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanu, VUGD:

- ✓ veikt nepieciešamos pasākumus, lai ugunsdrošības pārbaudes un iedzīvotāju informēšanas aktivitātes tiktu plānotas kā visaptverošs, uz konkrētiem mērķiem orientēts pasākumu kopums, kas būtu pamatots uz risku analīzi, ugunsdrošības situācijas un iepriekš veikto pasākumu ietekmes novērtējumu;
- ✓ izvērtēt, vai pašreiz VUGD īstenotā politika attiecībā uz normatīvajos aktos paredzēto ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu veicina ugunsdrošības situācijas uzlabošanu, kā arī noteikt vadlīnijas, lai nodrošinātu vienotu VUGD amatpersonu izpratni par normatīvā regulējuma piemērošanu.

Citās valstīs iedzīvotāju informēšanas pasākumi tiek orientēti uz konkrētām mērķgrupām un tiek vērtētas iedzīvotāju izpratnes, attieksmes un zināšanu izmaiņas veikto pasākumu rezultātā

3. Vai ar pašreiz spēkā esošo normatīvo regulējumu pietiekami tiek nodrošināta ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrole būvniecībā?

Revīzijā konstatētais liecina par nepieciešamību izvērtēt 2007.gadā veikto izmaiņu normatīvajā regulējumā – samazināt VUGD līdzdalību būvniecības objektu projektēšanā un pieņemšanā ekspluatācijā – ietekmi uz sabiedrības drošību, definējot nepieciešamos pasākumus risku novēršanai, kas saistīti ar nepietiekamu ugunsdrošības prasību kontroli būvniecībā.

Revīzijā iegūtā informācija liecina, ka pat tajā nelielajā daļā objektu, kur ugunsdrošības kontrolei ir noteiktas paaugstinātas prasības būvprojektēšanā un jāsāņem VUGD atzinums pirms pieņemšanas ekspluatācijā, 16% gadījumu VUGD konstatē neatbilstību noteiktajām ugunsdrošības prasībām un objektu ekspluatācijā nodot nevar, turklāt vairāk nekā pusē gadījumu neatbilstības ir saistītas ar tādiem pārkāpumiem, kas attiecināmi uz būvprojektēšanas stadiju.

Ar 2007.gada otro pusgadu būvniecības normatīvajā regulējumā stājās spēkā grozījumi, saskaņā ar kuriem tika mazināta VUGD iesaiste būvniecībā. Tika grozīta norma par VUGD izsniegtajiem īpašajiem noteikumiem būvprojektēšanai, nosakot, ka īpašos noteikumus par ugunsdrošības prasībām izsniedz vienīgi sabiedriski nozīmīgām būvēm un vēlāk izslēdzot arī šo prasību, kā arī tika noteikts, ka būves pieņemšanai ekspluatācijā tās tehnisko gatavību un atbilstību akceptētajam būvprojektam un Latvijas būvnormatīviem VUGD pārbauda un sniedz atzinumu tikai sabiedriski nozīmīgām būvēm (vēlāk – trešās grupas ēkām).

Pašreiz spēkā esošā būvniecības kārtība nosaka, ka VUGD kā valsts ugunsdrošības uzraudzības iestāde ir iesaistīta vienīgi trešās grupas ēku būvniecībā – ēku, kurām ir vairāk nekā pieci virszemes stāvi vai vairāk nekā viens apakšzemes stāvs, publiskas ēkas, kurā paredzēts uzturēties vienlaikus vairāk nekā 100 cilvēkiem, ražošanas ēkas ar kopējo platību lielāku par 1000 m², noliktavas ēkas ar lielāku platību nekā 2000 m².

Pirms trešās grupas ēku vai to daļu nodošanas ekspluatācijā VUGD sniedz⁷² atzinumu par atbilstību ugunsdrošības prasībām, un būvvalde vai Būvniecības valsts kontroles birojs nav tiesīgs uzsākt ēkas vai tās daļas pieņemšanu ekspluatācijā, ja VUGD sniedzis negatīvu atzinumu, novērtējot objekta atbilstību ugunsdrošības prasībām. Bez tam atsevišķos

Nepieciešams izvērtēt, vai VUGD līdzdalības samazināšana ugunsdrošības prasību kontrolē būvniecībā nerada draudus sabiedrības drošībai

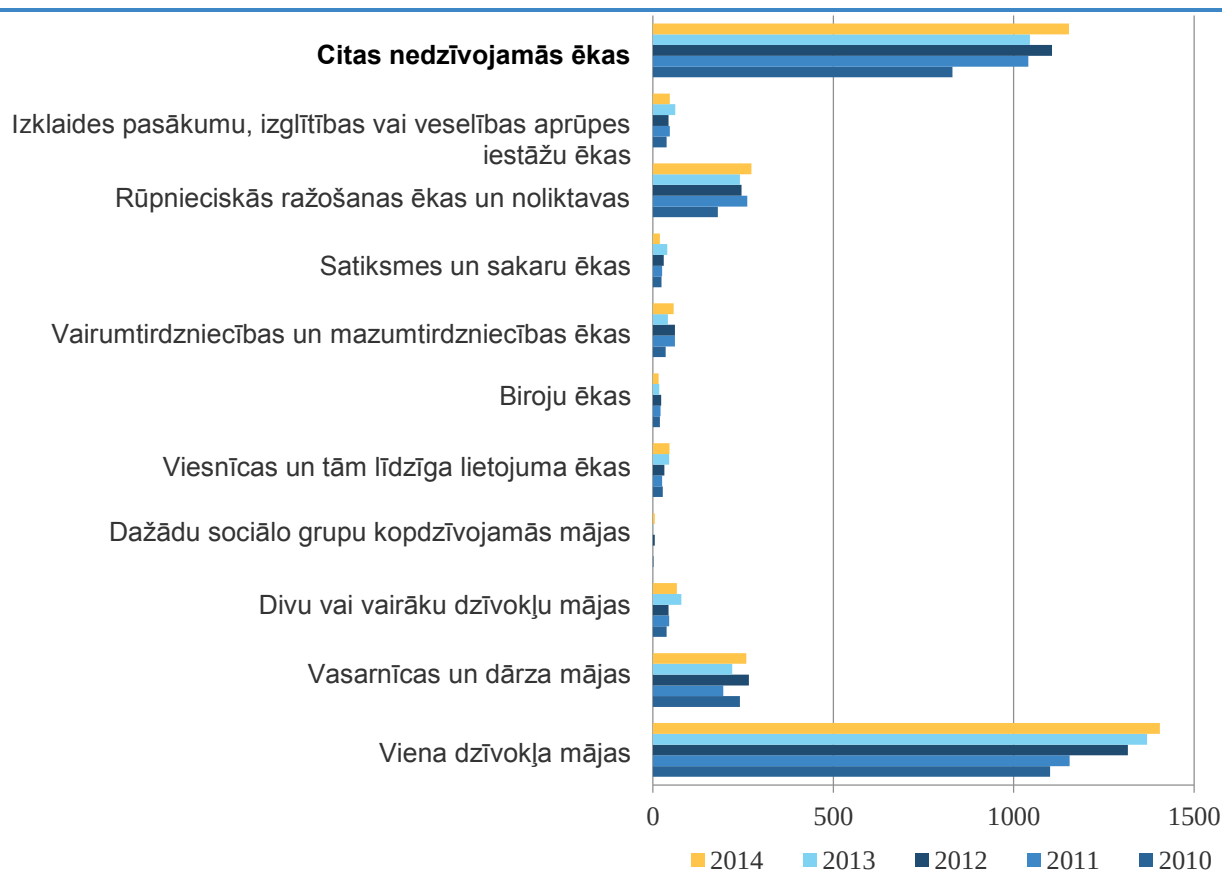
16% gadījumu pirms sabiedriski nozīmīgo ēku nodošanas ekspluatācijā tiek konstatēta būves neatbilstība ugunsdrošības prasībām

gadījumos speciālajā normatīvajā regulējumā paredzēts, ka VUGD atzinums pirms pieņemšanas ekspluatācijā nepieciešams arī noteikta veida inženierbūvēm, piemēram, bīstamo ķīmisko vielu un ķīmisko preparātu (produktu) uzglabāšanas rezervuāriem⁷³.

Citu grupu ēkām, tajā skaitā dzīvojamām mājām, kurām nav vairāk kā pieci virszemes vai vairāk kā viens apakšzemes stāvs, VUGD vispār nav iesaistīts ugunsdrošības prasību ievērošanas uzraudzībā. Būves apsekošanu un atbilstības būvniecības normatīvo aktu prasībām (arī ugunsdrošības prasībām) novērtēšanu veic būvvaldes, kā arī Būvniecības valsts kontroles birojs (attiecībā uz jaunu publisku ēku būvniecību un pārbūvi, kurās paredzēts uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem, vai to būvju būvniecību vai pārbūvi, kuras ieceres iesniedzējs ir pašvaldība un būvdarbu līgumcena ir 1,5 miljoni *euro* vai lielāka, vai būvēm, kur nepieciešama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra⁷⁴).

Centrālās statistikas pārvaldes dati par jaunbūvēm izsniegto būvatļauju skaitu laika posmā no 2010. līdz 2014. gadam rāda, ka būvniecības apjomi pieaug un izsniegto būvatļauju skaits ar katru gadu palielinās. 2010. gadā izsniegtas 2535 būvatļaujas, bet 2014. gadā jau 3347 būvatļaujas. Visvairāk būvatļauju tiek izsniegtas viena dzīvokļa mājām – 2010. gadā izsniegta 1101 būvatļauja, bet 2014. gadā – 1405 būvatļaujas (skatīt 9.attēlu).

VUGD kompetencē nav ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrole lielākajā daļā būvēto objektu

9.attēls. Izsniegtās būvatļaujas dažāda veida objektu jaunbūvēm laikā no 2010.gada līdz 2014.gadam

Avots: Ekonomikas ministrijas mājaslapa

VUGD ir sniedzis atzinumu un līdz ar to pārbaudījis ēku atbilstību ugunsdrošības prasībām pirms to pieņemšanas ekspluatācijā 2012.gadā – 278, 2013.gadā – 267 gadījumos, 2014.gadā – 285 gadījumos. Tātad VUGD kā valsts ugunsdrošības uzraudzību īstenojošā iestāde, sniedzot atzinumu par būvobjektu atbilstību ugunsdrošības prasībām vienīgi trešās grupas ēkām, ir iesaistīta vien aptuveni 8% būvobjektu pārbaudēs no kopējā būvobjektu skaita⁷⁵.

2013.–2014.gadā izlasē iekļautajās VUGD struktūrvienībās no visiem pirms būvobjekta pieņemšanas ekspluatācijā izsniegtajiem atzinumiem 16% atzinumu ir bijuši negatīvi, turklāt vairāk nekā puse (54%) negatīvo atzinumu izsniegti sakarā ar tādiem atklātiem ugunsdrošības prasību pārkāpumiem, kas attiecināmi uz būvprojektēšanas stadiju.

Minētais norāda uz to, ka ar pašreiz īstenoto kārtību netiek pietiekami nodrošināta ugunsdrošības prasību ievērošana būvniecībā pat tajos objektos, kur ir pastiprinātas prasības ugunsdrošības nodrošināšanai būvobjektā, jo attiecībā uz trešās grupas ēkām, kur VUGD ir iesaistīts pirms būvobjekta pieņemšanas ekspluatācijā, ir stingrākas prasības būvprojektēšanā nekā citu grupu ēkām. Attiecībā uz būvprojektu ir noteiktas divas papildu prasības⁷⁶:

- ✓ būvprojektā izstrādāt sadaļu “Ugunsdrošības pasākumu pārskats”, kurā tiek ietverts ugunsdrošības raksturlielumu, ugunsslodzes, ģenerālpplāna ugunsdrošības risinājumu, evakuācijas nodrošinājuma risinājumu, īpašo ugunsdrošības pasākumu ekspluatācijas stadijā un citu ugunsdrošības pasākumu un risinājumu apraksts;
- ✓ būvprojektam ir jāpievieno arī būvprojekta ekspertīze, kuru veic, lai izvērtētu projektētās ēkas atbilstību ēkas mehāniskajai stiprībai un stabilitātei noteiktajām prasībām, kā arī ugunsdrošības, lietošanas drošības un vides pieejamības prasībām.

Par VUGD nozīmi ugunsdrošības prasību ievērošanai būvniecībā liecina arī no VUGD amatpersonām revīzijā iegūtā informācija, ka bieži vien būvniecības laikā personas (gan projektētājs projektēšanas stadijā, gan būvobjekta pasūtītājs u.c.) vēršas pie VUGD amatpersonām ar lūgumu sniegt konsultācijas (konsultēšana nav maksas pakalpojums, tā tiek sniegta iestādes iedzīvotāju pieņemšanas ietvaros), kā objekts ir projektējams vai būvējams atbilstoši ugunsdrošības prasībām. VUGD amatpersonas norāda, ka kompetenta viedokļa sniegšana ir ļoti laikietilpīgs process, lai tiktu ievērotas visas ugunsdrošības prasības, un būvprojektu novērtēšana ir ļoti sarežģīts process, taču šādas konsultācijas var nodrošināt, ka būvobjekts tiek uzbūvēts atbilstoši ugunsdrošības prasībām.

Tā kā VUGD ir kompetence ar iekšējo regulējumu noteikt, kuros objektos veicamas ugunsdrošības pārbaudes, un ugunsdrošības prasības reglamentējošajos Ministru kabineta noteikumos ir paredzētas arī uz būvniecības procesu attiecināmas prasības (piemēram, būvobjekta

54% negatīvo VUGD atzinumu ir saistīti ar ugunsdrošības prasību neievērošanu projektēšanas stadijā

Projektētāji un būvnieki vēlas saņemt VUGD konsultācijas, lai spētu nodrošināt ugunsdrošības prasību ievērošanu būvprojektēšanā un būvniecības stadijā

nodrošināšana ar ugunsdzēsības aparātiem un inventāru, ugunsdzēsības automobiļiem paredzētu piebrauktuvju ierīkošana u.c.), VUGD plāno un veic arī būvobjektu pārbaudes būvniecības procesā.

Lai gan šādas pārbaudes būvniecības procesa laikā, iespējams, daļā gadījumu varētu novērst ugunsdrošības prasību pārkāpumus, tos laikus atklājot, tomēr VUGD iekšējā normatīvajā regulējumā šādas pārbaudes ir noteiktas tikai attiecībā uz sabiedriski nozīmīgām būvēm. Pārbaudes veic ne retāk kā vienu reizi būvniecības laikā (neskaitot pārbaudes pie nodošanas ekspluatācijā), bet tikai sabiedriski nozīmīgo būvju būvobjektos. Piemēram, 2013.gadā kopumā pārbaudes veiktas 177 būvobjektos, 2014.gadā – 187 būvobjektos.

Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālība atzīst, ka skursteņslaucītāji, sniedzot savus pakalpojumus, konstatē gadījumus, ka ir pieļautas projektēšanas un izbūves kļūdas – nepareizi izbūvēti dūmvadi, ventilācijas kanāli, apkures ierīces. Brālība, apkopojot skursteņslaucītāju profesionālajā darbībā gūto pieredzi, pauž šādu viedokli:

- ✓ *Projektētājiem trūkst izpratnes par apkures ierīču un dūmvadu savstarpējo atbilstību.*
- ✓ *Izbūvējot dūmvadus, to veic nekvalificēti darbinieki.*
- ✓ *Netiek izmantoti atbilstoši materiāli un ievērotas izbūves prasības.*
- ✓ *Sertificēts skursteņslaucītājs tiek pieaicināts tikai uz ēkas nodošanu ekspluatācijā (vajadzētu arī pirms izbūves un darbu procesā).*
- ✓ *30% gadījumu, kad ēku un tās dūmeni nepieciešams nodot ekspluatācijā, pasūtītājs saņem aizrādījumus par pārkāpumiem, kurus nepieciešams novērst.*

Arī atsevišķas pašvaldības, revīzijā veiktajā aptaujā sniedzot atbildes uz citiem jautājumiem, papildus vērsušas uzmanību uz to, ka būtu nepieciešams noteikt VUGD pienākumu izsniegt tehniskos noteikumus būvprojektēšanai, kā arī ar VUGD saskaņot būvprojektus.

Revīzijā konstatētais liecina, ka ar pašreiz īstenoto kārtību, ka ēku būvniecībā vispārīgo prasību, tajā skaitā ugunsdrošības prasību, ievērošanu kontrolē pašvaldību būvvaldes, netiek pietiekami nodrošināta ugunsdrošības noteikumiem atbilstošu ēku būvniecība.

Ir atzīta nepieciešamība būvniecības procesa un kvalitātes kontroles stiprināšanai atgriezties pie valsts īstenotas būvniecības procesa uzraudzības, kā rezultātā ar 2014.gada 1.oktobrī spēkā stājušos Būvniecības likumu tika izveidots arī Būvniecības valsts kontroles birojs, kā arī ir atzīta daļas pašvaldību būvvalžu, kurām vispārīgo prasību kontroles ietvaros vienlaikus jāspēj novērtēt arī ugunsdrošības prasību ievērošana, darbības zemā kvalitāte un nepietiekamā profesionalitāte⁷⁷. Tomēr nav vērtēts, vai ir nodrošināta pietiekama kontrole ugunsdrošības prasību ievērošanai būvniecībā, ņemot vērā arī to, ka 2007.gadā VUGD

Ir atzīta nepieciešamība atgriezties pie valsts īstenotas būvniecības procesa uzraudzības, bet nav vērtēts, vai nebūtu jāpastiprina arī ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrole

kā valsts ugunsdrošības uzraudzību īstenojošās iestādes iesaiste ugunsdrošības prasību kontrolē būvniecībā tika samazināta bez īpaša izvērtējuma.

Ieteikums

Lai būvniecībā veicinātu ugunsdrošības prasību ievērošanu un nodrošinātu jaunuzbūvēto objektu atbilstošu kvalitāti un drošu ekspluatāciju, Iekšlietu ministrijai sadarbībā ar Ekonomikas ministriju veikt izvērtējumu par iespējamiem risinājumiem ugunsdrošības prasību kontroles pastiprināšanai būvniecībā.

Iekšlietu ministrijas viedoklis

Par veikto revīziju

Ugunsdrošība ir būtisks faktors cilvēku un infrastruktūras drošības kopējā ietvarā, turklāt jāņem vērā, ka ugunsgrēki ietekmē arī vidi, radot piesārņojumu. Ilgtspējīgas, koordinētas un plānotas valsts rīcībpolitikas ieviešanas uzdevums ugunsdrošības jomā ir cilvēku un infrastruktūras drošības paaugstināšana valstī, kas panākams, izveidojot efektīvu ugunsdrošības uzraudzības sistēmu. Šis process ir komplikēts, tāpēc detalizēts izvērtējums par valsts ugunsdrošības uzraudzības sistēmu, kā arī esošo problēmu un risku identificēšanu ir aktuāls un nepieciešams.

Iekšlietu ministrija atzinīgi novērtē Valsts kontroles revīzijas "Vai valstī īstenotie ugunsdrošības pasākumi ir pietiekami?" ietvaros ieguldīto darbu un tajā skartos aspektus, izvērtējot valstī īstenoto ugunsdrošības pasākumu pietiekamību un lietderību.

Revīzijas ieteikumu ieviešana būs nozīmīgs priekšnosacījums, lai veiksmīgi paaugstinātu ugunsdrošības līmeni un ugunsdrošības uzraudzības efektivitāti valstī un sasniegtu noteiktos mērķus attiecīgajā jomā.

Par revīzijas secinājumiem

Valsts kontroles revīzijas secinājumi kalpos kā veicinošs faktors Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ugunsdrošības pasākumu efektivitātes uzlabošanai. Svarīgi, ka revīzijas laikā tika izvērtēta valsts ugunsdrošības uzraudzības efektivitāte un apzināti jautājumi, kuriem jāpievērš lielāka uzmanība, lai ugunsdrošības pasākumi būtu visaptveroši un tiktu balstīti uz konkrētiem mērķiem un risku novērtējumu.

Iekšlietu ministrijas ieskatā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbība atbilst normatīvo aktu prasībām, bet nenoliedzami Valsts

ugunsdzēsības un glābšanas dienestam ir jāturpina pilnveidot savas darbības, lai nākotnē mazinātu ugunsgrēku un bojāgājušo skaitu, veicot visaptverošas aktivitātes iedzīvotāju informēšanai ugunsdrošības jomā.

Runājot par statistikas datiem ugunsdrošības jomā un to izmaiņām, var saskatīt korelāciju ar iedzīvotāju dzīves līmeni valstī (t.sk. uz kopējā Eiropas Savienības valstu fona), turklāt viens no faktoriem ugunsdrošības līmeņa uzlabošanai ir iedzīvotāju informētība un arī attieksme, lai izpildītu nepieciešamās prasības, savukārt ne mazāk svarīgs faktors ir materiālie ieguldījumi, kas jāveic ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanai un uzturēšanai attiecīgā līmenī.

Jautājums par brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju, pašvaldību un citu institūciju ugunsdzēsības dienestu plašāku iesaistīšanu ugunsdrošības pārbaudēs un ugunsgrēku dzēšanā, sniedzot tiem atbilstošu atbalstu (t.sk. finansiālu), ir jāvērtē ļoti skrupulozi, ņemot vērā, ka līdzekļu iespējamā pārdale mazinās Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pieejamos resursus, kas jau tāpat ir nepietiekoši, un vājinās dienesta kapacitāti.

Iekšlietu ministrija pieļauj, ka Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta sagatavotā Ministru kabineta noteikumu projekta "Ugunsdrošības noteikumi" normas sākotnēji varētu radīt zināmu neizpratni, saskaroties komersantu, kas sniedz pakalpojumus ugunsdrošības jomā, interesēm, no vienas puses, un noteikumu projektā paredzēto iespēju iedzīvotājiem efektīvākajā veidā nodrošināt ugunsdrošību savā īpašumā, no otras puses, ko iespējams risināt ar attiecīgu komunikāciju (skaidrojošām konsultācijām u.c.) starp ieinteresētajām personām un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvjiem. Papildus norādām, ka minētajā projektā iekļautās normas vērtējamās kontekstā ar valdības nostāju mazināt administratīvo slogu (piem., Ministru

kabineta 2011.gada 29.augusta rīkojums Nr.409 "Par Pasākumu plānu administratīvā sloga samazināšanai, administratīvo procedūru vienkāršošanai un publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai uzņēmējiem un iedzīvotājiem").

Par revīzijas ieteikumiem

Revīzijas ziņojumā sniegtie ieteikumi ir saprotami un atbilstoši esošajai situācijai, turklāt to ieviešana sekmēs atbildīgo institūciju darbības pilnveidošanu ugunsdrošības jomā.

Par revīzijas ieteikumu ieviešanu

Iekšlietu ministrija sadarbībā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu veiks nepieciešamos pasākumus, lai uzlabotu ugunsdrošības situāciju valstī. Paredzēts, ka tiks sagatavots konceptuālā ziņojuma projekts iesniegšanai Ministru kabinetā, atspoguļojot tajā pašreizējo situāciju ugunsdrošības jomā un nosakot turpmākās darbības pamatprincipus, mērķus, veicamo pasākumu kopumu un sasniedzamos rezultātus, kas vērsti uz ugunsdrošības situācijas uzlabošanu valstī.

Tiks izvērtētas iespējas iesaistīt brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju, pašvaldību un citu institūciju ugunsdzēsības dienestus ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomās, nosakot

normatīvajā regulējumā attiecīgus uzdevumus, vienlaikus izvērtējot arī iespējamus risinājumus brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbības atbalstam.

Lai ar valstī īstenoto preventīvo darbību ugunsdrošības jomā varētu iedzīvotāju zināšanas un izpratni par ugunsdrošības jautājumiem, veicinātu ugunsdrošības prasību ievērošanu un sekmētu ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanu, ugunsdrošības pārbaudes un iedzīvotāju informēšanas aktivitātes tiks plānotas kā visaptverošs, uz konkrētiem mērķiem orientēts pasākumu kopums, kas balstīts uz risku analīzi, ugunsdrošības situācijas un iepriekš veikto pasākumu ietekmes novērtējumu. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests izvērtēs, vai šobrīd dienesta īstenotā politika attiecībā uz normatīvajos aktos paredzēto ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu veicina ugunsdrošības situācijas uzlabošanu, izstrādās komunikācijas stratēģiju 2017.-2020.gadam, kā arī noteiks vadlīnijas, lai nodrošinātu vienotu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta amatpersonu izpratni par normatīvā regulējuma piemērošanu.

Ņemot vērā ugunsdrošības jautājumu nozīmi būvniecībā, Iekšlietu ministrija sadarbībā ar Ekonomikas ministriju organizēs darba grupu, lai izvērtētu iespējamus risinājumus būvniecības kontroles pastiprināšanai.

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai valstī īstenotā ugunsdrošības uzraudzības politika nodrošina ugunsdrošības situācijas uzlabošanos un ugunsgrēku skaita samazināšanos, kā arī VUGD piešķirto valsts budžeta līdzekļu efektīvu izlietojumu.

Juridiskais pamatojums

Lietderības revīzija “Valstī īstenotās ugunsdrošības uzraudzības efektivitāte” ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles revīziju 2015.gada plānu un Otrā revīzijas departamenta 2015.gada 5.februāra uzdevumu Nr.2.4.1-9/2015.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītāja vecākā valsts revidente – juriste Daina Baha, valsts revidenti Sarmīte Baltusa, Viktorija Belova, Linda Kļava, Jānis Ošiņš un valsts revidenta palīdzē Marta Kleina (līdz 15.01.2016.).

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Iekšlietu ministrija un VUGD ir atbildīgi par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojums

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija plānota un veikta tā, lai gūtu pietiekamu pārliecību par to, vai valstī īstenotā ugunsdrošības politika sekmē ugunsdrošības prasību ievērošanu, ugunsgrēku novēršanu un ugunsgrēku radīto seku mazināšanu un vai VUGD piešķirtie valsts budžeta līdzekļi ir izlietoti efektīvi.

Revīzija veikta par laika posmu no 2014.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam, bet par atsevišķiem jautājumiem datu analīze pilnīgākas situācijas apzināšanai un salīdzināšanai veikta par ilgāku laikposmu.

Revīzijas apjomā iekļauta:

- ❖ Iekšlietu ministrija kā vadošā iestāde ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā, kura izstrādā un īsteno politiku šajās jomās;
- ❖ VUGD, kurš īsteno valsts politiku ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomās, uzrauga normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības prasību ievērošanu, kā arī koordinē iestāžu, organizāciju, komercsabiedrību un pašvaldību izveidoto

ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbību, kas saistīta ar ugunsdrošību un ugunsdzēsību.

Revīzijas mērķa sasniegšanai revīzijā tika izmantots:

- ❖ konsultācijas ar Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomikas un vadības fakultātes Darba un civilās aizsardzības institūta ekspertiem atbilstoši noslēgtajam līgumam⁷⁸;
- ❖ Iekšlietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas 2015.gadā veiktā audita ziņojums⁷⁹;
- ❖ promocijas darbs “Ugunsdrošības sistēmas ekonomiskās efektivitātes novērtēšanas metodes Latvijā”⁸⁰.

Lai izvērtētu valstī īstenotās ugunsdrošības uzraudzības efektivitāti, revīzijā tika iegūta informācija:

- ❖ no Iekšlietu ministrijas, VUGD, Lauku atbalsta dienesta;
- ❖ no Latvijas Apdrošinātāju asociācijas, Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālības, Latvijas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju apvienības, Latvijas Ugunsdzēsības asociācijas pārstāvjiem un 39 Latvijas pašvaldībām.

Revīzijas ierobežojumi:

- ❖ Revīzijas pārbaudēs netika vērtēta VUGD amatpersonu veikto ugunsdrošības pārbaudžu atbilstība normatīvo aktu prasībām.

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts / nav sasniegts
1. Vai Latvijā ir noteikta un tiek realizēta skaidra politika un pasākumu kopums ugunsgrēku skaita samazināšanai un ugunsdrošības situācijas uzlabošanai?		
Vai valstī ir izstrādāta attīstības plānošanas politika ugunsdrošības jomā?	Ugunsdrošības jomā ir izstrādāta attīstības plānošanas politika ugunsdrošības situācijas uzlabošanai valstī ar noteiktām prioritātēm, skaidri izvirzītiem mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem, veicamajiem pasākumiem un konkrētiem iesaistāmo institūciju uzdevumiem.	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts, jo Iekšlietu ministrija nav izstrādājusi politikas plānošanas dokumentu ugunsdrošības jomā, un līdz ar to nav izvirzīti konkrēti ugunsdrošības rīcībpolitikas mērķi, nav paredzēti tiem atbilstoši veicamie pasākumi un sasniedzamie rezultāti.
	Pasākumi ugunsdrošības situācijas uzlabošanai valstī tiek īstenoti saskaņā ar izvirzītajiem attīstības plānošanas politikas mērķiem, novērtējot sasniegtos rezultātus un atbilstoši plānojot turpmāk veicamās darbības un nepieciešamos resursus.	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts. Tā kā nav izstrādāta rīcībpolitika ar konkrētiem, problēmu analīzes rezultātā izvirzītiem mērķiem un veicamajiem pasākumiem, tad arī netiek īstenots uz izvirzītiem mērķiem balstīts komplekss, visaptverošs, savstarpēji koordinētu pasākumu kopums. Netiek arī veikts novērtējums, vai un kā sekmējas izvirzīto mērķu īstenošana ugunsdrošības stāvokļa valstī uzlabošanā, lai atbilstoši situācijai plānotu turpmāk veicamos pasākumus un resursus.
Vai ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas nodrošināšanā efektīvi tiek iesaistīti visi valstī pieejamie resursi un ir noteikti uzdevumi citu institūciju iesaistei?	Ugunsdrošības preventīvās darbības un ugunsdzēsības efektīvai, racionālai īstenošanai tiek iesaistīti visi valstī pieejamie resursi, tajā skaitā brīvprātīgi izveidotie ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienesti, brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas.	⊙ Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo brīvprātīgie ugunsdzēsēji, pašvaldību ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienesti u.c. vien nelielā daļā (aptuveni 3%) gadījumu ir piedalījušies VUGD reģistrēto ugunsgrēku dzēšanā, bet ugunsdrošības preventīvo pasākumu īstenošanā VUGD citus resursus neiesaista vispār.
	Ugunsdrošības preventīvo pasākumu īstenošanai ir skaidri noteikti konkrēti uzdevumi VUGD, pašvaldībām, brīvprātīgi izveidotajiem ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienestiem un citām institūcijām.	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts, jo normatīvajā regulējumā nav ne reglamentēts valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros veicamo preventīvo pasākumu kopums, ne arī noteikti konkrēti tā ietvaros iesaistāmajām institūcijām veicamie uzdevumi. Piemēram, brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju kompetence nav noteikta vispār, bet pašvaldībām ir vien paredzēti vispārīgi uzdevumi atbalstīt VUGD un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju veidošanu savā teritorijā.

VUGD koordinē brīvprātīgi izveidoto ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbību, kas saistīta ar ugunsdrošību un ugunsdzēsību, kā arī sadarbojas ar citām institūcijām ugunsdrošības stāvokļa apzināšanā un preventīvo pasākumu īstenošanā.	☺	Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo VUGD ir noteikta brīvprātīgi izveidoto ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju koordinēšanas funkcija, bet koordinēšanas sistēma nav izveidota, VUGD vienīgi uzskaita un nelielā daļā gadījumu iesaista citus brīvprātīgi izveidotos dienestus ugunsdzēsības darbos. VUGD nesadarbojas arī ar citām iesaistīties gatavām institūcijām.
Pašvaldības iesaistās ugunsdrošības situācijas uzlabošanā savā teritorijā un nodrošina ugunsdrošības prasību ievērošanu savos objektos	☺	Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo pašvaldībām nav noteikti konkrēti uzdevumi un tās netiek koordinētas vienotai ugunsdrošības preventīvo pasākumu īstenošanai. Tikai daļa pašvaldību veic pasākumus ugunsdrošības situācijas uzlabošanai savā administratīvajā teritorijā, turklāt pašvaldības tos veic pēc savas izpratnes un iespējām.

2. Vai ar VUGD īstenoto valsts ugunsdrošības uzraudzību tiek uzlabota ugunsdrošības situācija valstī un mazināts ugunsgrēku skaits?

Vai VUGD ugunsdrošības pārbaudes uzlabo ugunsdrošības situāciju valstī un motivē ēku un būvju īpašniekus ievērot noteiktās prasības?	Ugunsdrošības pārbaudes tiek veiktas tajos objektos, kas identificēti atbilstoši ugunsdrošības situācijas novērtējumam un risku analīzei	☺	Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo ugunsdrošības pārbaudes galvenokārt aptver šauru vienu un to pašu objektu loku, un pārsvarā tajos pārbaudes notiek katru gadu. Netiek veikts ugunsdrošības pārbaužu izvērtējums, lai apzinātu ugunsdrošības stāvokli un plānotu turpmāk veicamos pasākumus un nepieciešamos resursus.
	Kritēriji, pēc kuriem nosakāmi pārbaudāmie objekti, ir noteikti ārējā normatīvajā aktā, paredzot valsts ugunsdrošības uzraudzības apjomu un saturu, un tas savukārt ļauj plānot un pamatot tā ietvaros VUGD veicamo darba apjomu un nepieciešamos resursus	☹	Nē – kritērijs nav sasniegts, jo VUGD iekšējā normatīvajā regulējumā nosaka kritērijus objektiem, kuros veicamas ugunsdrošības pārbaudes, kas rada risku, ka VUGD valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros veikto pārbaužu apjoms ir atkarīgs no pieejamajiem resursiem. Pārbaužu apjoms katru gadu samazinās.
	Ar ugunsdrošības pārbaudēm atklātie ugunsdrošības pārkāpumi tiek novērsti un tiek uzlabota vispārējā ugunsdrošības situācija	☹	Nē – kritērijs nav sasniegts, jo aptuveni 96% objektu ugunsdrošības pārkāpumi tiek konstatēti katrā ugunsdrošības pārbaudē un aptuveni 58% objektu ugunsdrošības prasību pārkāpumi netiek novērsti savlaicīgi.

Vai VUGD izmanto paredzētos sodīšanas un ietekmēšanas instrumentus ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanai?	Paredzētie administratīvie sodi par ugunsdrošības prasību pārkāpšanu tiek piemēroti, tādējādi pēc iespējas novēršot jaunu pārkāpumu izdarīšanu un kopumā veicinot ugunsdrošības stāvokļa uzlabošanu	⊙ Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo ne visos gadījumos VUGD izmanto likumā paredzētos ietekmēšanas instrumentus un piemēro administratīvos sodus personām, kas pārkāpj un pat ilgstoši neievēro ugunsdrošības noteikumus.
	Gadījumos, kad tiek konstatēti normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības prasību pārkāpumi, kas rada tiešus ugunsgrēka izcelšanās draudus, tiek izdots brīdinājums par būves, tās daļas vai iekārtas ekspluatācijas apturēšanu vai arī to ekspluatācija apturēta, lai veicinātu bīstamo ugunsdrošības prasību pārkāpumu ātrāku novēršanu	⊙ Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo brīdinājumi un lēmumi par ekspluatācijas apturēšanu tiek pieņemti reti un ar pašreiz īstenoto kārtību personas, kas pieļauj tādus ugunsdrošības pārkāpumus, kuri var radīt nepieļaujamu risku cilvēkiem un materiālajām vērtībām, nav motivētas pēc iespējas īsākā laikā tos novērst.
Vai valsts ugunsdrošības uzraudzības ietvaros VUGD veiktie informatīvie pasākumi ir mērķorientēti un veicina sabiedrības informētību par ugunsdrošības prasībām un to ievērošanu?	VUGD veiktie informatīvie pasākumi ugunsdrošības prasību ievērošanas veicināšanai tiek organizēti kā kompleks, visaptverošs, plānveidīgs pasākumu kopums, iesaistot visus valstī pieejamos resursus (piemēram, brīvprātīgo ugunsdzēsēju formējumus u.c.)	⊙ Daļēji – kritērijs ir sasniegts daļēji, jo VUGD veic iedzīvotāju informēšanas pasākumus, bet to plānošanā VUGD trūkst kompleksas pieejas un pasākumu īstenošana netiek koordinēta, netiek noteiktas veicamās aktivitātes un izvirzīti konkrēti jautājumi, par kuriem informējami vai izglītojami iedzīvotāji, nenotiek sadarbība iedzīvotāju informēšanas aktivitātēs ar valstī pieejamajiem dienestiem.
	VUGD informatīvie pasākumi iedzīvotāju zināšanu un izpratnes par ugunsdrošības prasībām vairošanai ir uz konkrētiem mērķiem orientēti, kas noteikti atbilstoši situācijas izvērtējumam, identificējot riska grupas un nosakot jautājumu loku konkrētu mērķauditoriju izglītošanai, kā arī veicamās aktivitātes.	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts, jo netiek apzināts iedzīvotāju izpratnes un zināšanu līmenis, apkopotas identificējamās problēmas un novērtēti veikto aktivitāšu rezultāti, lai plānotu turpmāk nepieciešamās aktivitātes. Informatīvie pasākumi netiek plānoti, lai sasniegtu konkrētu mērķauditoriju un sasniegtu konkrētus mērķus iedzīvotāju, tajā skaitā dzīvojamā sektorā, zināšanu un izpratnes veicināšanai.
	Iedzīvotāji ir pietiekami informēti par ugunsdrošības prasībām un ir motivēti tās ievērot	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts, jo iedzīvotājiem trūkst izpratnes par ugunsdrošību, kā rezultātā tie nav motivēti ievērot ugunsdrošības prasības, par ko liecina ne tikai pieaugošais ugunsgrēku skaits, bet arī to jomu ekspertu viedoklis, kuri tiešā veidā saskaras ar iedzīvotāju informētību par obligātajām ugunsdrošības prasībām.

3.Vai ar pašreiz spēkā esošo normatīvo regulējumu pietiekami tiek nodrošināta ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrole būvniecībā?

	Ir nodrošināta pietiekama (VUGD kā valsts ugunsdrošību uzraugošās iestādes) valsts uzraudzība pār ugunsdrošības prasību ievērošanu būvniecībā, lai novērstu tādu ēku būvniecību, kas neatbilst ugunsdrošības prasībām	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts, jo pat tajos objektos, kur ir pastiprinātas prasības ugunsdrošības noteikumu ievērošanai būvprojektēšanā, VUGD pie būves pieņemšanas ekspluatācijā 16% gadījumu konstatē ugunsdrošības prasību pārkāpumus, bet lielākajā daļā objektu VUGD ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrolei nav iesaistīts vispār. Normatīvo aktu grozījumi VUGD iesaistes samazināšanai ēku būvniecībā 2007.gadā tika veikti bez izvērtējuma, šāds izvērtējums nav veikts joprojām.
	Ir nodrošināta pietiekama ugunsdrošības prasību ievērošanas kontrole projektēšanas stadijā, lai ugunsdrošības prasību pārkāpumi, kas ir pieļauti projektēšanā tiek atklāti un novērsti savlaicīgi, nevis pirms būves pieņemšanas ekspluatācijā, kad būvniecība faktiski ir pabeigta	⊗ Nē – kritērijs nav sasniegts, jo vairāk nekā pusē (54%) no revīzijā analizētajiem VUGD negatīvajiem atzinumiem, kas izsniegti pirms būvobjekta pieņemšanas ekspluatācijā, ir konstatēti tādi ugunsdrošības prasību pārkāpumi, kas attiecināmi uz būvprojektēšanas stadiju.

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- ❖ Analizēti ārējie normatīvie akti, politikas plānošanas dokumenti, Ministru kabinetā skatītie informatīvie ziņojumi u.c.
- ❖ Analizēti Iekšlietu ministrijas un VUGD vadības dokumenti, iekšējie normatīvie akti un cita sniegtā informācija.
- ❖ Analizēti VUGD reģionālo struktūrvienību objektu pārbaužu darba plāni, 653 objektu pārbaužu lietas, sniegtie atzinumi par būvobjektu atbilstību ugunsdrošības prasībām, lēmumi u.c. dokumenti. Izlasē tika iekļautas kopumā 15 VUGD reģionālās struktūrvienības, kurās revīzijā veiktas pārbaudes - Kurzemes reģiona brigādes Liepājas, Ventspils un Saldus daļas, Zemgales reģiona brigādes Tukuma, Jelgavas un Jēkabpils daļas, Latgales reģiona brigādes Rēzeknes, Balvu un Daugavpils daļas, Vidzemes reģiona brigādes Cēsu, Valkas un Valmieras daļas, Rīgas reģiona pārvaldes 1., 3. un 5. iecirknis.
- ❖ Analizēti VUGD informācijas sistēmā “Izbraukumu reģistrēšanas un resursu vadības informācijas sistēma” (IRRVIS) reģistrētie dati par ugunsgrēkiem.
- ❖ Veiktas intervijas ar VUGD atbildīgajām personām.
- ❖ Veiktas intervijas ar Latvijas Apdrošinātāju asociācijas, Latvijas Skursteņslaucītāju amata brālības, Latvijas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju apvienības un Latvijas Ugunsdzēsības asociācijas pārstāvjiem un analizēta to iesniegtā informācija.
- ❖ Veikta pašvaldību aptauja un analizēti veikto aptauju rezultāti (kopumā atbildes saņemtas no 39 pašvaldībām visā Latvijā).
- ❖ Analizēta starptautiskās organizācijas “CTIF” par dažādām pasaules valstīm apkopotā statistika ugunsdrošības jomā.
- ❖ Analizēta no Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Zviedrijas augstākajām revīzijas iestādēm saņemtā un interneta vietnēs publiski pieejamā informācija par ārvalstu pieredzi un statistikas datiem.

Revīzijas grupa

revīzijas grupas vadītāja,

vecākā valsts revidente-juriste

(paraksts)

D.Baha

valsts revidenti

(paraksts)

S.Baltusa

(paraksts)

V.Belova

(paraksts)

L.Kļava

(paraksts)

J.Ošiņš

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums	Skaidrojums
CTIF	(<i>Comité technique international de prévention et d'extinction du Feu</i>) ir starptautiska tehniskā pieredzes apmaiņas organizācija ugunsdrošības, katastrofu seku likvidēšanas un glābšanas jomā, kuras dalībvalsts ir arī Latvija
IRRVIS	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta informācijas sistēma "Izbraukumu reģistrēšanas un resursu vadības informācijas sistēma", kurā saskaņā ar Ministru kabineta 17.04.2012. noteikumiem Nr.279 "Noteikumi par ugunsgrēku un glābšanas darbu uzskaiti" Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests uzskaita ugunsgrēkus un veiktos glābšanas darbus, kā arī informāciju par tiem
ugunsdrošības inspektori	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, kuras veic valsts ugunsdrošības uzraudzību, tajā skaitā gan ugunsdrošības uzraudzības un civilās aizsardzības inspektori un vecākie inspektori, gan arī daļas komandieri un posteņa komandieri, kuri ir iesaistīti arī ugunsdzēsības un glābšanas funkcijas īstenošanā
Ugunsdrošības noteikumi	Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr.82 "Ugunsdrošības noteikumi".
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

Pielikumi

1.pielikums. Latvijā reģistrētie ugunsgrēki no 2002. līdz 2015.gadam

Gads	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Ugunsgrēku skaits (bez mežu ugunsgrēkiem)	11 504	10 151	9 144	8 676	15 220	9 670	8 608	8 997	8 087	8 812	8 536	9 821	12 175	10 311
dzīvojamais sektors	4 067	3 701	3 620	3 099	4 139	3 563	3 407	3 422	3 419	3 525	3 549	3 431	3 572	3 155
kūlas un krūmu, atsevišķu koku ugunsgrēki	4 183	3 595	3 143	3 010	6 958	3 461	1 076	2 054	1 663	1 712	1 764	2 316	4 044	2 710
bezsaimnieka mājas, atkritumi, izgāztuves	1 743	1 375	1 334	1 771	2 721	2 341	2 780	2 464	2 060	2 650	2 242	2 992	3 385	3 283
transporta līdzekļi, transporta nozare	581	634	667	620	603	713	628	604	471	449	468	566	633	621
publiskas ēkas	349	317	286	266	261	204	269	186	194	153	221	216	232	204
ražošanas ēkas	232	211	191	177	244	204	179	137	176	217	154	159	153	174
lauksaimnieciskās ražošanas objekti	116	106	95	89	130	102	90	49	29	33	56	63	69	80
jaunbūves (būvobjekti)	116	106	95	89	98	102	90	41	47	41	40	37	38	38
tirdzniecības un noliktavu telpas	23	106	95	89	49	102	0	40	28	32	42	41	49	46
Bojāgājušo skaits	267	260	195	235	235	207	163	145	148	122	99	104	94	90
Cietušo skaits	234	236	193	265	318	271	245	194	242	252	283	252	283	272

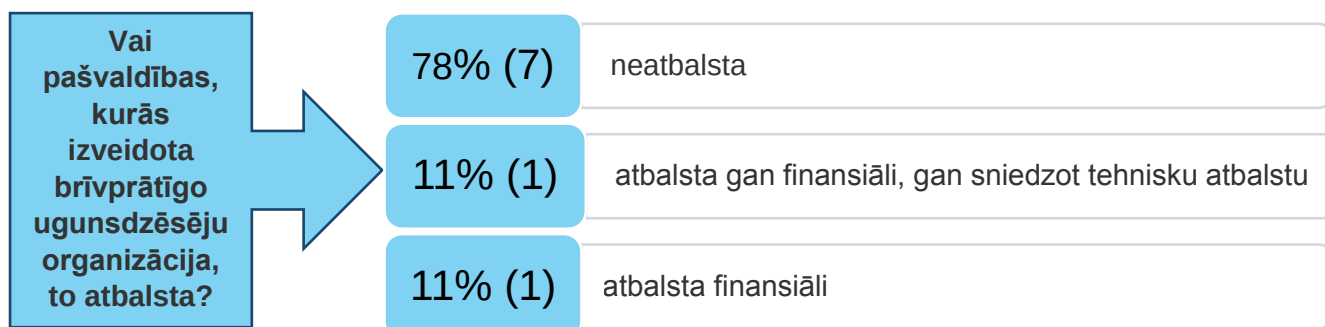
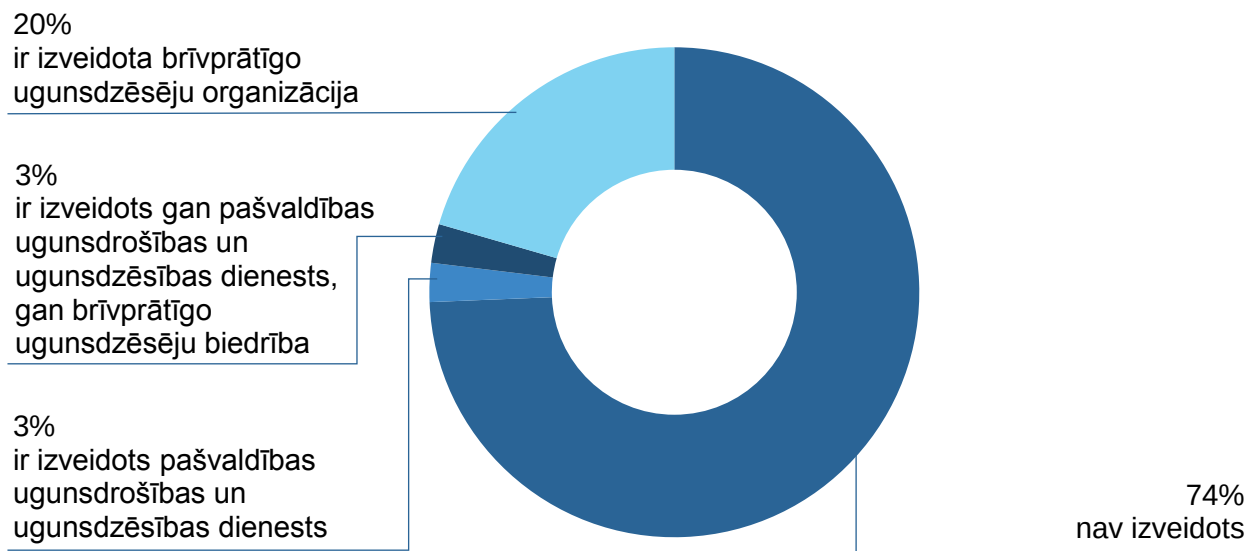
2.pielikums. Citās valstīs izstrādātie darbības ugunsdrošības jomā plānošanas dokumenti

Igaunija	Lietuva	Polija	Somija	Zviedrija
Vai tiek izstrādāti darbības ugunsdrošības jomā plānošanas dokumenti un izvirzīti sasniedzamie mērķi?				
Ir izstrādāta Iekšējās drošības Stratēģija 2015. – 2020.gadam, Igaunijas Glābšanas dienesta stratēģija 2015 – 2025.gadam, kā arī iekšzemes drošības attīstības plāns un rīcības plāni ugunsdrošībai Igaunijā. <u>Izvirzīti mērķi</u> (konkrētos skaitļos): piemēram, salīdzinājumā ar 2013.gada līmeni samazināt ugunsgrēkos bojāgājušo skaitu, glābšanas pasākumu skaitu, ugunsgrēku skaitu ēkās, kā arī tieši dzīvojamās ēkās, uzlabot sabiedrības uzticības vērtējumu glābšanas dienestam, iesaistīt vairāk brīvprātīgo ugunsdzēsēju u.c.	Ir vietējā (pašvaldību) līmeņa ikgadēji preventīvas pasākumu plāni. <u>Izvirzīti mērķi</u> un atbilstoši konkrēti uzdevumi ar sasniedzamo rezultātu, piemēram, darbībām, kas vērstas uz mērķa grupām (noteikts augstākais risks), darbībām, kas vērstas uz objektiem, kur noteikts augsts risks vai identificētās teritorijas riska zonās u.tml. Tiek ņemti vērā arī pašvaldību, policijas ierosinājumi.	Ir izstrādāta programma „Nodzēst risku”. <u>Izvirzīti mērķi</u>: samazināt ugunsgrēkos bojāgājušo skaitu par 30% līdz 2023.gadam, samazināt ugunsgrēku skaitu privātajā sektorā, palielināt ugunsdrošības nozīmību un iedzīvotājos stiprināt atbildības sajūtu un attieksmi pret ugunsdrošību. Lai to sasniegtu, izvirzīti astoņi galvenie mērķi, 24 konkrēti rīcības virzieni un ap 80 rādītāju, kas ļaus novērtēt mērķu sasniegšanu.	Ir uz risku analīzi balstīti vietējā līmeņa Glābšanas dienestu plāni, kuru izstrādei tiek ieviesta kopīga valstiska līmeņa metode – instruments darbības programmas novērtēšanai un turpmākās darbības plānošanai (šāda plānu izstrāde paredzēta likumā). <u>Mērķi</u> tiek izvirzīti atbilstoši situācijas risku analīzei un veiktās darbības novērtējumam, salīdzinot, kāds uzlabojums ar veikto darbību ir panākts.	Ir izstrādāta valsts stratēģija ugunsdrošības paaugstināšanai. <u>Mērķi</u>: par vismaz trešdaļu (2020.gadā) samazināt nāves gadījumu un nopietnu miesas bojājumu skaitu, kas gūti ugunsgrēkos mājās, palielināt personu informētību par ugunsdrošību un kā rīkoties ugunsgrēka gadījumā, palielināt ugunsdzēsības iekārtu, dūmu detektoru skaitu mājokļos u.tml. Atbilstoši mērķiem tiek izvirzīti konkrēti uzdevumi.
Vai tiek novērtēta preventīvās darbības ietekme un veikto pasākumu rezultāti?				
Tiek vērtēta. Ņemot vērā iepriekšējās darbības novērtējumu un situācijas analīzi, tiek plānoti turpmākie pasākumi. <u>Vērtē:</u> ✓ iedzīvotāju zināšanu un izpratnes līmeni, preventīvo uzvedību (no 2007.gada tiek vērtēts iedzīvotāju izpratnes indekss ar vairākiem apakšrādītājiem, kas ietver novērtējumu par iedzīvotāju zināšanām, attieksmi, uzvedību un preventīvo rīcību (datus iegūst elektroniskā vidē, telefonaptauļās un konsultācijās ugunsdrošības	Tiek vērtēta. Ņemot vērā iepriekšējās darbības novērtējumu, tiek plānoti turpmākie pasākumi. <u>Vērtē:</u> ✓ vai samazinās ugunsgrēku rezultātā radušies zaudējumi (salīdzina ar iepriekšējiem 5 gadiem, vidējais, %), identificē arī cilvēku zaudējumu faktorus un apstākļus; ✓ identificēto mērķauditoriju informēšanas apjoma rezultāti; ✓ apsekojumu un pārbaužu	Tiek vērtēta. Tiek veikts programmas darbību ietekmes novērtējums un sastādīti ikgadēji ziņojumi. <u>Vērtē:</u> ✓ vai ir sasniegti noteiktie mērķi, rezultāti pret pieņemto vadības programmu, ✓ vai mērķi joprojām atbilst nozaru, reģionu problēmām un vajadzībām, ✓ salīdzina nozaru, reģionu vajadzības un problēmas ar faktiskajiem programmas	Tiek vērtēta. Plāna izpildes novērtējuma un aktualizēšanas turpmākai darbībai process balstīts uz risku analīzes, resursu sadales un izlietojuma, sistēmiskas sadarbības ar citām iestādēm, kā arī kvalitātes un efektivitātes izvērtējumu (īstenojie pasākumi tiek salīdzināti ar plānoto). <u>Vērtē šādus aspektus:</u> ✓ kāds ir pašreizējais pārbaudāmo objektu drošības stāvoklis;	Tiek vērtēta. Atbilstoši stratēģijai un izvirzītajiem mērķiem katru gadu tiek vērtēti veiktās darbības rezultātā noteiktie ugunsdrošību uzlabošanas rādītāji. <u>Vērtē, piemēram:</u> ✓ ir ierīkoti funkcionējoši dūmu detektori un ugunsdzēsības inventārs; ✓ dzīvojamā sektora ugunsgrēku skaits un tajos bojā gājušo un ievainoto skaits; ✓ ugunsgrēkos cietušo rīcība; ✓ ugunsgrēku rezultātā radušās

pārbaudēs u.tml.)); ✓ veikto informatīvo pasākumu rezultātus (rīko pasākumus, kuru rezultatīvie rādītāji tiek mērīti, piemēram, informatīvajai kampaņai ir jāaptver vismaz 85% no konkrētās identificētās mērķgrupas); ✓ ugunsdrošības pārbaužu rezultāti (t.sk. datu vākšana un analīze, apmeklējot mājokļus), pārbaudes rīko, objektus identificējot risku un situācijas analīzes rezultātā; ✓ bērnu riska uzvedības pētījums (mērķa grupas vecums 6 – 14) u.c.	rezultāti attiecīgos izvirzītajos jautājumos; ✓ inspektoru viedoklis; ✓ atsevišķu veikto pasākumu novērtēšana (piemēram, izglītības kampaņas skolotājiem, sadarbība ar garīdzniekiem, TV sociālajiem projektiem par ugunsgrēku novēršanu) u.c.	rezultātiem; ✓ pasākumu novērtējums.	ilgtspējas	✓ mērķi, kurus nepieciešams sasniegt atbilstoši esošajai situācijai; ✓ kādas metodes nepieciešams izmantot, lai sasniegtu mērķi; ✓ kā mērķi tika sasniegti. Vērtēšanai ņem vērā: ✓ informāciju par klientu atsauksmēm; ✓ ugunsdrošības inspektoru pārbaudēs un sadarbībā ar citām institūcijām iegūto informāciju, ✓ informāciju par izmaiņām riska līmeņa objektos u.tml.	īpašuma bojājumu izmaksas; ✓ ēku skaits ar kamīniem ar nepilnībām ugunsdrošībā; ✓ pašvaldību skaits, kurām ir attīstīta sadarbība dzīvojamā sektora ugunsgrēku novēršanai.
--	--	---	-------------------	---	--

3.pielikums. Pašvaldību aptaujas apkopojums (39 atbildes)

Vai Jūsu pašvaldības administratīvajā teritorijā ir izveidots ugunsdrošības un ugunsdzēsības dienests?

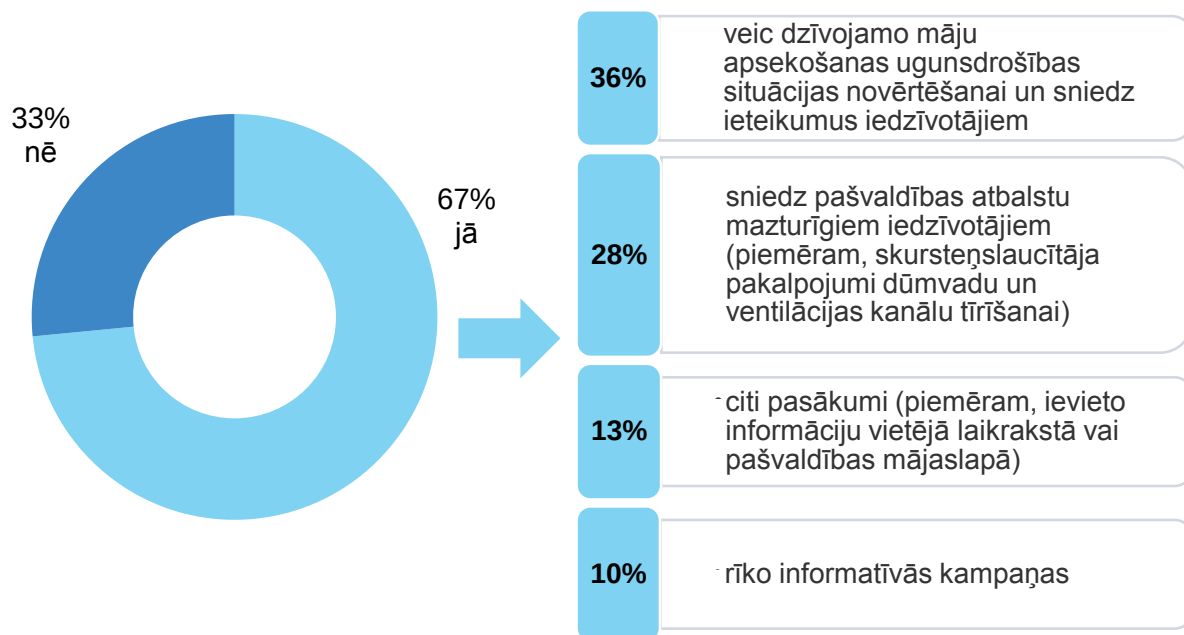
Vai Jūsu pašvaldība papildus valstī pastāvošajam normatīvajam regulējumam ir izdevusi saistošos noteikumus, kuros ir paredzēts regulējums ugunsdrošības jomā?

38% JĀ

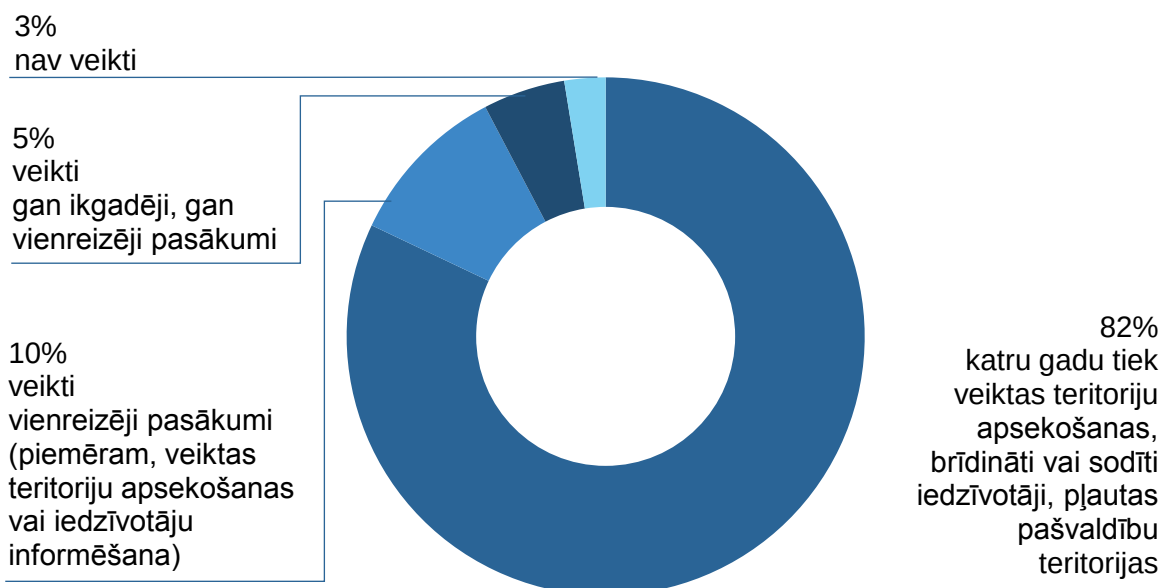
piemēram ✓ par aizliegumu dedzināt atkritumus, kurt ugunsgrākus
✓ par pienākumu uzturēt sanitāro tīrību un kārtību

62% NĒ

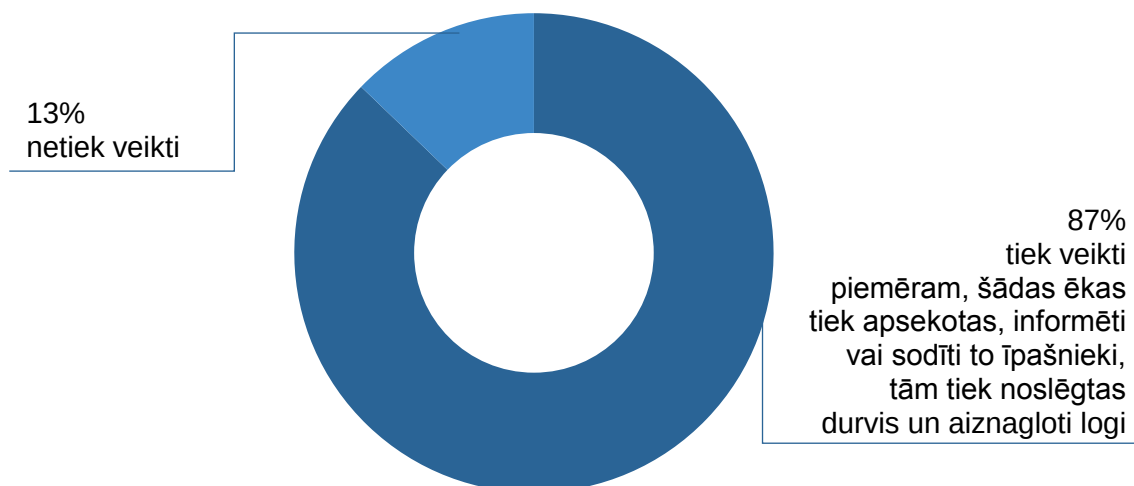
Vai Jūsu pašvaldība veic kādus pasākumus ugunsdrošības situācijas uzlabošanai dzīvojamā sektorā?

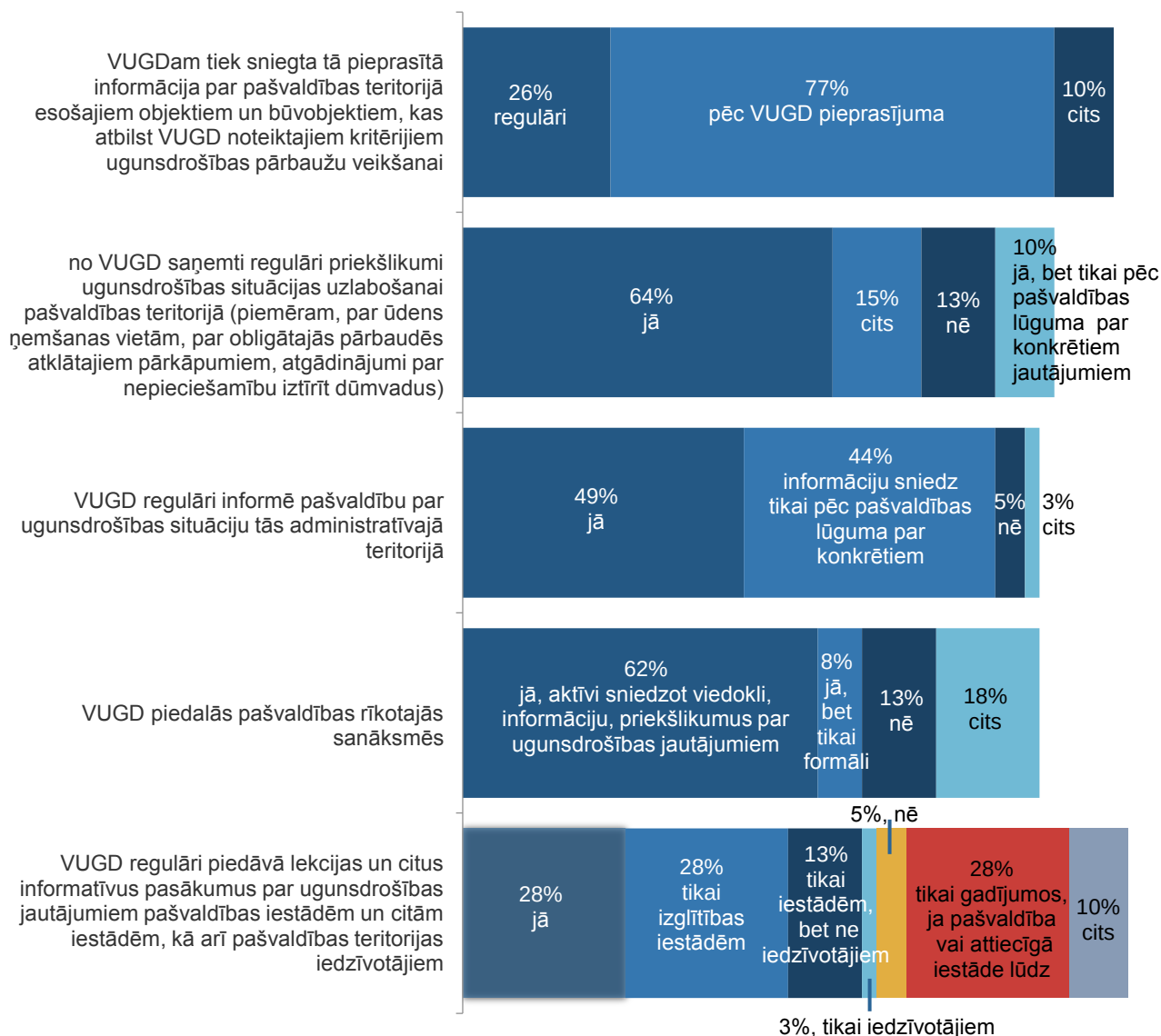
Vai Jūsu pašvaldība laika periodā 2013.-2015.gadam ir veikusi pasākumus kūlas ugunsgrēku skaita mazināšanai?

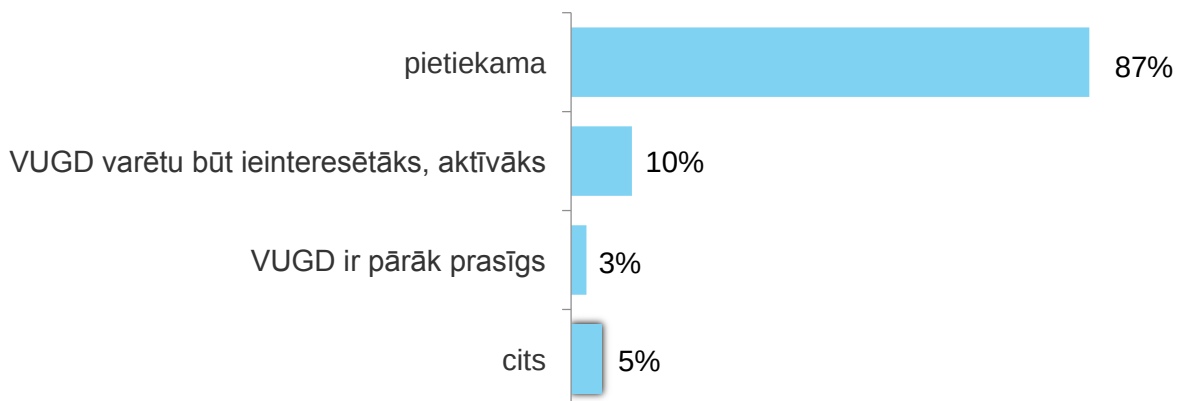
Vai Jūsu pašvaldībā tiek veikti pasākumi, lai neizceltos ugunsgrēki pamestās, neapsaimniekotās ēkās?

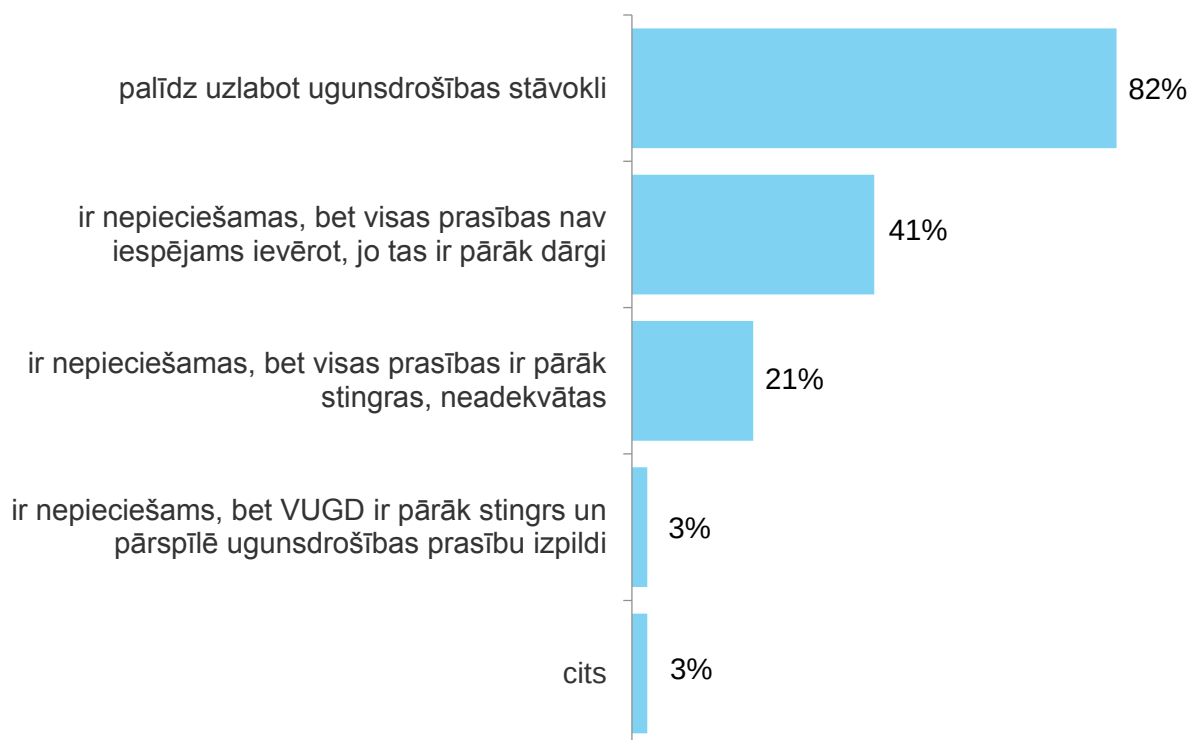
Kādos virzienos šobrīd tiek īstenota sadarbība ar VUGD?

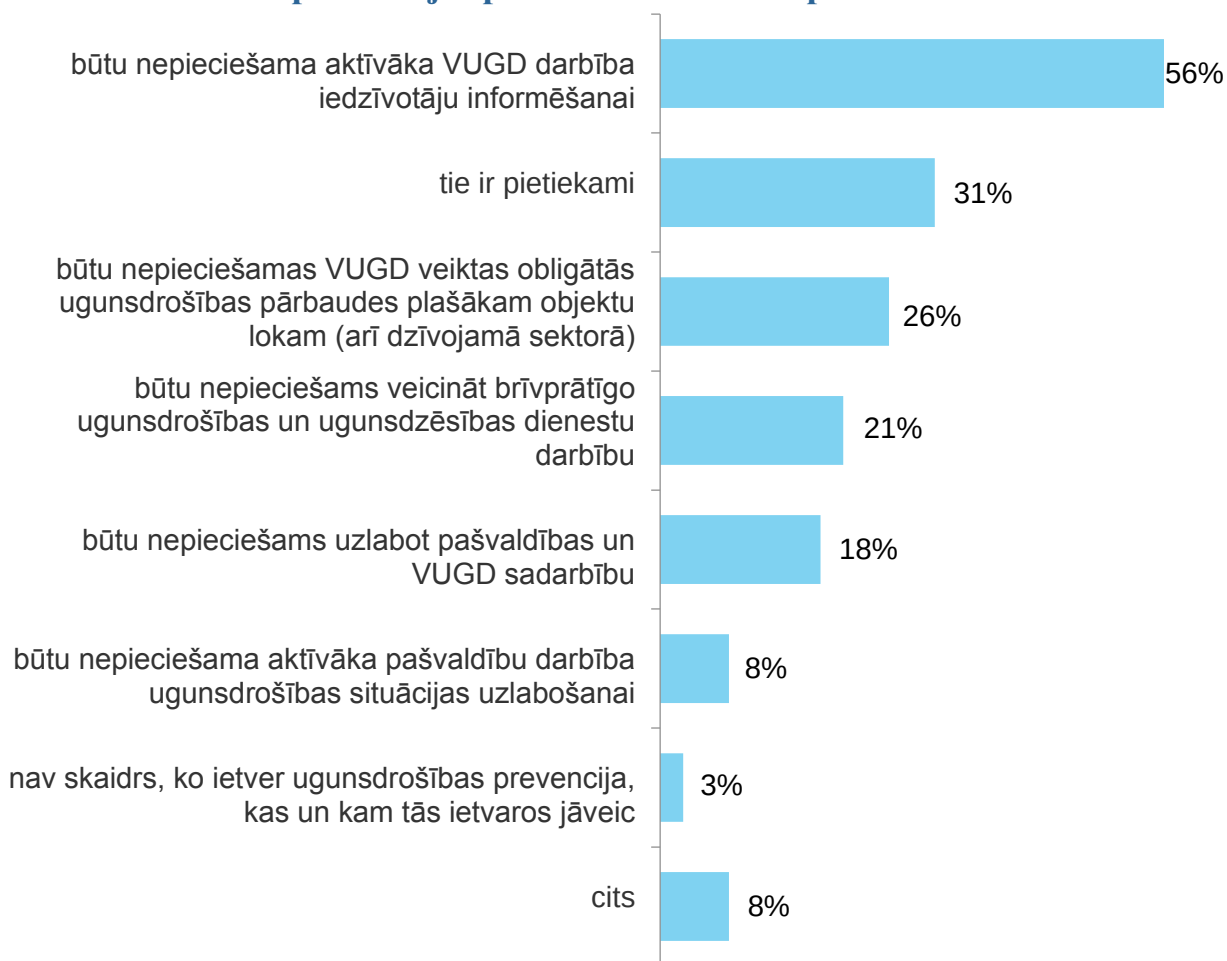
Kāda šobrīd ir sadarbība ar VUGD?

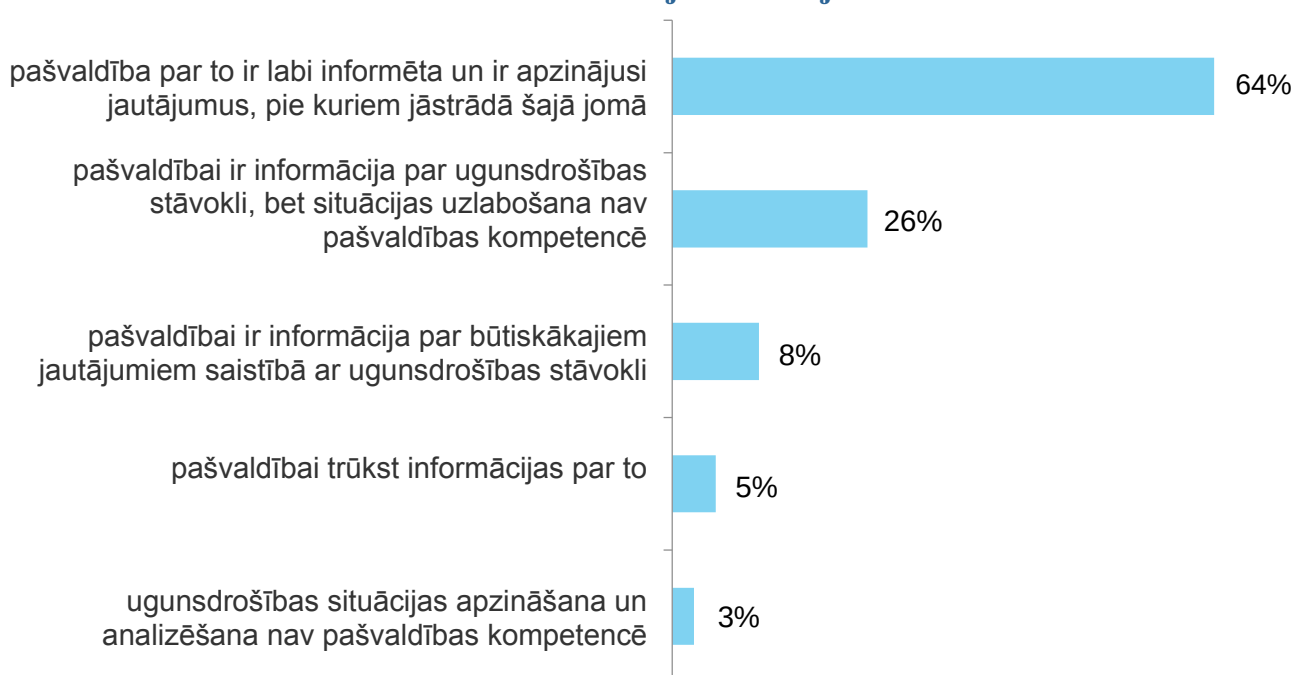
Vai VUGD veiktās obligātās ugunsdrošības uzraudzības pārbaudes palīdz uzlabot situāciju?

Kā, Jūsu pašvaldības ieskatā, varētu raksturot šobrīd īstenotos prevencijas pasākumus valstī kopumā?

Kāda, Jūsu pašvaldības ieskatā, ir ugunsdrošības situācija tās administratīvajā teritorijā?

4.pielikums. VUGD depo noslodze izbraukumiem uz ugunsgrēkiem

Izbraukumu skaits gadā	VUGD depo skaits, kuriem ir attiecīgais daudzums izbraukumu uz ugunsgrēkiem gadā	
Līdz 30	4 depo	- Dundaga; - Nereta, Lubāna, Varakļāni, kur lielākā daļa no kopējā ugunsgrēku skaita ir kūlas un mežu ugunsgrēki
31 – 40	4 depo	- Alsunga; - Ape, Ērgļi, kur aptuveni puse vai lielākā daļa ir kūlas un mežu ugunsgrēki; - Mazsalaca, kur aptuveni 1/3 ir kūlas un mežu ugunsgrēki
41 – 50	11 depo	- Aizpute, Eleja; - Sabile, Pļaviņas, Kalnciems, Jaunpiebalga, kur aptuveni puse ir kūlas un mežu ugunsgrēki; - Tilža, Piltene, Aknīste, Viesīte, Rūjiena, kur aptuveni 1/3 ir kūlas un mežu ugunsgrēki
51 - 60	12 depo	- Priekule, Roja; - Ķeipene, Kārsava, Skrunda, Salacgrīva, Cesvaine, kur aptuveni puse ir kūlas un mežu ugunsgrēki; - Viļaka, Dagda, Auce, Aloja, Strenči, kur aptuveni 1/3 ir kūlas un mežu ugunsgrēki
61 – 100	13 depo	- Ķemeri; - Baldone, Jaunjelgava, Vecumnieki, Smiltene, Ilūkste, Višķi, Zilupe, Līvāni, Viļāni, kur aptuveni puse vai lielākā daļa ir kūlas un mežu ugunsgrēki; - Alūksne, Iecava, Kandava, kur aptuveni 1/3 daļa ir kūlas un mežu ugunsgrēki
101 – 200	25 depo	- Rīgas 1 depo, Bolderāja, Saulkrasti, Bulduri, Sloka, Jaunciems, Malta, Saldus, Talsi, Preiļi, Liepājas 2 depo; - Valkas, Madonas, Aizkraukles, Ludzas, kur aptuveni puse ir kūlas un meža ugunsgrēki; - Valmiera, Limbaži, Kuldīga, Olaine, Balvi, Krāslava, Daugavpils 1depo, Liepājas 2 depo, kur aptuveni 1/3 ir kūlas un mežu ugunsgrēki
201 – 500	15 depo	- Ventspils, Jelgava, Bauska, Rīgas 1depo; - Sigulda, Daugavpils 3 depo, Gulbene, Jēkabpils, kur aptuveni puse ir kūlas un meža ugunsgrēki; - Ogre, Rēzekne, Cēsis, Dobeles, Tukums, kur aptuveni 1/3 ir kūlas un mežu ugunsgrēki
Virs 500	8 depo	Rīga

5.pielikums. VUGD noteiktie objekti, kuri jāiekļauj pārbaudāmo objektu sarakstā

Līdz 2014.gada decembrim		No 2015.gada janvāra	
Objektu sarakstā iekļauj objektus	Pārbaudes veic	Objektu sarakstā iekļauj objektus	Pārbaudes veic
Kas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām atzīti par valsts nozīmes paaugstinātās bīstamības objektiem	ne retāk kā reizi divos gados	Kas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām atzīts par valsts, reģionālās un vietējās nozīmes paaugstinātās bīstamības objektu	ne retāk kā reizi divos gados
Publiskās ēkas ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 50:		Publisku ēku:	
a) izglītības iestāžu ēkas ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 50	ne retāk kā reizi divos gados	a) izglītības iestādes ēku, kurā paredzēts uzturēties vairāk par 100 cilvēkiem	ne retāk kā reizi divos gados
b) ārstniecības, veselības aprūpes, sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestāžu ēkas ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 50	ne retāk kā reizi divos gados	b) ārstniecības, veselības aprūpes, sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestāžu ēku, kurā paredzēts uzturēties vairāk par 50 cilvēkiem	ne retāk kā reizi divos gados
c) viesnīcas un citas īslaicīgas apmešanās ēkas ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 50	ne retāk kā reizi divos gados	c) viesnīcu un citu īslaicīgas apmešanās ēku ar paredzēto gultas vietu skaitu lielāku par 50	ne retāk kā reizi divos gados
Līdz 2014.gada decembrim		No 2015.gada janvāra	
Citas publiskās ēkas vai būves ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 100	ne retāk kā reizi piecos gados	d) citu publisku ēku vai būvi ar paredzēto cilvēku skaitu lielāku par 200	ne retāk kā reizi trijos gados
Kas saskaņā ar normatīvo aktu prasībām atzīti par reģionālās un vietējās nozīmes paaugstinātās bīstamības objektiem	ne retāk kā reizi piecos gados		
Ēkas un būves ar sprādzienbīstamu vidi un kopējo platību lielāku par 500 m ² vai ar ugunsbīstamu vidi un kopējo platību lielāku par 1000 m ²	ne retāk kā reizi piecos gados	Ēku un būvi ar sprādzienbīstamu vidi un kopējo platību lielāku par 500 m ² vai ar ugunsbīstamu vidi un kopējo platību lielāku par 1000 m ²	ne retāk kā reizi piecos gados
Kas saskaņā ar normatīvo aktu atzīti par sevišķi svarīgiem objektiem	ne retāk kā reizi piecos gados		
10 un vairāk stāvu vai 30m un augstākas ēkas	ne retāk kā reizi piecos gados	12 un vairāk stāvu ēku vai 50 metru un augstāku būvi	ne retāk kā reizi piecos gados
		Valsts materiālo rezervju noliktavu	ne retāk kā reizi piecos gados

6.pielikums. VUGD veikto preventīvo pasākumu apjoms 2007.-2014.gadam

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ugunsdrošības pārbaudes (gan objektu, gan būvobjektu, gan plānotās, gan neplānotās)	18 128	12 820	9 949	8 542	8 288	8 551	8 485	8 003
Sabiedrības informēšanas pasākumi (informācija masu saziņas līdzekļos, lekcijas, ugunsdzēsības depo apmeklējumi)*	12 331	N/i	5 034	5 028	4 343	5 174	4 924	4 837
Izsniegti tehniskie noteikumi būvprojektiem	8130	1 013	N/I	N/I	6	6	0	1
Atzinumi par būvobjekta atbilstību ugunsdrošības prasībām (izsniedz pirms ēkas nodošanas ekspluatācijā)	5831	843	440	292	259	278	267	285
Atzinums par atbilstību ugunsdrošības prasībām (izsniedz nometnēm, muitas zonām u.c. gadījumos pēc pieprasījuma)	1226	861	666	502	715	892	1 072	1 223
Aizliegta (pārtraukta) iekārtu vai objektu ekspluatācija (lēmumi)	412	134	46	55	52	N/I	43	67
Izteikti brīdinājumi par objekta darbības apturēšanu	162	90	38	55	22	28	34	35
Izskatīti iesniegumi par ugunsdrošības uzraudzības jautājumiem	20 874	7 761	4 325	4 348	3 628	4 501	4 417	5 640

* Lekcijās lielākajā daļā gadījumu VUGD darbinieki piedalās pēc uzaicinājuma, nevis tās tiek rīkotas pēc VUGD iniciatīvas, tāpat arī ugunsdzēsības depo apmeklēšana ir pēc iedzīvotāju iniciatīvas

7.pielikums. VUGD amatpersonu skaits, kas veic ugunsdrošības uzraudzību valstī, 2008.-2014.gadam

Amatpersonu skaits, kuras veic valsts ugunsdrošības uzraudzību	Gads						
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Latvijā kopā	233	219	198	198	199	201	191
t.sk.:							
Ugunsdrošības uzraudzības pārvalde	15	9	9	9	10	10	12
Rīgas reģiona pārvaldē	n/i	n/i	44	45	45	46	46
Vidzemes reģionā	n/i	n/i	36	36	36	37	34
Latgales reģionā	n/i	n/i	42	42	42	42	41
Kurzemes reģionā	n/i	n/i	35	35	35	35	28
Zemgales reģionā	n/i	n/i	32	31	31	31	30

8.pielikums. VUGD pārbaudēs biežāk konstatētie pārkāpumi

Konstatētie pārkāpumi	% no pārbaudīto objektu skaita
Ārstniecības un sociālās aprūpes iestādes	
Nav izstrādāts rīcības plāns ugunsgrēka gadījumam objektos, kuros var atrasties vairāk par 50 cilvēkiem	33,8
Uguns aizsardzības sistēmu manuālās iedarbināšanas ierīces nav izvietotas apgaismotās un pieejamās vietās, aizsargātas pret nejaušu iedarbināšanu	32,5
Nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns	28,6
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības tehniku, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai uguns aizsardzības un ugunsdzēsības sistēmām	26,0
Elektroietais nav uzturētas darba kārtībā vai to ekspluatācija notiek, neievērojot lietošanas noteikumus	23,4
Nav veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi vai zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes	23,4
Izglītības iestādes	
Nav izstrādāts rīcības plāns ugunsgrēka gadījumam objektos, kuros var atrasties vairāk par 50 cilvēkiem	34,3
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības tehniku, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai uguns aizsardzības un ugunsdzēsības sistēmām	31,0
Uguns aizsardzības sistēmu manuālās iedarbināšanas ierīces neatrodas apgaismotās un pieejamās vietās vai nav aizsargātas pret nejaušu iedarbināšanu	30,0
Nav veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi vai zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes	25,7
Nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns	24,1
Kultūras nami	
Nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns	41,1
Nav veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi vai zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes	39,3
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības tehniku, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai uguns aizsardzības un ugunsdzēsības sistēmām	28,6
Skatuves un bēniņu koka konstrukcijas, degt spējīgas dekorācijas un skatuves noformējums nav apstrādāts ar pretuguns aizsargvielu	23,2
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības aparātiem un inventāru	17,9
Nakts klubi	
Nav veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi vai zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes	40,0
Nav izstrādāts rīcības plāns ugunsgrēka gadījumam objektos, kuros var atrasties vairāk par 50 cilvēkiem	26,7
Ugunsdzēsības aparāti netiek ekspluatēti, pārbaudīti, remontēti vai uzpildīti atbilstoši ražotāja tehniskajiem noteikumiem un Latvijas standartam	26,7
Nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns	20,0
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības aparātiem un inventāru	20,0
Tirdzniecības vietas	
Nav veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi vai zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes	33,3

Objektā neatrodas uguns aizsardzības sistēmas tehniskais projekts, ekspluatācijas instrukcija u.c. dokumenti	28,1
Nav iekārtots uguns aizsardzības sistēmas iedarbošanās gadījumu un bojājumu uzskaites žurnālu	27,1
Ugunsdzēsības aparāti neatrodas redzamās, viegli pieejamās vietās un nav apzīmēti atbilstoši prasībām	25,0
Nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns	24,0
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības aparātiem un inventāru	18,8
Viesnīcas, dienesta viesnīcas	
Nav veikti elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi vai zemējuma un zibens aizsardzības ierīču pārbaudes	35,5
Nav izstrādāts rīcības plāns ugunsgrēka gadījumam objektos, kuros var atrasties vairāk par 50 cilvēkiem	26,9
Objekts nav nodrošināts ar ugunsdzēsības tehniku, ugunsdzēsības ūdensapgādi vai uguns aizsardzības un ugunsdzēsības sistēmām.	24,7
Nav izstrādāts cilvēku evakuācijas plāns	21,5

Atsauces

- ¹ CTIF” (Comité technique international de prévention et d’extinction du Feu) ir starptautiska tehniskā pieredzes apmaiņas organizācija ugunsdrošības, katastrofu seku likvidēšanas un glābšanas jomā, kuras dalībvalsts ir arī Latvija. Tā apkopo valstu sniegtos datus par ugunsdrošības jautājumiem no 80 dažādām valstīm un izstrādā visaptverošas statistikas ugunsdrošības jomā, publicējot tās gada ziņojumos par pasaules ugunsdrošības statistiku.
- ² Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 2.pants.
- ³ Ministru kabineta 27.04.2010. noteikumu Nr. 398 “Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nolikums” 3.punkts, Ministru kabineta 29.04.2003. noteikumu Nr. 240 “Iekšlietu ministrijas nolikums” 1.punkts.
- ⁴ Plānā “Ceļu satiksmes drošības plāns 2014.–2016.gadam”, atbalstīts ar Ministru kabineta 2014.gada 18.februāra rīkojumu Nr.72, norādītie 2012.gada aprēķinu dati par finansiālo ieguvumu ik gadu, realizējot paredzēto programmu un tā rezultātā samazinot bojāgājušo un smagi cietušo skaitu
- ⁵ Aprēķins veikts, sareizinot 2014.gadā ugunsgrēkos bojāgājušo skaitu 94 ar 505 009 *euro* – vidējo zaudējumu apmēru, kāds ceļu satiksmes drošības jomā aprēķināts par katru bojāgājušo.
- ⁶ CTIF (Comité technique international de prévention et d’extinction du Feu) ir starptautiska tehniskā pieredzes apmaiņas organizācija ugunsdrošības, katastrofu seku likvidēšanas un glābšanas jomā, kuras dalībvalsts ir arī Latvija. Tā apkopo valstu sniegtos datus par ugunsdrošības jautājumiem no 80 dažādām valstīm un izstrādā visaptverošas statistikas ugunsdrošības jomā, publicējot tās gada ziņojumos par pasaules ugunsdrošības statistiku.
- ⁷ Ministru kabineta 27.04.2010. noteikumu Nr. 398 “Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nolikums” 3.punkts.
- ⁸ VUGD sniegtie dati par amata vietu skaitu uz 31.12.2015.
- ⁹ Skatīt, piemēram, Ministru kabineta 2009.gada 6.janvāra sēdē skatīto informatīvo ziņojumu “Par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta modernizācijas un kapacitātes palielināšanas nepieciešamību ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu jomā” (prot. Nr.1 29.§), Ministru kabineta 2013.gada 4.jūnija sēdē skatīto informatīvo ziņojumu “Par situāciju Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nodrošināšanā ar nepieciešamajiem ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļiem un to iegādei nepieciešamo finansējumu” (prot. Nr.33 34.§).
- ¹⁰ Iekšlietu ministrijas darbības stratēģija 2014. – 2016.gadam. Pieejama: <http://www.iem.gov.lv/files/text/IeMSt2014.pdf>
- ¹¹ Ministru kabineta 2004.gada 3.februāra noteikumu Nr.61 “Kārtība, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic un vada ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus” 5.punkts.
- ¹² Ministru kabineta noteikumu projekts “Kārtība, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic un vada ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus”, izsludināts 12.11.2015. Valsts sekretāru sanāksmē (VSS-1216, prot. Nr. 44 11.§).
- ¹³ Ministru kabineta noteikumu projekta “Kārtība, kādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic un vada ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbus” anotācija (izsludināts 12.11.2015. Valsts sekretāru sanāksmē, prot. Nr. 44 11.§, VSS-1216).
- ¹⁴ J. Sulojeva. Ugunsdrošības sistēmas ekonomiskās efektivitātes novērtēšanas metodes Latvijā. Promocijas darbs. Rīgas Tehniskā universitāte, Rīga: 2011. Darba kopsavilkums pieejams: http://www.rtu.lv/component/option.com_docman/task.doc_view/gid.5373/lang.lv/.
- ¹⁵ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam, apstiprināta Latvijas Republikas Saeimas 2010.gada 10.jūnija sēdē.
- ¹⁶ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam, apstiprināts Latvijas Republikas Saeimas 2012.gada 20.decembra sēdē.
- ¹⁷ Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumu Nr. 240 „Iekšlietu ministrijas nolikums” 1.punkts, 5.1.5. un 6.1.apakšpunkts, Ministru kabineta 2010.gada 27.aprīļa noteikumu Nr. 398 “Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nolikums” 3.1.apakšpunkts, 4.punkts.
- ¹⁸ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 4.pants, Ministru kabineta 17.11.2009. instrukcijas Nr. 16 “Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika” 30. un 31.punkts.
- ¹⁹ Skatīt, piemēram, Ministru kabineta 2009.gada 6.janvāra sēdē skatīto informatīvo ziņojumu „Par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta modernizācijas un kapacitātes palielināšanas nepieciešamību ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu jomā” (prot. Nr.1 29.§), Ministru kabineta 2013.gada 4.jūnija sēdē skatīto informatīvo ziņojumu „Par situāciju Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nodrošināšanā ar nepieciešamajiem ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļiem un to iegādei nepieciešamo finansējumu” (prot. Nr.33 34.§)
- ²⁰ Skatīt, piemēram, Ministru kabineta 26.01.2016. sēdē (prot. Nr.4 91.§) skatītā informatīvā ziņojuma “Par Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojumā ministrijām noteikto uzdevumu izvērtējumu” atbildīgo ministriju uzdevumu apkopojuma 16.punktu.

²¹ Ministru kabineta 2004.gada 26.maija rīkojums Nr.343 "Par Vienotas valsts uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanas koncepciju", Ministru kabineta 2008.gada 24.janvāra rīkojums Nr.30 "Par Ministru kabineta 2004.gada 26.maija rīkojuma Nr.343 "Par vienotas valsts uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanas koncepciju" atzīšanu par spēku zaudējušu".

²² Vienotas valsts uguns apsardzības un glābšanas sistēmas izveidošanas koncepcijas projekts 2009.-2014.gadam izsludināts 2007.gada 31.maija Valsts sekretāru sanāksmē (prot. Nr.21 16.§), atsaukts 2007.gada 13.decembra Valsts sekretāru sanāksmē (prot. Nr.49 50.§)

²³ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 13.panta otrā daļa, Ministru kabineta 2008.gada 10.jūnija noteikumi Nr. 420 "Noteikumi par meža ugunsdzēsības darbiem un Valsts meža dienesta un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta sadarbības kārtību, veicot meža ugunsgrēku ierobežošanas un likvidācijas darbus".

²⁴ Skatīt, piemēram, <http://www.cbss.org/seminar-measuring-impact-fire-prevention-activities-estonian-cbss-presidency/>, <https://www.msb.se/en/Prevention/National-risk-and-capability-assessment/>, <http://kildare.ie/CountyCouncil/FireService/CFOACConference2014/Presentations/D2-06%20Margo%20Klaos%20Estonian%20Experience.pdf> u.c.

²⁵ Skatīt, piemēram, Ministru kabineta 2009.gada 6.janvāra sēdē skatīto informatīvo ziņojumu "Par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta modernizācijas un kapacitātes palielināšanas nepieciešamību ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu jomā" (prot. Nr.1 29.§), Ministru kabineta 2013.gada 4.jūnija sēdē skatīto informatīvo ziņojumu "Par situāciju Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nodrošināšanā ar nepieciešamajiem ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļiem un to iegādei nepieciešamo finansējumu" (prot. Nr.33 34.§), Iekšlietu ministrijas darbības stratēģija 2014. – 2016.gadam. Pieejama: <http://www.iem.gov.lv/files/text/IeMSt2014.pdf>

²⁶ Skatīt, piemēram, Ministru kabineta 2009.gada 6.janvāra sēdē skatīto informatīvo ziņojumu "Par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta modernizācijas un kapacitātes palielināšanas nepieciešamību ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu jomā" (prot. Nr.1 29.§), Ministru kabineta 2013.gada 4.jūnija sēdē skatīto informatīvo ziņojumu "Par situāciju Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nodrošināšanā ar nepieciešamajiem ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļiem un to iegādei nepieciešamo finansējumu" (prot. Nr.33 34.§), Iekšlietu ministrijas darbības stratēģija 2014. – 2016.gadam. Pieejama: <http://www.iem.gov.lv/files/text/IeMSt2014.pdf>

²⁷ J. Sulojeva. Ugunsdrošības sistēmas ekonomiskās efektivitātes novērtēšanas metodes Latvijā. Promocijas darbs. Rīgas Tehniskā universitāte, Rīga: 2011. Darba kopsavilkums pieejams:

http://www.rtu.lv/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,5373/lang,lv/

²⁸ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 4.panta pirmā daļa.

²⁹ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 21.pants.

³⁰ Ministru kabineta 10.06.2008. noteikumi Nr. 420 "Noteikumi par meža ugunsdzēsības darbiem un Valsts meža dienesta un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta sadarbības kārtību, veicot meža ugunsgrēku ierobežošanas un likvidācijas darbus".

³¹ Ministru kabineta 2004.gada 3.augusta noteikumi Nr. 674 "Noteikumi par sprādzienbīstamiem, ugunsbīstamiem un īpaši svarīgiem objektiem, kuros izveidojami ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienesti".

³² Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 8.pants, Ministru kabineta 2003.gada 9.decembra noteikumu Nr.686 "Noteikumi par iestāžu, organizāciju, komercsabiedrību un pašvaldību ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu funkcijām un tiesībām" 3.1.apakšpunkts.

³³ Saskaņā ar VUGD ugunsgrēku uzskaites informācijas sistēmas IRRVIS datiem.

³⁴ J. Sulojeva. Ugunsdrošības sistēmas ekonomiskās efektivitātes novērtēšanas metodes Latvijā. Promocijas darbs. Rīgas Tehniskā universitāte, Rīga: 2011. Darba kopsavilkums pieejams:

http://www.rtu.lv/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,5373/lang,lv/

³⁵ Valsts kontroles 04.12.2013.revīzijas ziņojums Nr. 5.1-2-15/2013 "Valsts meža dienesta strukturālo izmaiņu pamatotība un dienesta darbības atbilstība normatīvo aktu prasībām un efektivitāte".

³⁶ Ministru kabineta 15.09.2015. rīkojums Nr.562 "Par konceptuālo ziņojumu "Par pašreizējo situāciju Valsts meža dienestā meža ugunsdzēsības jomā un priekšlikumi situācijas risināšanai""

³⁷ Ministru kabineta 01.09.2015. sēdes protokollēmums Nr. 44 37.§.

³⁸ Iekšlietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas 21.04.2015. audita Nr.5-1/4-2015 ziņojums "Iestāžu, organizāciju, komercsabiedrību un pašvaldību izveidoto ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbības koordinācija".

³⁹ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 7.pants.

⁴⁰ Skatīt, piemēram, <http://www.ctif.org/ctif/world-fire-statistics>, http://www.straz.gov.pl/english/national_firefighting_rescue_system, <http://www.paasteamet.ee/et/paasteamet/organisatsioon/aastaraamat2014.html>,

⁴¹ 2013.gada 9.jūlija likums "Grozījumi Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā", kas stājas spēkā 2013.gada 7.augustā.

⁴² Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 13.pants.

⁴³ Iekšlietu ministrijas sagatavotais likumprojekts “Grozījumi Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā” (likums stājies spēkā 2013.gada 7.augustā).

⁴⁴ Likumprojekta “Grozījumi Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā” (likums stājies spēkā 2013.gada 7.augustā) sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas) I sadaļa.

⁴⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 179.pants, Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr. 82 “Ugunsdrošības noteikumi”.

⁴⁶ Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr. 82 „Ugunsdrošības noteikumi”.

⁴⁷ Ministru kabineta noteikumu projekts “Ugunsdrošības noteikumi”, izsludināts 27.11.2014. Valsts sekretāru sanāksmē (prot. Nr. 46 14.§, VSS-1078).

⁴⁸ Saskaņā ar VUGD ugunsgrēku uzskaites informācijas sistēmas IRRVIS datiem par ugunsgrēkiem un to iespējamajiem iemesliem 2013., 2014.gadā.

⁴⁹ Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr. 420 “Grozījumi Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumos Nr.112 “Vispārīgie būvnoteikumi” 38.punkts.

⁵⁰ Ministru kabineta 2007.gada 21.augusta noteikumi Nr. 560 “Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumos Nr.299 “Noteikumi par būvju pieņemšanu ekspluatācijā”” (stājās spēkā 2007.gada 25.augustā).

⁵¹ Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr. 420 “Grozījumi Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumos Nr.112 “Vispārīgie būvnoteikumi” 38.punkts.

⁵² Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīļa noteikumu Nr.299 “Grozījumi Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumos Nr.112 “Vispārīgie būvnoteikumi” 35.punkts.

⁵³ Ministru kabineta 2007.gada 21.augusta noteikumi Nr. 560 “Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 13.aprīļa noteikumos Nr.299 “Noteikumi par būvju pieņemšanu ekspluatācijā”” (stājās spēkā 2007.gada 25.augustā).

⁵⁴ Ugunsdzēsības un ugunsdrošības likuma 21.panta pirmā daļa.

⁵⁵ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 13.panta pirmā un trešā daļa.

⁵⁶ Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumu Nr. 529 “Ēku būvnoteikumi” 166.1.apakšpunkts, 178.punkts, Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr. 500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 1.pielikums

⁵⁷ Ministru kabineta 19.07.2005. noteikumi Nr. 532 “Par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”.

⁵⁸ Ministru kabineta 03.11.2009. noteikumu Nr.1260 “Noteikumi par valsts ugunsdrošības uzraudzības inspektoru kompetenci un kārtību, kādā veicama valsts ugunsdrošības uzraudzība un civilās aizsardzības prasību ievērošanas kontrole”14., 15.punkts.

⁵⁹ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 29.01.2008. noteikumi Nr.INA-4 “Valsts ugunsdrošības uzraudzības darba organizēšana Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā” 37.punkts, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 30.12.2014. rīkojums Nr.22-17/3211 “Par objektu un būvobjektu pārbaužu plānu sagatavošanu”.

⁶⁰ Revīzijas izlasē iekļautajās VUGD teritoriālajās struktūrvienībās – Kurzemes reģiona Liepājas, Saldus un Ventspils daļās, Zemgales reģiona Jelgavas, Jēkabpils un Tukuma daļās, Latgales reģiona Daugavpils, Rēzeknes un Balvu daļās, Vidzemes reģiona Cēsu, Valkas un Valmieras daļās, kā arī Rīgas reģiona 1., 3. un 5. iecirknī.

⁶¹ Ar RPAS “Rīgas Centrāltirgus” valdes 05.12.2013. lēmumu Nr. 02-1/697 apstiprinātajā “Rīgas pašvaldības akciju sabiedrības “Rīgas Centrāltirgus” Stratēģiskās attīstības plānā 2012. – 2018.gadam (aktualizēts)” norādītā informācija. Pieejams: http://www.rct.lv/lv/faili/saturs/jaunumi/RCT_strat_att_plans_2014.pdf.

⁶² Ministru kabineta 17.02.2004. noteikumu Nr. 82 “Ugunsdrošības noteikumi” 295.punkts.

⁶³ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 13.panta piektās daļas 6.punkts.

⁶⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 179.panta pirmā līdz trešā daļa, 179.³pants, 21.pants.

⁶⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 7., 22.pants.

⁶⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 22.pants.

⁶⁷ Aplēse veikta, aprēķinot 58% no objektu skaita, kuros veiktas plānotās ugunsdrošības pārbaudes 2013. un 2014.gadā, un reizinot ar normatīvajā regulējumā juridiskām personām paredzētā naudas soda minimālo apmēru 1400 euro. 2013.gadā šādu objektu skaits būtu bijis 3594, bet 2014.gadā – 3525 objekti.

⁶⁸ Ministru kabineta 2015.gada 10.marta noteikumu Nr.126 “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem” 66., 67.punkts, 76.5.1.apakšpunkts, 2.pielikuma 10.8.punkts, Ministru kabineta 2010.gada 13.jūlija noteikumi Nr.635 “Kārtība, kādā apseko un nosaka neapstrādātās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību un sniedz informāciju par to”, likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 3.panta 1.¹ un astotā daļa

⁶⁹ Skatīt, piemēram, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) Padomes 12.03.2014. sēdē pieņemtās rekomendācijas lēmumu pieņemšanai patērētāju aizsardzības politikas jomā.

⁷⁰ Pēc Valsts kontroles lūguma Biedrības “Latvijas Apdrošinātāju asociācija” sniegtā informācija, kas iegūta, veicot Latvijā darbojošos apdrošinātāju aptauju, un biedrības “Latvijas Skurstenslaucītāju amata brālība”, kas sertificē skurstenslaucītājus Latvijā, sniegtā informācija, kas iegūta, veicot visu Latvijā darbojošos skurstenslaucītāju aptauju.

⁷¹ Skatīt, piemēram, <http://www.cbss.org/seminar-measuring-impact-fire-prevention-activities-estonian-cbss-presidency/>,

<http://www.paasteamet.ee/et/paasteamet/organisatsioon/aastaraamat2014.html>

⁷² Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumu Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi” 166.1.apakšpunkts, 178.punkts.

⁷³ Ministru kabineta 25.04.2006. noteikumi Nr.339 “Noteikumi par prasībām bīstamo ķīmisko vielu un ķīmisko preparātu (produktu) uzglabāšanas rezervuāru projektēšanai, uzstādīšanai, par to atbilstības novērtēšanas kārtību un tirgus uzraudzību”.

⁷⁴ Būvniecības likuma 6.¹panta pirmās daļas 1.punkts.

⁷⁵ Skaitlis noteikts, pieņemot, ka viena būvatļauja tiek izsniegta vienam būvobjektam.

⁷⁶ Ministru kabineta 02.09.2014. noteikumu Nr.529 “Ēku būvnoteikumi” 72.5.apakšpunkts, Ministru kabineta 16.09.2014. noteikumu Nr.551 “Ostu hidrotehnisko, siltumenerģijas, gāzes un citu, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvnoteikumi” 41.5., 52.5.apakšpunkts, Ministru kabineta 19.08.2014. noteikumu Nr.500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 43.punkts.

⁷⁷ Skatīt, piemēram, Ministru kabineta 26.01.2016. sēdē (prot. Nr. 4 91.§) skatītā informatīvā ziņojuma “Par Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtosanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojumā ministrijām noteikto uzdevumu izvērtējumu” atbildīgo ministriju uzdevumu apkopojuma 8.5.2., 8.5.3.punktu.

⁷⁸ Valsts kontroles un Rīgas Tehniskās universitātes 05.02.2015. noslēgtais līgums Nr.3.7.5.4./1 “Par konsultāciju pakalpojumu sniegšanu valsts ugunsdrošības uzraudzības funkcijas efektivitātes novērtēšanā” par ekspertu – profesors, Dr.sc.ing. V. Jemeljanovs un profesors, Dr.oec. J. Ieviņš – konsultācijām.

⁷⁹ Iekšlietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas 21.04.2015. audita Nr.5-1/4-2015 ziņojums “Iestāžu, organizāciju, komercsabiedrību un pašvaldība izveidoto ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju darbības koordinācija”.

⁸⁰ J. Sulojeva. Ugunsdrošības sistēmas ekonomiskās efektivitātes novērtēšanas metodes Latvijā. Promocijas darbs. Rīgas Tehniskā universitāte, Rīga: 2011. Darba kopsavilkums pieejams:

http://www.rtu.lv/component/option,com_docman/task,doc_view/gid,5373/lang,lv/